

VYBRANÉ ÚDAJE O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ

za rok 2018

Sociální zabezpečení

Praha, 15. 11. 2019

Kód publikace: 190029-19

Č. j.: CSU-04006/2019-63

Zpracoval: Odbor statistik rozvoje společnosti

Ředitel odboru: Ing. Martin Mana

Kontaktní osoba: Mgr. Markéta Pištorová, e-mail: marketa.pistorova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Obsah

ÚVODNÍ SLOVO	5
KAPITOLA 1. DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ.....	6
1-1. Výdaje na důchody podle druhu důchodu.....	14
1-2. Příjemci důchodů podle druhu důchodu a pohlaví (stav k 31. 12.).....	15
1-3. Průměrné měsíční výše sólo vyplácených důchodů podle pohlaví v prosinci (2008–2018).....	16
1-4. Příjemci důchodů podle druhu důchodu a krajů k 31. 12. 2018.....	17
1-5. Průměrné měsíční výše sólo vyplácených důchodů podle krajů v prosinci 2018.....	18
1-6. Příjemci důchodů podle měsíční výše vyplácených důchodů a pohlaví k 31. 12. 2018.....	19
1-7. Nově přiznané důchody - počet podle druhu důchodu a pohlaví v letech 2012–2018.....	20
1-8. Nově přiznané důchody - průměrná výše podle druhu důchodu a pohlaví v letech 2012–2018.....	21
1-9. Podíl výdajů na důchody k hrubému domácímu produktu a relace průměrného vypláceného starobního důchodu k průměrné mzdě (1995–2018).....	22
KAPITOLA 2. NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ.....	23
2-1. Příjmy a výdaje nemocenského pojištění (2000–2018).....	27
2-2. Průměrný měsíční počet výplat dávek nemocenského pojištění podle druhů dávek (2010–2018).....	28
2-3. Výdaje na dávky nemocenského pojištění podle krajů v roce 2018.....	29
2-4. Relace průměrného denního nemocenského a průměrné denní mzdy (1985–2018).....	30
2-5. Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz (2000–2018).....	31
2-6. Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle krajů v roce 2018.....	32
2-7. Ukončené případy pracovní neschopnosti podle příčin v roce 2018.....	33
2-8. Ukončené případy pracovní neschopnosti podle pohlaví a věkových skupin v roce 2018.....	34
2-9. Smrtelné pracovní úrazy a nemoci z povolání (2005–2018).....	35
KAPITOLA 3. DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY A PĚSTOUNSKÉ PÉČE.....	36
3-1. Výdaje na dávky státní sociální podpory (2002–2018).....	42
3-2. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek státní sociální podpory (2002–2018).....	43
3-3. Výdaje na dávky státní sociální podpory podle krajů v roce 2018.....	44
3-4. Počet vyplácených dávek státní sociální podpory podle krajů v roce 2018.....	45
3-5. Příjemci příspěvku na bydlení podle vztahu k bytu a krajů v roce 2018.....	46
3-6. Příjemci rodičovského příspěvku podle pohlaví, věku a krajů v roce 2018.....	47
3-7. Výdaje na dávky péstounské péče (2005–2018).....	48
3-8. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek péstounské péče (2002–2018).....	49
3-9. Výdaje na dávky péstounské péče podle krajů v roce 2018.....	50
3-10. Počet vyplácených dávek péstounské péče podle krajů v roce 2018.....	51
KAPITOLA 4. DÁVKY POMOCI V Hmotné nouzi, DÁVKY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM, PŘÍSPĚVEK NA PÉČI	52
4-1. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na péči (2007–2018).....	56
4-2. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek pomoci v hmotné nouzi a příspěvků na péči (2007–2018).....	57
4-3. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na péči podle krajů v roce 2018.....	58
4-4. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek pomoci v hmotné nouzi a příspěvků na péči podle krajů v roce 2018.....	59
4-5. Průměrný měsíční počet vyplácených příspěvků na péči podle stupně závislosti a věku osoby v roce 2018.....	60
4-6. Příspěvek na péči podle pohlaví, stupně závislosti a krajů v roce 2018.....	61

Pokračování obsahu

4-7. Výdaje na dávky pro osoby se zdravotním postižením (2007–2018)	62
4-8. Průměrný měsíční počet vyplacených dávek pro osoby se zdravotním postižením (2012–2018)	63
4-9. Výdaje na dávky pro osoby se zdravotním postižením podle krajů v roce 2018	64
4-10. Počet dávek pro osoby se zdravotním postižením podle krajů v roce 2018	65
4-11. Držitelé průkazu osob se zdravotním postižením podle krajů k 31.12. 2018	66

KAPITOLA 5. VYBRANÉ TERÉNNÍ A AMBULANTNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY **67**

5-1. Výdaje na vybrané terénní a ambulantní sociální služby (2010–2018)	71
5-2. Počet uživatelů (klientů) vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb (2010–2018)	72
5-3. Ekonomické ukazatele vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb za rok 2018	73
5-4. Výdaje na vybrané terénní a ambulantní sociální služby podle krajů v roce 2018	74
5-5. Výše příjmů celkem za vybrané terénní a ambulantní sociální služby podle krajů v roce 2018	75
5-6. Počet uživatelů (klientů) vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb podle krajů v roce 2018	76
5-7. Evidovaný počet neuspokojených žádostí o vybrané sociální služby podle krajů v roce 2018	77
5-8. Pečovatelská služba v letech 2000–2018	78

KAPITOLA 6. ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB **79**

6-1. Počet zařízení sociálních služeb a jejich kapacita v roce 2018	85
6-2. Vybraná pobytová zařízení sociálních služeb (stav k 31. 12.)	86
6-3. Uživatelé (klienti) zařízení sociálních služeb v roce 2018	87
6-4. Počet uživatelů (klientů) zařízení sociálních služeb podle krajů k 31. 12. 2018	88
6-5. Počet zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018	89
6-6. Kapacita (počet lůžek) zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018	90
6-7. Ekonomické ukazatele vybraných zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018	91
6-8. Evidovaný počet neuspokojených žádostí v zařízeních sociálních služeb podle krajů k 31. 12. 2018	92

KAPITOLA 7. EVROPSKÝ SYSTÉM JEDNOTNÝCH STATISTIK SOCIÁLNÍ OCHRANY (ESSPROS) 93 .....

7-1. Výdaje na sociální ochranu v ČR podle základního systému ESSPROS (1995–2017)	98
7-2. Absolutní výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v mil. eur (2008–2017)	99
7-3. Výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v eurech na 1 obyvatele (2008–2017) ..	100
7-4. Výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v PPS na 1 obyvatele (2008–2017)	101
7-5. Podíl výdajů na sociální ochranu k HDP ve vybraných evropských zemích (2008–2017)	102
7-6. Podíl výdajů podle funkcí sociální ochrany ve vybraných evropských zemích v roce 2016	103

ZKRATKY **104**

ZNAČKY V TABULKÁCH **105**

Úvodní slovo

Publikace **Vybrané údaje o sociálním zabezpečení za rok 2018** (kód 190029-19) přináší základní údaje z oblasti sociálního zabezpečení v České republice v roce 2018 a u vybraných ukazatelů v dlouhodobých časových řadách. Sociální zabezpečení zahrnuje systém **důchodového pojištění, nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory**, nepojistné dávkové systémy (zahrnující **dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči**) a **sociální služby**. V publikaci lze nalézt údaje o vývoji výdajů na důchody (starobní, invalidní, pozůstalostní), počtu důchodců, průměrné měsíční výši důchodů, a nově přiznaných důchodců. Dále základní ukazatele nemocenského pojištění, dávek státní sociální podpory a dávek pěstounské péče, informace o výdajích a počtu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi, vývoji výdajů na dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvku na péči. Jsou zde uvedeny informace o počtech registrovaných sociálních služeb, uživatelích sociálních služeb a ekonomických ukazatelích vybraných sociálních služeb. Většina předkládaných ukazatelů je k dispozici také v třídění podle krajů. Závěrečná kapitola publikace se zabývá mezinárodním srovnáním výdajů na sociální zabezpečení a členěním výdajů podle jednotlivých funkcí sociální ochrany a obsahuje základní informace o **Evropském systému jednotných statistik sociální ochrany (ESSPROS)**. Data jsou publikována v následujících kapitolách, sestávajících se vždy z úvodní textové části doplněné grafy a z datové tabulkové části:

1. Důchodové pojištění
2. Nemocenské pojištění
3. Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče
4. Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči
5. Vybrané terénní a ambulantní sociální služby
6. Zařízení sociálních služeb
7. Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany (ESSPROS)

Většina údajů uveřejněných v této publikaci je přebírána z **Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV)** a **České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ)**. Zdrojem informací o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz a o věkové struktuře obyvatelstva je Český statistický úřad (ČSÚ). Údaje o ukončených případech pracovní neschopnosti dle příčin a věku a o nemocech z povolání jsou získány z Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR). Statistika smrtelných pracovních úrazů je převzata z internetových stránek Státního úřadu inspekce práce. Mezinárodní srovnání výdajů na sociální ochranu podle Evropského systému jednotných statistik sociální ochrany jsou převzaty z internetových stránek Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/data/main-tables> .

Další informace ke zveřejněným údajům jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <http://www.mpsv.cz/cs/> nebo na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) www.cssz.cz/cz.

1. Důchodové pojištění

Důchodové pojištění zajišťuje občany pro případ **stáří, invalidity** nebo při **ztrátě živitele**. Ze základního důchodového pojištění se tedy poskytují důchody starobní, invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí. Výše důchodů se vypočítává ze dvou složek, a to ze základní výměry, která je stanovená pevnou částkou stejnou pro všechny důchodce, a z procentní výměry určené podle délky doby pojištění a výše výdělků.

O nároku na důchod, jeho výši a výplatě rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení a orgány sociálního zabezpečení ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti.

Systém základního důchodového pojištění je založený na **povinné účasti** a na **průběžném financování**. Jedná se o univerzální systém zabezpečující všechny ekonomicky aktivní osoby, jehož financování probíhá na základě solidarity mezi generacemi. Právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce. Určité odchylky v oblasti organizačního a administrativního zabezpečení platí v případech, kdy jsou k rozhodování příslušné orgány sociálního zabezpečení ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti.

Pokud není uvedeno jinak, jsou v předkládaných tabulkách a grafech zahrnuty důchody, které se poskytují podle zákona o důchodovém pojištění – tzv. **důchody v civilním sektoru**. Nejsou v nich obsaženy údaje týkající se ozbrojených složek Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti.

Nárok na důchod vzniká splněním podmínek, které se liší u jednotlivých druhů důchodu.

Plný starobní důchod může být pobírán buď **po dosažení věkové hranice** (důchodového věku), a pak se jedná o řádný starobní důchod, nebo v zákonem stanovené době před dosažením důchodového věku, a pak se jedná o **předčasný starobní důchod**. Nárok na plný i předčasný starobní důchod je zároveň podmíněn získáním potřebné doby pojištění. Při odchodu do předčasného důchodu je důchod krácen v souladu s tím, kolik času zbývá do dosažení důchodového věku. Při nesplnění potřebné doby pojištění na plný starobní důchod může pojištěnec po dosažení určené nižší doby pojištění a vyššího zákonem daného věku pobírat **poměrný důchod**.

Invalidní důchod získá pojištěnec, jehož pracovní schopnost poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 35 % a který nedosáhl věku 65 let. Aby mohl být invalidní důchod přiznán, musí být splněna též podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, nejde-li o invaliditu vzniklou následkem pracovního úrazu, nemoci z povolání nebo z některých příčin souvisejících s obranou státu. Ve věku 65 let nárok na invalidní důchod zaniká a dochází k přeměně na starobní důchod. Podle míry poklesu pracovní schopnosti se invalidita dělí na **invaliditu prvního stupně** (pokles o 35 % až 49 %), **druhého stupně** (pokles o 50 % až 69 %) a **třetího stupně** (pokles o 70 % a více) a od toho se také odvíjí výše invalidního důchodu. Toto rozdělení platí až od začátku roku 2010. Do konce roku 2009 se invalidní důchody dělily na plné a částečné a tato změna je také zohledněna v předkládaných tabulkách. Od roku 2010 se invalidní důchody od věku 65 let transformují na důchody starobní ve výši dosud vypláceného invalidního důchodu.

Vdovský či **vdovecký důchod** mohou pozůstalí manželé pobírat pod podmínkou, že zemřelý(á) byl poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, anebo ke dni smrti splnil(a) podmínku potřebné doby pojištění k nároku na invalidní nebo podmínky nároku na starobní důchod, anebo zemřel(a) následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání). Pokud nejsou splněny další podmínky pro výplatu vdovského či vdoveckého důchodu, nárok na tyto důchody po jednom roce od smrti manžela nebo manželky zaniká. Podmínkami pro pokračování nároku na vdovský či vdovecký důchod jsou dosažení zákonem stanoveného věku, péče o nezaopatřené nebo závislé dítě, péče o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela (manželky) závislého na pomoci jiné osoby, anebo invalidita třetího stupně.

Sirotčí důchod náleží nezaopatřenému dítěti, jehož zesnulý rodič (osoba, která převzala dítě do péče na základě rozhodnutí soudu nebo do společné výchovy manželů) byl poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, anebo zemřel následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání); případně pokud zemřelý ke dni smrti získal alespoň polovinu doby pojištění potřebné pro vznik nároku na invalidní důchod (do roku 2012 celou

dobu pojištění) nebo splnil podmínky nároku na starobní důchod. Nárok na sirotčí důchod zaniká nesplněním výše uvedených podmínek, zejména podmínky nezaopatřenosti dítěte (osvojením, zahájením výdělečné činnosti, ukončením studia, dosažením stanoveného věku apod.).

Uvedené druhy důchodů mohou být vypláceny samostatně, v takovém případě se jedná o tzv. **sólo důchody**. Vdovské a vdovecké důchody mohou být vypláceny **v souběhu** se starobním nebo invalidním důchodem (kombinované důchody). Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu a zároveň starobního nebo invalidního důchodu, vyplácí se nejvyšší důchod v plné výši, včetně základní výměry a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry.

Kromě povinného základního důchodového pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění mají občané ČR možnost dobrovolné účasti na doplňkovém penzijním spoření (dříve penzijní připojištění) podle zákona č. 427/2011 Sb., které se od jiných spořicíh produktů odlišuje státními příspěvky a daňovými úlevami v závislosti na výši příspěvku účastníka a také možnou podporou od zaměstnavatele. Výše výplat dávek tohoto systému se na příjmech důchodců podílí zatím jen zanedbatelnou měrou.

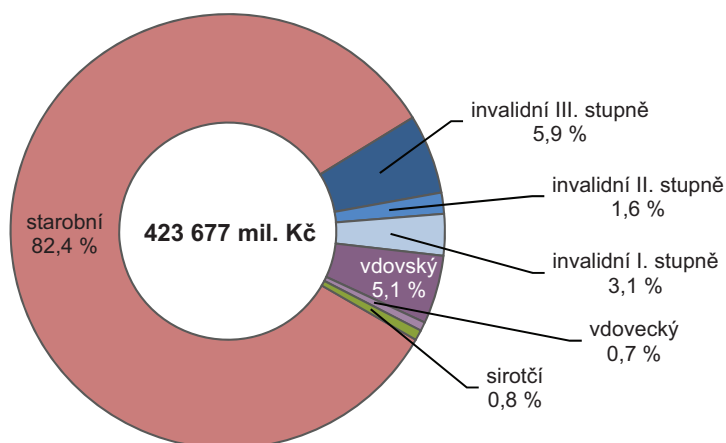
V letech 2013 až 2015 fungoval ještě tzv. druhý pilíř důchodového systému, dobrovolné fondové penzijní spoření, které ovšem bylo ke konci roku 2015 zrušeno a úspory z něj převedeny účastníkům na bankovní účet či doplňkové penzijní spoření (penzijní připojištění).

Současné uspořádání českého důchodového systému je ustaveno zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Od nabytí účinnosti tohoto zákona následně docházelo k přijímání řady dalších reformních opatření s cílem reagovat na měnící se ekonomickou, sociální nebo demografickou situaci a zabezpečovat stabilitu, dlouhodobou udržitelnost systému a zároveň sociální adekvátnost důchodů. K nejvýznamnějším novelám zákona o důchodovém pojištění patřil zákon č. 306/2008 Sb. účinný v zásadě od ledna 2010, který mimo jiné nově vymezil invaliditu, a zákon č. 220/2011 Sb., který řešil především dopady nálezu Ústavního soudu ohledně způsobu stanovení výpočtového základu pro výpočet procentní výměry důchodu a výše tzv. redukčních hranic.

Důchodové pojištění v roce 2018

Základními parametry, které ovlivňují výdaje na důchody, jsou počet důchodců a výše důchodů měněná především valorizacemi. Nejvyšší podíl na výdajích na důchodové pojištění mají výdaje na starobní důchody. To je dáno jak nejvyšším počtem starobních důchodců z celkového počtu příjemců důchodů, tak i nejvyšší úrovní starobních důchodů v porovnání s výší ostatních druhů důchodů. Ke skokovému zvýšení podílu výdajů na starobní důchody došlo v roce 2010 v důsledku toho, že zákonem o důchodovém pojištění byly transformovány invalidní důchody osob starších 65 let na důchody starobní. Ze stejného důvodu se v tomto roce snížil podíl výdajů na invalidní důchody. K trvalému snižování podílu výdajů dochází u vdovských důchodů v důsledku jejich snižujícího se počtu, zejména u samostatně vyplácených, které nejsou kráceny pro souběh s jiným důchodem.

Graf 1.1 Výdaje na důchody podle druhu důchodu v roce 2018

Pozn.: čisté výdaje v roce bez záloh poštám na výplatu důchodů; civilní sektor.
Zdroj dat: ČSSZ

Celkové výdaje na důchodové pojištění

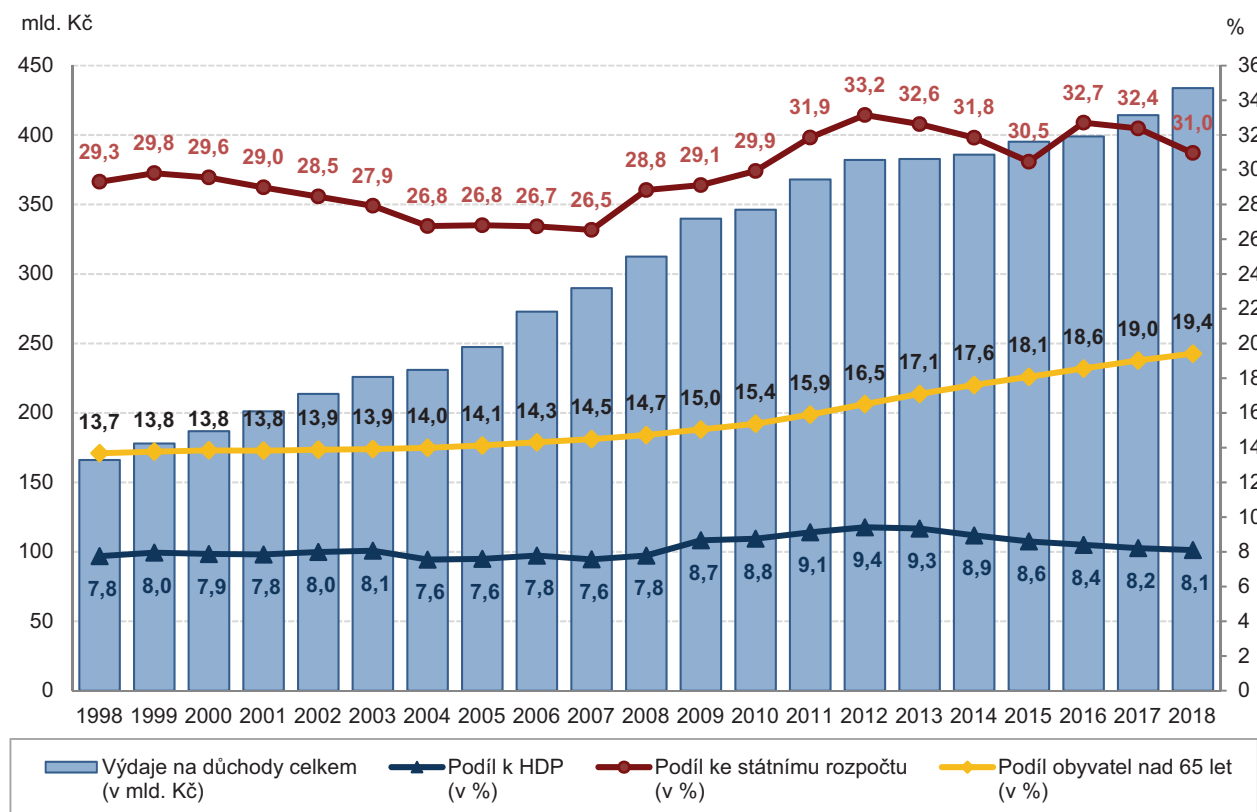
Celkové výdaje na důchody včetně výdajů na důchody ozbrojených složek dosáhly v roce 2018 hodnoty 434 mld. Kč, což představovalo 8,1 % hrubého domácího produktu (HDP). Od roku 2012 ekonomika ČR roste rychleji než výdaje státu na důchody. Jestliže v roce 2012 byly výdaje na důchody rovny 9,4 % HDP, tak o šest let později to bylo výše zmíněných 8,1 % HDP. Nejrychleji ve vztahu k HDP výdaje státu na důchodové pojištění vzrostly v roce 2009, a to téměř o jeden procentní bod. Tento nárůst byl však z velké části zapříčiněn meziročním poklesem domácí ekonomiky. Důchodové pojištění se od roku 2010 podílí mezi 30 a 33 procenty na státním rozpočtu. V roce 2018 tento podíl meziročně poklesl z 32,4 % na 31,0 %.

Výdaje na **důchody příslušníků ozbrojených složek** Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti dosáhly v roce 2018 částky 10,1 mld. Kč, tj. o pětinu (0,2 mld. Kč) více než v roce předchozím. Tyto důchody bývalých příslušníků ozbrojených složek se podílí přibližně 2 % na celkových výdajích států na důchodové pojištění. Tyto příslušníci však kromě důchodů pobírají od státu i výslužné podle odsloužených let.

Výdaje na **důchody civilního sektoru** (nezahrnuje údaje týkající se ozbrojených složek Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti) v roce 2018 meziročně vzrostly o 5 % (19,2 mld. Kč) na úroveň 423,7 mld. Kč. Tento nárůst byl způsoben zejména růstem výdajů na starobní důchody (nárůst o 17,4 mld.), výdaje na invalidní a pozůstalostní důchody vzrostly o 1,8 mld.

Počty starobních důchodců a s nimi spojené celkové výdaje na důchody, jsou pochopitelně ovlivňovány zvyšujícím se počtem osob ve starších věkových skupinách. Podíl obyvatel ve věku nad 65 let v roce 2018 dosáhl 19,4 % a podle prognóz demografií bude i nadále narůstat.

Graf 1.2 Výdaje na důchody celkem a jejich podíl k HDP a ke státnímu rozpočtu

Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ, MF, státní závěrečný účet

Počet příjemců důchodů

Celkový počet příjemců důchodů se v roce 2018 meziročně téměř nezměnil, došlo ke zvýšení o 1 tisíc osob. Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) pobírala v Česku ke konci roku 2018 některý z důchodů více než čtvrtina populace (2 897 tis. osob), z toho 83,2 % (2 410 tis. osob) pobíralo starobní důchod.

V delším časovém horizontu počet příjemců všech vyplácených druhů důchodů roste výrazněji v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace. Například v porovnání se situací před deseti lety jich v roce 2018 bylo o 5 % více a v porovnání s rokem 1998 dokonce o pětinu více. V absolutním vyjádření vzrostl počet příjemců důchodů za posledních dvacet let o půl milionu z 2 395 tisíc v roce 1998 na výše zmíněných 2,9 milionu osob v roce 2018. Jestliže v roce 1998 na 100 obyvatel připadlo 23,3 osob, které byly příjemci důchodů, o deset let později to bylo již 26,3. Od roku 2011 se tento ukazatel ustálil na hodnotě 27,3. Jsou zde však výrazné rozdíly podle pohlaví. V roce 2018 na 100 žen připadlo 31,7 příjemkyň důchodů v porovnání s hodnotou 22,6 u mužů. V důsledku stárnutí populace lze předpokládat do budoucna s výrazným nárůstem počtu příjemců důchodů, zejména starobních.

Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 6,1 tisíce, v roce 2018 tak pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) 948 tis. mužů a 1 462 tis. žen – celkem výše zmíněných 2,4 mil. osob. Jde o 150 tisíc (6,6 %) osob více v porovnání s rokem 2010. Zatímco u mužů došlo v roce 2018 k nárůstu počtu starobních důchodců o procento (o 8,8 tisíce osob), u žen byl zaznamenán pokles počtu příjemkyň starobního důchodu o 2,7 tisíce. V porovnání s rokem 2010 počet mužů ve starobním důchodu byl v roce 2018 o 14 % (114 tis. osob) vyšší, počet žen starobních důchodkyň ve stejném období vzrostl jen o 2,5 %. Přesto častějšími příjemci starobního důchodu jsou ženy, z deseti osob pobírajících v roce 2018 starobní důchod bylo šest žen. Toto vyšší zastoupení žen mezi důchodci souvisí jednak s tím, že se v průměru dožívají vyššího věku a také tím, že především v minulosti odcházely do důchodu dříve než muži.

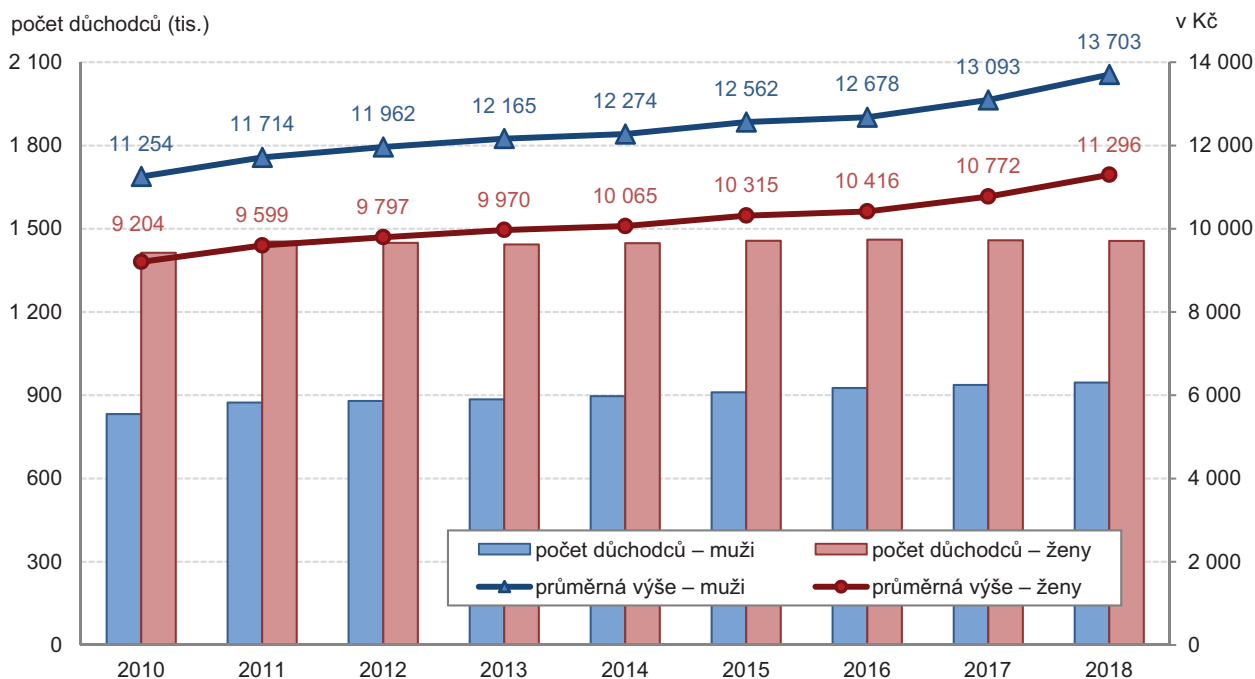
Tři čtvrtiny ze starobních důchodců pobíraly v roce 2018 starobní důchod samostatně – sólo (1 809 tis. osob) a zbylá jedna čtvrtina osob pobírala starobní důchod v kombinaci s vdovským či vdoveckým důchodem (601 tis. osob).

Na zvyšování počtu příjemců důchodů má kromě stárnutí populace vliv také sociálněekonomický vývoj, kdy roste počet i podíl osob odcházejících do předčasného starobního důchodu. Poznámka: Celkový počet důchodců se výrazně zvýšil v roce 2011, což bylo způsobeno zvýšením zájmu o odchod do předčasného důchodu při očekávaných změnách zákona o důchodovém pojištění. Pojištěnci, kteří předpokládali, že způsob výpočtu důchodu přiznaného po 29. září 2011 bude pro ně nevýhodný, se často rozhodli pro odchod do předčasného starobního důchodu před 30. září 2011, aby využili starší způsob výpočtu důchodu. To vedlo k rekordnímu nárůstu počtu přiznaných předčasných starobních důchodů.

Druhým nejčastějším typem důchodu byl **důchod pro invaliditu** (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým), ten v roce 2018 pobíralo 421 tis. osob, tj. 6 % obyvatel ve věku 15 až 64 let. Počet invalidních důchodců meziročně klesl o 2,8 tisíce. Zatímco počty příjemců invalidního důchodu I. a II. stupně mírně rostly, počty příjemců invalidního důchodu III. stupně dále klesaly.

Poznámka: Od roku 2010 došlo ke zrušení plných a částečných invalidních důchodů a jejich transformaci na invalidní důchody pro invaliditu I., II. a III. stupně a přeměně invalidních důchodců starších 65 let na důchodce starobní. Pokračovalo snižování počtu žen i mužů pobírajících samostatně vyplácený vdovský nebo vdovecký důchod a snižování počtu sirotčích důchodů. Snižování počtu samostatně vyplácených vdovských a vdoveckých důchodů souvisí s tím, že důchodci využívají možnosti odchodu do předčasného starobního důchodu a také s narůstající nadějí dožití, takže stále častěji ovdoví osoby ve vyšším věku, které v době ovdovění již pobírají starobní důchod.

Počty příjemců samostatně vyplácených **pozůstalostních důchodů (vdovský, vdovecký a sirotčí)** rovněž klesly, celkem o 2,4 tisíce. V roce 2018 pobíralo vdovský, respektive vdovecký důchod (sólo) celkem 27,4 tisíce osob a sirotčí důchod 38 tisíc osob. Z celkového množství vdovských a vdoveckých důchodů pobíraly cca čtyři pětiny ženy, což patřičně koresponduje s nadějí dožití, která je u žen vyšší než u mužů.

Graf 1.3 Plné starobní důchody podle pohlaví – počet důchodců a průměrná výše důchodu v Kč

Pozn.: průměrná výše pouze sólo starobních důchodů, vyplácených samostatně bez souběhu s pozůstalostním důchodem

Zdroj dat: ČSSZ

Průměrná výše starobních důchodů

Průměrná výše vyplácených důchodů je ovlivňována především zvyšováním vyplácených důchodů. Na její růst působí též tzv. generační obměna, jejímž důsledkem je, že průměrná výše vyplácených důchodů by rostla, i kdyby důchody nebyly valorizovány, protože zanikají důchody starších důchodců, které jsou v průměru nižší než důchody nově přiznávané. V zásadě tedy platí, že čím déle jsou důchody vypláceny, tím jsou jejich výše nižší ve vztahu k ostatním důchodům. Tyto rozdíly jsou zapříčiněny mzdovým vývojem, změnami ve způsobu výpočtu nově přiznaných důchodů a valorizacemi důchodů, které existující rozdíly vesměs zvyšují.

V prosinci roku 2018 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů meziročně o 5 % (569 Kč) na 12 435 Kč. I když se ženy podílejí větší měrou než muži na celkovém počtu vyplácených starobních důchodů – v roce 2018 to bylo 950,6 tis. žen s plným starobním důchodem vypláceným sólo – jejich průměrná měsíční výše tohoto důchodu je dlouhodobě o téměř pětinu nižší než v případě jejich mužských protějšků.

Relace průměrného starobního důchodu k čisté měsíční mzdě klesá od roku 2013, kdy dosáhla 55,1 %. V roce 2018 se průměrný starobní důchod rovnal polovině průměrné čisté měsíční mzdy. Jinak řečeno v posledních pěti letech mzdy rostou rychleji než starobní důchody.

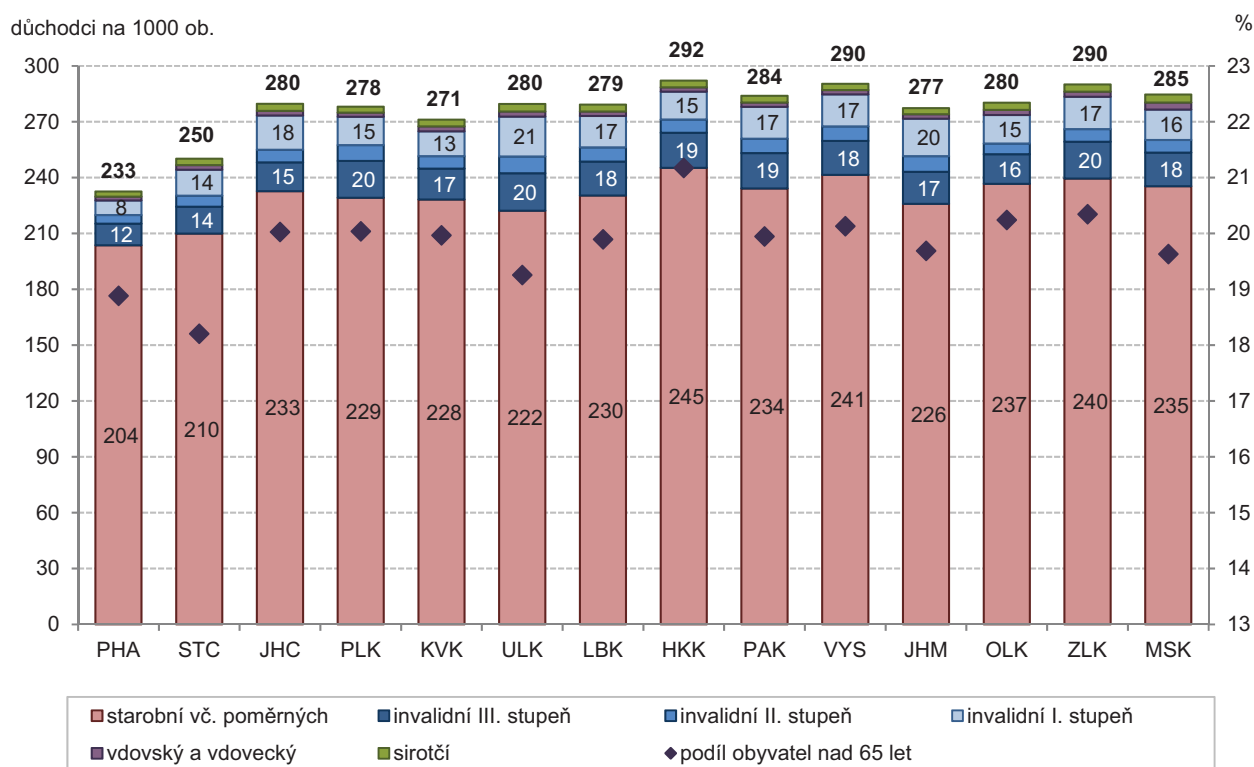
Regionální srovnání

Počty důchodců v jednotlivých krajích jsou z největší části určeny velikostí daného kraje a dále věkovou a pohlavní strukturou jeho obyvatel. Vzhledem k tomu, že starobní důchodci představují drtivou většinu všech příjemců důchodů, je věkové složení kraje nejzásadnější. Nejvyšší podíl příjemců důchodu byl v roce 2018 evidován v Královéhradeckém kraji, kde na 1000 obyvatel připadalo 292 důchodců, z čehož 245 byli starobní důchodci. Tento kraj je zároveň nejstarším krajem České republiky a podíl osob starších 65 let zde ke konci roku 2018 dosahoval 21,2 %. Na opačném konci žebříčku krajů podle podílu důchodců na 1000 obyvatel je hlavní město Praha. Podíl příjemců důchodu zde byl jako v jediném kraji menší než čtvrtina obyvatel, konkrétně 233 důchodců (z toho 204 starobních) na 1000 obyvatel. Hlavní město Praha je v tomto ohledu specifické, jelikož nejnižšího podílu důchodců na počtu obyvatel je zde dosaženo i přes pouze lehce

podprůměrné zastoupení osob nad 65 let (18,9 %). To může být ovlivněno jednak nižšími podíly invalidních důchodců v hlavním městě a také častěji využívanou možností odcházet do starobního důchodu později, než jsou stanovené věkové hranice, a zvyšovat si tak budoucí výši důchodu. V regionu s nejnižším podílem obyvatel nad 65 let (18,2 %), Středočeském kraji, bylo druhé nejnižší zastoupení důchodců v České republice, 252 příjemců důchodu všech druhů na 1000 obyvatel.

V průměru za celou Českou republiku ke konci roku 2018 připadalo na 1000 obyvatel 272 příjemců důchodů, z toho bylo 226 starobních důchodců, 40 invalidních důchodců a 6 příjemců samostatně vyplácených pozůstalostních důchodů (vdovských, vdoveckých a sirotčích).

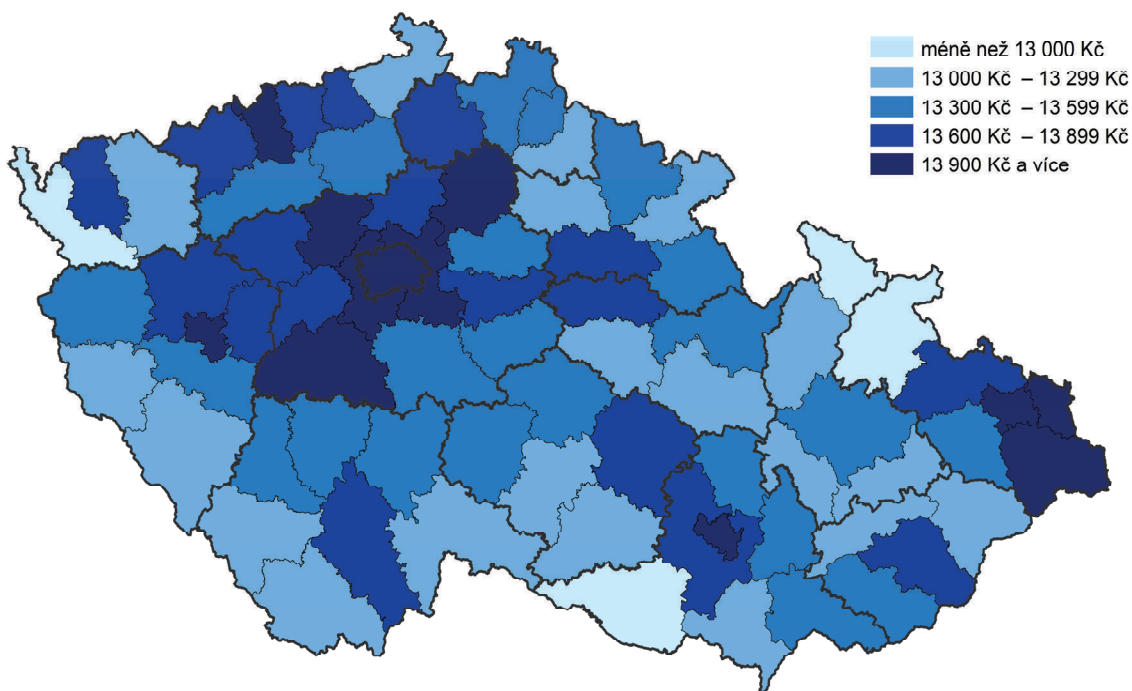
Graf 1.5 Příjemci důchodů na 1000 obyvatel podle druhu důchodu a kraje a podíl osob nad 65 let v krajích v roce 2018

Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ

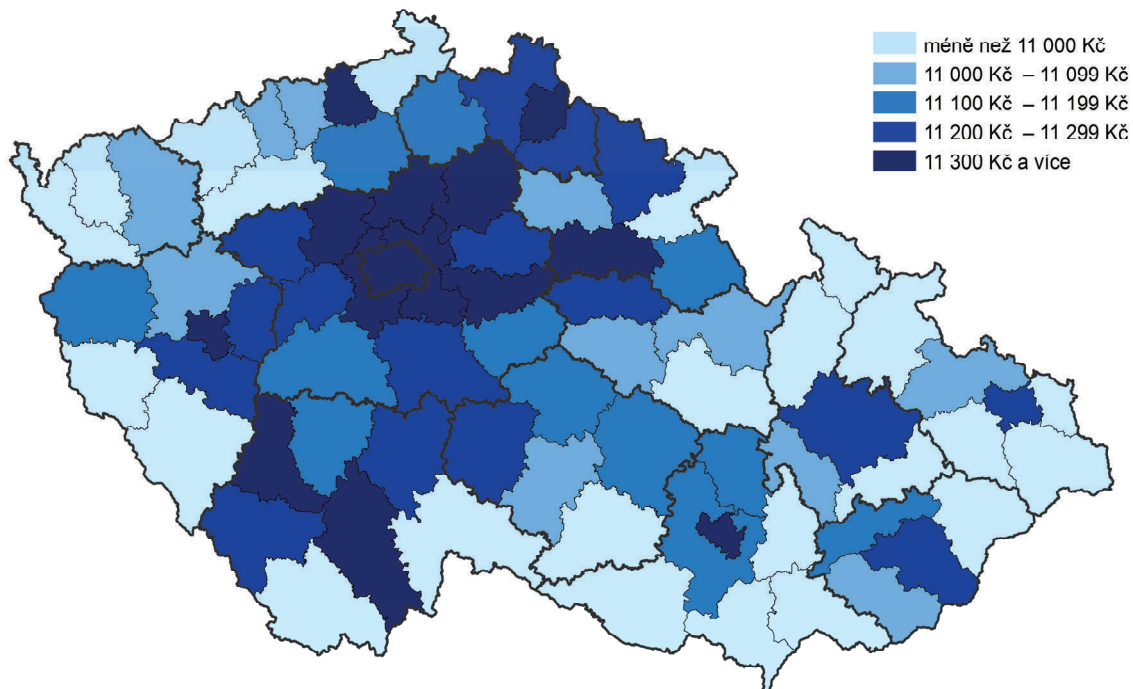
Průměrná výše starobního důchodu se regionálně liší (viz obr. 1.1 a 1.2), zároveň se také výrazně liší mezi muži a ženami. Pokud se zaměříme na ženy pobírající nejvyšší starobní důchody (např. v Praze, Brně, Plzni a dalších okresech jako např. Hradec Králové, Mladá Boleslav nebo Praha – východ a Praha – Západ), zjistíme, že výše jejich starobního důchodu zdaleka nedosahuje výši starobních důchodů mužů, a to i v regionech, ve kterých mají muži nejnižší starobní důchody v České republice. Nejvyšší starobní důchod pobíraly ženy v roce 2018 v Praze, průměrná výše činila 12 333 Kč, a naopak nejnižší v okrese Karviná (10 431 Kč). V Karviné naopak muži pobírali nejvyšší starobní důchody, průměrná výše činila v roce 2018 15 129 Kč. Nejnižší starobní důchody byly vypláceny v okrese Znojmo, v průměru šlo o částku 12 556 Kč.

Obr. 1.1 Průměrná výše starobního důchodu, muži, prosinec 2018

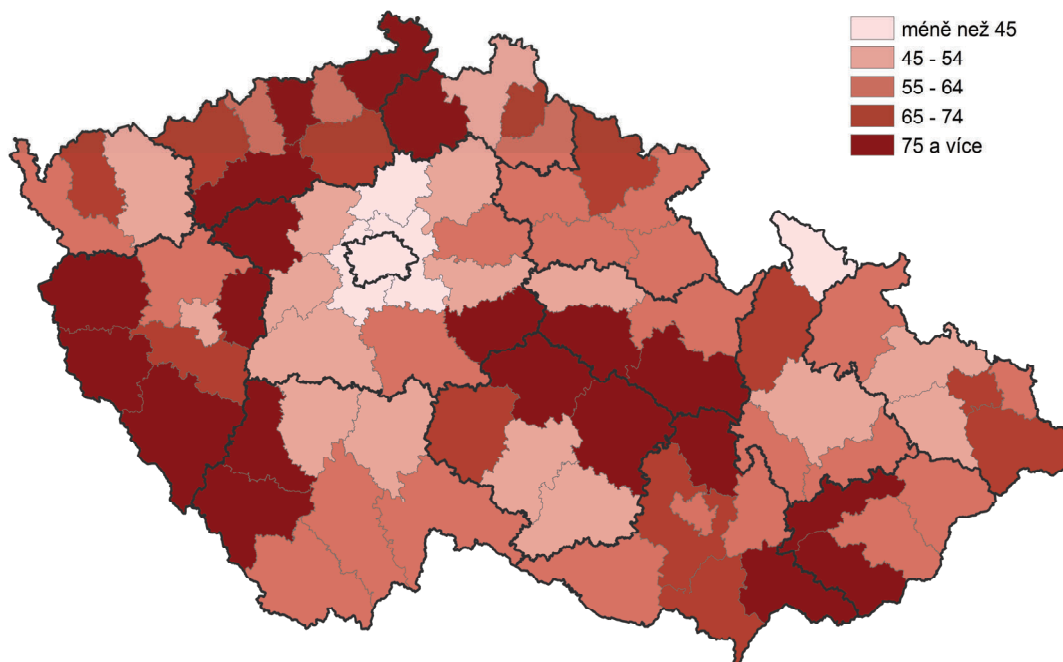
Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ

Obr. 1.2 Průměrná výše starobního důchodu, ženy, prosinec 2018

Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ

Obr. 1.3 Příjemci invalidního důchodu na 1000 obyvatel ve věku 15–64 let, 2018

Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ

Další informace o důchodovém pojištění jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <http://www.mpsv.cz/cs/> nebo na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/>.

1-1. Výdaje na důchody podle druhu důchodu

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

mil. Kč

Rok	Výdaje na důchody celkem	podle druhu důchodu						
		starobní	invalidní pro invaliditu stupně			Pozůstalostní důchody		
			III. ¹⁾	II. ²⁾	I.	vdovský	vdovecký	sirotčí
2000	181 921	130 932	26 412	7 012	-	14 534	1 055	1 975
2001	195 814	140 657	27 970	7 677	-	15 938	1 200	2 373
2002	210 440	150 772	30 222	8 501	-	17 078	1 368	2 498
2003	218 273	156 273	31 531	9 135	-	17 343	1 487	2 504
2004	226 883	163 026	32 719	9 631	-	17 408	1 532	2 567
2005	243 648	175 669	35 028	10 575	-	18 042	1 651	2 684
2006	261 464	188 949	37 239	11 802	-	18 924	1 810	2 740
2007	282 876	203 933	40 420	13 254	-	20 382	1 984	2 904
2008	305 536	222 105	42 446	14 952	-	20 871	2 096	3 066
2009	331 705	243 636	44 380	16 609	-	21 576	2 249	3 254
2010	340 162	265 985	30 870	4 295	12 516	21 018	2 263	3 214
2011	359 234	284 614	29 504	5 116	12 831	21 483	2 385	3 301
2012	367 864	295 140	28 067	5 250	12 159	21 463	2 443	3 341
2013	372 335	300 574	26 903	5 457	11 781	21 935	2 519	3 166
2014	376 406	305 668	26 062	5 608	11 683	21 731	2 553	3 101
2015	386 520	314 872	26 505	5 773	11 736	21 951	2 584	3 099
2016	390 904	321 033	24 964	5 956	12 048	21 149	2 621	3 134
2017	404 460	333 848	24 881	6 264	12 387	21 271	2 694	3 114
2018	423 677	351 235	25 039	6 658	13 106	21 601	2 792	3 246

Pozn.: čisté výdaje v roce bez záloh poštám na výplatu důchodů; civilní sektor

¹⁾ do roku 2009 výdaje na plné invalidní důchody²⁾ do roku 2009 výdaje na částečné invalidní důchody

1-2. Příjemci důchodů podle druhu důchodu a pohlaví (stav k 31. 12.)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Rok	Příjemci důchodů celkem	podle druhu důchodu									
		starobní				poměrný ³⁾	invalidní pro invaliditu stupně			vdovský a vdovecký (sólo)	sirotčí
		plný		celkem	III. ⁴⁾		II. ⁵⁾	I.			
		nekrácený ¹⁾	krácený ²⁾								
celkem											
2008	2 754 011	2 049 530	1 690 727	358 803	16 475	377 723	211 022	-	51 507	47 754	
2009	2 790 391	2 092 894	1 697 687	395 207	15 474	370 154	215 790	-	49 281	46 798	
2010	2 819 093	2 245 707	1 817 312	428 395	14 325	244 048	54 973	167 308	46 711	46 021	
2011	2 873 004	2 326 984	1 825 195	501 789	13 163	227 640	58 034	159 359	42 131	45 693	
2012	2 866 056	2 329 054	1 805 168	523 886	12 166	215 840	62 612	160 057	40 471	45 856	
2013	2 857 856	2 329 050	1 785 694	543 356	11 271	206 484	65 616	161 314	38 863	45 258	
2014	2 863 210	2 344 718	1 778 792	565 926	10 426	199 377	67 264	161 657	36 205	43 563	
2015	2 873 953	2 367 307	1 781 298	586 009	9 576	192 408	68 363	160 884	33 545	41 870	
2016	2 892 469	2 386 432	1 782 931	603 501	8 950	190 837	71 031	163 920	31 304	39 995	
2017	2 895 963	2 395 517	1 776 675	618 842	8 416	185 457	72 708	166 077	29 266	38 522	
2018	2 896 973	2 402 119	1 771 223	630 896	7 961	179 108	74 110	168 269	27 439	37 967	
muži											
2008	1 066 465	733 276	589 616	143 660	1 553	189 678	113 199	-	7 506	21 253	
2009	1 089 430	760 365	600 696	159 669	1 613	184 918	114 416	-	7 438	20 680	
2010	1 108 146	832 291	656 755	175 536	1 629	129 066	29 314	88 383	7 296	20 167	
2011	1 139 080	873 426	661 861	211 565	1 615	120 308	31 201	83 605	6 881	22 044	
2012	1 140 727	879 610	657 710	221 900	1 613	114 453	33 734	82 238	6 889	22 190	
2013	1 141 950	885 394	654 533	230 861	1 609	109 532	35 090	81 688	6 760	21 877	
2014	1 147 479	896 559	655 498	241 061	1 603	105 622	35 593	80 542	6 471	21 089	
2015	1 155 531	910 491	660 397	250 094	1 611	102 070	35 856	79 052	6 165	20 286	
2016	1 171 031	926 010	668 536	257 474	1 691	101 588	36 888	79 482	5 917	19 455	
2017	1 178 803	937 360	672 849	264 511	1 805	98 651	37 159	79 378	5 590	18 860	
2018	1 183 589	946 004	675 909	270 095	1 975	95 121	37 497	79 066	5 318	18 608	
ženy											
2008	1 687 546	1 316 254	1 101 111	215 143	14 922	188 045	97 823	-	44 001	26 501	
2009	1 700 961	1 332 529	1 096 991	235 538	13 861	185 236	101 374	-	41 843	26 118	
2010	1 710 947	1 413 416	1 160 557	252 859	12 696	114 982	25 659	78 925	39 415	25 854	
2011	1 733 924	1 453 558	1 163 334	290 224	11 548	107 332	26 833	75 754	35 250	23 649	
2012	1 725 329	1 449 444	1 147 458	301 986	10 553	101 387	28 878	77 819	33 582	23 666	
2013	1 715 906	1 443 656	1 131 161	312 495	9 662	96 952	30 526	79 626	32 103	23 381	
2014	1 715 731	1 448 159	1 123 294	324 865	8 823	93 755	31 671	81 115	29 734	22 474	
2015	1 718 422	1 456 816	1 120 901	335 915	7 965	90 338	32 507	81 832	27 380	21 584	
2016	1 721 438	1 460 422	1 114 395	346 027	7 259	89 249	34 143	84 438	25 387	20 540	
2017	1 717 160	1 458 157	1 103 826	354 331	6 611	86 806	35 549	86 699	23 676	19 662	
2018	1 713 384	1 456 115	1 095 314	360 801	5 986	83 987	36 613	89 203	22 121	19 359	

Pozn.: Příjemci starobních a invalidních důchodů včetně souběhu s pozůstalostním důchodem.

Nejsou zahrnuty důchody vyplácené do ciziny.

¹⁾ Starobní důchod přiznaný po dosažení důchodového věku nebo od roku 2010 invalidnímu důchodci po dosažení 65 let věku²⁾ Předčasný starobní důchod přiznaný před věkovou hranicí podle § 30 nebo § 31 zák. č. 155/1995 Sb.³⁾ Poměrné starobní důchody za dobu pojištění kratší než 25 let, podle § 26 zák. č. 100/1988 Sb. a § 29 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb.⁴⁾ do roku 2009 plně invalidní důchody⁵⁾ do roku 2009 částečně invalidní důchody

1-3. Průměrné měsíční výše sólo vyplácených důchodů podle pohlaví v prosinci (2008–2018)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Rok	Průměrná měsíční výše sólo důchodů celkem	podle druhu důchodu						
		starobní		invalidní pro invaliditu stupně			vdovský a vdovecký	sirotčí
		plný	poměrný ¹⁾	III. ²⁾	II. ³⁾	I.		
celkem								
2008	9 039	9 653	4 545	9 337	5 893	-	6 407	4 989
2009	9 413	10 062	4 511	9 681	6 076	-	6 567	5 145
2010	9 506	10 138	4 407	9 656	6 671	6 140	6 575	5 194
2011	9 913	10 567	4 473	10 004	6 748	6 094	6 814	5 428
2012	10 093	10 793	4 420	10 141	6 714	6 021	6 929	5 544
2013	10 249	10 985	4 405	10 245	6 675	5 989	7 046	5 657
2014	10 337	11 090	4 331	10 262	6 662	5 911	7 083	5 703
2015	10 576	11 361	4 335	10 392	6 738	5 924	7 225	5 833
2016	10 675	11 475	4 274	10 395	6 745	5 883	7 277	5 874
2017	11 026	11 866	4 329	10 655	6 922	5 998	7 512	6 078
2018	11 539	12 435	4 480	11 059	7 205	6 207	7 856	6 351
muži								
2008	9 888	10 728	4 239	9 943	6 193	-	5 412	4 960
2009	10 311	11 189	4 249	10 301	6 384	-	5 580	5 114
2010	10 408	11 254	4 178	10 142	6 978	6 432	5 660	5 153
2011	10 835	11 714	4 294	10 482	7 036	6 399	5 920	5 414
2012	11 034	11 962	4 285	10 597	6 997	6 336	6 076	5 534
2013	11 202	12 165	4 301	10 676	6 961	6 305	6 240	5 645
2014	11 298	12 274	4 284	10 664	6 945	6 222	6 314	5 693
2015	11 550	12 562	4 319	10 759	7 013	6 231	6 475	5 825
2016	11 659	12 678	4 294	10 736	7 019	6 183	6 551	5 852
2017	12 040	13 093	4 396	10 982	7 199	6 294	6 815	6 067
2018	12 595	13 703	4 608	11 378	7 492	6 504	7 173	6 332
ženy								
2008	8 311	8 799	4 634	8 588	5 535	-	6 577	5 013
2009	8 636	9 149	4 597	8 925	5 718	-	6 743	5 169
2010	8 721	9 204	4 491	9 075	6 310	5 806	6 744	5 226
2011	9 102	9 599	4 545	9 435	6 405	5 752	6 989	5 440
2012	9 261	9 797	4 478	9 596	6 375	5 683	7 104	5 554
2013	9 402	9 970	4 453	9 730	6 338	5 659	7 216	5 668
2014	9 481	10 065	4 354	9 784	6 338	5 598	7 250	5 713
2015	9 704	10 315	4 344	9 951	6 428	5 622	7 394	5 840
2016	9 788	10 416	4 262	9 988	6 444	5 597	7 446	5 894
2017	10 107	10 772	4 281	10 266	6 627	5 724	7 677	6 089
2018	10 578	11 296	4 373	10 682	6 908	5 940	8 029	6 369

¹⁾ Poměrné starobní důchody za dobu pojištění kratší než 25 let, podle § 26 zák. č. 100/1988 Sb. a § 29 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb.

²⁾ do roku 2009 plně invalidní důchody

³⁾ do roku 2009 částečně invalidní důchody

1-4. Příjemci důchodů podle druhu důchodu a krajů k 31. 12. 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

ČR, kraje	Celkem	podle druhu důchodu									
		starobní				poměrný ³⁾	invalidní pro invaliditu stupně			vdovský a vdovecký	sirotčí
		plný		celkem	v tom: nekrácený ¹⁾ krácený ²⁾		III.	II.	I.		
		celkem									
Česká republika	2 896 973	2 402 119	1 771 223	630 896	7 961	179 108	74 110	168 269	27 439	37 967	
Hl. m. Praha	304 340	264 873	228 478	36 395	1 665	15 138	6 086	10 305	2 725	3 548	
Středočeský	342 535	286 614	221 508	65 106	894	19 769	8 091	19 146	3 352	4 669	
Jihočeský	179 571	149 191	107 360	41 831	283	9 891	4 395	11 812	1 568	2 431	
Plzeňský	162 624	133 610	94 810	38 800	404	11 544	5 006	8 888	1 294	1 878	
Karlovarský	79 962	67 057	47 903	19 154	256	4 901	1 982	3 913	778	1 075	
Ústecký	229 514	181 929	129 915	52 014	475	16 534	7 415	17 542	2 246	3 373	
Liberecký	123 519	101 769	75 826	25 943	167	8 057	3 381	7 451	1 051	1 643	
Královéhradecký	160 971	134 981	98 022	36 959	188	10 373	3 901	8 271	1 285	1 972	
Pardubický	147 772	121 718	83 690	38 028	143	9 861	4 029	8 910	1 232	1 879	
Vysočina	147 886	122 785	82 165	40 620	185	9 299	3 966	8 768	1 193	1 690	
Jihomoravský	329 359	267 495	201 093	66 402	819	20 451	9 999	23 890	2 820	3 885	
Olomoucký	177 291	149 421	104 913	44 508	302	10 036	3 665	9 667	1 724	2 476	
Zlínský	169 085	139 305	100 692	38 613	322	11 542	3 955	10 086	1 617	2 258	
Moravskoslezský	342 544	281 371	194 848	86 523	1 858	21 712	8 239	19 620	4 554	5 190	

Pozn.: Příjemci starobních a invalidních důchodů včetně souběhu s pozůstalostním důchodem.

Nejsou zahrnuty důchody vyplácené do ciziny.

¹⁾ Starobní důchod přiznaný po dosažení důchodového věku nebo invalidnímu důchodci po dosažení 65 let věku²⁾ Předčasný starobní důchod přiznaný před věkovou hranicí podle § 30 nebo § 31 zák. č. 155/1995 Sb.³⁾ Poměrné starobní důchody za dobu pojištění kratší než 25 let, podle § 26 zák. č. 100/1988 Sb. a § 29 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb.

1-5. Průměrné měsíční výše sólo vyplácených důchodů podle krajů v prosinci 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

ČR, kraje	Průměrná měsíční výše sólo důchodů celkem	podle druhu důchodu						
		starobní		invalidní pro invaliditu stupně			vdovský a vdovecký	sirotčí
		plný	poměrný ¹⁾	III.	II.	I.		
Česká republika	11 539	12 435	4 480	11 059	7 205	6 207	7 856	6 351
Hl. m. Praha	12 490	13 298	4 534	10 830	7 087	6 058	7 964	6 554
Středočeský	11 714	12 605	4 575	11 143	7 253	6 210	7 937	6 509
Jihočeský	11 416	12 325	4 395	11 076	7 178	6 232	7 700	6 382
Plzeňský	11 515	12 380	4 478	11 254	7 255	6 169	7 780	6 386
Karlovarský	11 260	12 054	4 465	10 803	7 085	6 028	7 494	5 950
Ústecký	11 169	12 272	4 524	10 881	7 097	6 048	7 694	5 978
Liberecký	11 415	12 301	4 339	11 018	7 178	6 195	7 678	6 307
Královéhradecký	11 507	12 282	4 968	11 111	7 217	6 240	7 740	6 385
Pardubický	11 338	12 191	4 470	11 146	7 246	6 214	7 703	6 359
Vysočina	11 364	12 165	4 236	11 219	7 454	6 366	7 769	6 545
Jihomoravský	11 297	12 280	4 603	11 058	7 224	6 227	7 722	6 301
Olomoucký	11 280	12 063	4 326	10 906	7 134	6 162	7 708	6 289
Zlínský	11 373	12 208	4 383	11 262	7 342	6 296	7 783	6 471
Moravskoslezský	11 573	12 503	4 270	11 071	7 165	6 331	8 254	6 316

¹⁾ Poměrné starobní důchody za dobu pojištění kratší než 25 let, podle § 26 zák. č. 100/1988 Sb. a § 29 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb.

1-6. Příjemci důchodů podle měsíční výše vyplacených důchodů a pohlaví k 31. 12. 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Měsíční výše důchodu (Kč)	podle druhu důchodu							
	starobní		invalidní pro invaliditu stupně			vdovský a vdovecký		sirotčí
	plný	poměrný ¹⁾	III.	II.	I.	sólo	kombinovaný ²⁾	
muži								
1–2 999	2 908	156	167	116	222	23	20	141
3 000–3 999	1 600	608	1 230	1 290	3 287	215	15	1 885
4 000–4 999	1 870	569	925	1 054	2 276	196	40	1 113
5 000–5 999	2 811	236	1 258	1 498	20 025	419	85	3 866
6 000–6 999	4 166	154	1 162	9 153	27 668	1 368	120	5 455
7 000–7 999	6 392	96	1 049	9 818	15 800	1 740	209	4 223
8 000–8 999	11 636	35	3 138	9 802	7 628	1 022	370	1 240
9 000–9 999	23 285	14	14 731	3 395	1 279	248	546	334
10 000–10 999	48 959	10	25 658	761	474	52	956	156
11 000–11 999	99 524	8	9 001	263	54	13	2 293	94
12 000–12 999	133 235	2	9 887	97	8	8	7 975	67
13 000–13 999	148 384	0	9 751	38	0	7	16 890	28
14 000–14 999	138 500	1	7 889	20	0	3	18 919	3
15 000–15 999	101 678	1	4 682	7	2	1	15 617	0
16 000–16 999	65 580	1	1 873	5	0	3	11 530	1
17 000–17 999	22 589	0	744	3	0	0	8 337	2
18 000+	41 139	0	1 034	0	0	0	9 372	0
ženy								
1–2 999	3 369	90	116	128	193	137	85	146
3 000–3 999	3 348	1 278	1 300	1 994	6 391	301	67	1 775
4 000–4 999	5 556	455	1 142	1 593	4 262	375	188	1 120
5 000–5 999	8 353	119	1 440	2 544	32 791	651	306	3 992
6 000–6 999	13 910	142	1 302	11 583	31 549	3 014	638	5 812
7 000–7 999	25 432	61	1 406	11 352	10 407	6 102	2 280	4 616
8 000–8 999	61 278	100	4 678	5 175	1 979	6 986	4 271	1 159
9 000–9 999	130 411	15	14 252	1 186	142	2 942	9 659	353
10 000–10 999	188 351	3	22 457	291	21	916	24 901	195
11 000–11 999	177 260	1	9 869	87	8	403	70 362	92
12 000–12 999	136 886	0	9 500	17	2	116	145 589	59
13 000–13 999	93 740	0	6 369	5	0	63	114 155	16
14 000–14 999	54 771	0	3 231	1	0	41	65 892	20
15 000–15 999	21 853	0	1 464	1	0	33	36 238	2
16 000–16 999	10 092	0	538	0	0	16	20 419	0
17 000–17 999	5 365	0	249	1	0	17	6 539	0
18 000+	10 583	0	331	0	0	8	11 146	2

¹⁾ Poměrné starobní důchody za dobu pojištění kratší než 25 let, podle § 26 zák. č. 100/1988 Sb. a § 29 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb.

²⁾ Příjemci vdovského či vdoveckého důchodu v souběhu s důchodem starobním nebo invalidním

1-7. Nově přiznané důchody – počet podle druhu důchodu a pohlaví v letech 2012–2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

Důchody	Počet důchodů nově přiznaných v roce						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celkem							
Důchody celkem	143 117	153 606	162 875	180 927	169 298	161 992	158 889
Starobní plné celkem	71 273	83 252	91 876	107 357	97 696	91 212	88 937
z toho k věkové hranici	38 161	44 157	51 990	68 294	60 779	55 386	56 077
odložený odchod	1 549	1 368	1 234	1 023	865	807	700
po invalidním	10 748	9 810	8 286	8 597	8 370	8 170	7 458
po věkové hranici celkem	50 458	55 335	61 510	77 914	70 014	64 363	64 235
předčasné	20 815	27 917	30 366	29 443	27 682	26 849	24 702
Poměrné starobní	128	146	144	164	168	257	322
Invalidní III. stupně	9 699	9 539	9 860	9 529	9 460	9 019	8 046
Invalidní II. stupně	4 821	4 588	4 674	4 805	4 742	4 657	4 371
Invalidní I. stupně	14 095	13 729	14 828	15 837	15 938	15 973	15 432
Vdovské a vdovecké	37 672	37 743	36 687	38 473	36 903	36 738	37 227
Sirotčí	5 429	4 609	4 806	4 762	4 391	4 136	4 554
muži							
Důchody celkem	63 970	70 581	73 605	78 673	79 982	75 593	72 817
Starobní plné celkem	36 767	44 208	47 397	51 295	53 408	49 427	47 495
z toho k věkové hranici	19 754	23 836	27 022	30 896	34 425	30 294	29 713
odložený odchod	912	672	635	525	424	371	339
po invalidním	5 542	4 958	4 005	4 201	4 106	4 022	3 666
po věkové hranici celkem	26 208	29 466	31 662	35 622	38 955	34 687	33 718
předčasné	10 559	14 742	15 735	15 673	14 453	14 740	13 777
Poměrné starobní	37	55	55	81	74	157	221
Invalidní III. stupně	5 702	5 571	5 538	5 539	5 318	4 996	4 432
Invalidní II. stupně	2 810	2 660	2 583	2 727	2 628	2 618	2 427
Invalidní I. stupně	6 623	6 518	6 789	7 159	7 357	7 162	6 802
Vdovecké	9 379	9 346	8 853	9 486	9 024	9 180	9 168
Sirotčí	2 652	2 223	2 390	2 386	2 173	2 053	2 272
ženy							
Důchody celkem	79 147	83 025	89 270	102 254	89 316	86 399	86 072
Starobní plné celkem	34 506	39 044	44 479	56 062	44 288	41 785	41 442
z toho k věkové hranici	18 407	20 321	24 968	37 398	26 354	25 092	26 364
odložený odchod	637	696	599	498	441	436	361
po invalidním	5 206	4 852	4 281	4 396	4 264	4 148	3 792
po věkové hranici celkem	24 250	25 869	29 848	42 292	31 059	29 676	30 517
předčasné	10 256	13 175	14 631	13 770	13 229	12 109	10 925
Poměrné starobní	91	91	89	83	94	100	101
Invalidní III. stupně	3 997	3 968	4 322	3 990	4 142	4 023	3 614
Invalidní II. stupně	2 011	1 928	2 091	2 078	2 114	2 039	1 944
Invalidní I. stupně	7 472	7 211	8 039	8 678	8 581	8 811	8 630
Vdovské	28 293	28 397	27 834	28 987	27 879	27 558	28 059
Sirotčí	2 777	2 386	2 416	2 376	2 218	2 083	2 282

Pozn.: Nejsou zahrnuty důchody vyplácené do ciziny.

1-8. Nově přiznané důchody – průměrná výše podle druhu důchodu a pohlaví v letech 2012–2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

Důchody	Průměrná výše nekrácených důchodů nově přiznaných v roce						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
celkem							
Důchody celkem	9 741	10 178	10 286	10 699	10 876	11 248	11 910
Starobní plné celkem	11 322	11 588	11 661	12 027	12 337	12 828	13 629
z toho k věkové hranici	12 243	12 484	12 420	12 602	13 032	13 574	14 407
odložený odchod	18 128	16 800	16 897	18 425	17 177	17 856	19 449
po invalidním	10 518	10 677	10 782	10 999	11 039	11 237	11 493
po věkové hranici celkem	12 058	12 273	12 291	12 503	12 847	13 334	14 127
předčasné	9 538	10 234	10 388	10 771	11 049	11 618	12 336
Poměrné starobní	3 179	3 223	3 375	3 698	3 616	3 942	4 496
Invalidní III. stupně	10 893	11 129	11 139	11 421	11 572	12 091	12 788
Invalidní II. stupně	6 641	6 793	6 779	6 965	7 099	7 365	7 756
Invalidní I. stupně	5 088	5 223	5 233	5 352	5 461	5 700	6 050
Vdovské a vdovecké	7 146	7 269	7 357	7 494	7 617	7 925	8 370
Sirotčí	5 535	5 820	5 841	5 941	5 986	6 310	6 512
muži							
Důchody celkem	10 644	11 075	11 184	11 609	11 841	12 213	12 931
Starobní plné celkem	12 354	12 528	12 613	13 076	13 272	13 737	14 590
z toho k věkové hranici	13 295	13 471	13 415	13 833	13 946	14 571	15 485
odložený odchod	19 437	18 948	18 919	20 816	19 241	19 861	21 812
po invalidním	11 395	11 529	11 706	11 842	11 794	11 863	11 940
po věkové hranici celkem	13 107	13 269	13 309	13 701	13 777	14 314	15 164
předčasné	10 484	11 047	11 212	11 656	11 910	12 380	13 185
Poměrné starobní	3 458	3 335	3 736	3 736	3 785	4 251	4 723
Invalidní III. stupně	11 254	11 490	11 516	11 800	12 029	12 485	13 258
Invalidní II. stupně	6 846	7 017	7 004	7 222	7 356	7 636	7 995
Invalidní I. stupně	5 271	5 423	5 433	5 555	5 676	5 935	6 285
Vdovecké	6 332	6 458	6 502	6 630	6 745	7 049	7 475
Sirotčí	5 531	5 815	5 821	5 922	5 973	6 318	6 481
ženy							
Důchody celkem	8 848	9 248	9 401	9 886	9 830	10 232	10 868
Starobní plné celkem	10 215	10 519	10 643	11 064	11 205	11 748	12 523
z toho k věkové hranici	11 110	11 323	11 341	11 583	11 835	12 367	13 189
odložený odchod	16 238	14 723	14 752	15 888	15 174	16 123	17 213
po invalidním	9 569	9 790	9 903	10 183	10 298	10 617	11 051
po věkové hranici celkem	10 917	11 131	11 205	11 489	11 674	12 181	12 976
předčasné	8 559	9 322	9 500	9 762	10 107	10 689	11 264
Poměrné starobní	3 059	3 145	3 105	3 657	3 467	3 412	3 931
Invalidní III. stupně	10 377	10 623	10 656	10 896	10 986	11 601	12 211
Invalidní II. stupně	6 353	6 480	6 501	6 627	6 777	7 014	7 454
Invalidní I. stupně	4 923	5 042	5 063	5 183	5 275	5 507	5 863
Vdovské	7 340	7 468	7 560	7 698	7 830	8 121	8 558
Sirotčí	5 539	5 824	5 861	5 960	5 997	6 302	6 544

Pozn.: Nejsou zahrnuty důchody vyplácené do ciziny; průměrná výše nekrácených důchodů (pro souběh s jiným důchodem).

1-9. Podíl výdajů na důchody k hrubému domácímu produktu a relace průměrného vypláceného starobního důchodu k průměrné mzdě (1995–2018)

Pramen: MF (státní závěrečný účet), ČSÚ (údaje o HDP po aktualizaci 1. 10. 2019), MPSV

Rok	Výdaje na důchody celkem k HDP			Průměrný starobní důchod k průměrné mzdě				
	Výdaje na důchody celkem (v mld. Kč)	HDP v běžných cenách (v mld. Kč)	Podíl (v %)	Průměrný starobní důchod ¹⁾ (v Kč)	Průměrná mzda (v Kč)		Relace důchodu ke mzdě (v %)	
					hrubá ²⁾	čistá ³⁾	hrubé	čisté
1995	110	1 586	6,9	3 578	8 172	6 318	43,8	56,6
1996	127	1 818	7,0	4 213	9 676	7 520	43,5	56,0
1997	150	1 959	7,7	4 840	10 696	8 308	45,3	58,3
1998	166	2 146	7,7	5 367	11 693	9 090	45,9	59,0
1999	178	2 242	7,9	5 724	12 655	9 842	45,2	58,2
2000	187	2 379	7,9	5 962	13 490	10 447	44,2	57,1
2001	201	2 568	7,8	6 352	14 640	11 324	43,4	56,1
2002	214	2 682	8,0	6 830	15 711	12 082	43,5	56,5
2003	226	2 810	8,0	7 071	16 769	12 807	42,2	55,2
2004	231	3 062	7,5	7 256	17 882	13 601	40,6	53,3
2005	247	3 265	7,6	7 728	18 809	14 252	41,1	54,2
2006	273	3 513	7,8	8 173	20 050	15 506	40,8	52,7
2007	290	3 840	7,5	8 736	21 527	16 509	40,6	52,9
2008	313	4 024	7,8	9 347	23 280	17 714	40,2	52,8
2009	340	3 930	8,6	10 028	24 091	18 665	41,6	53,7
2010	346	3 962	8,7	10 093	24 526	18 962	41,2	53,2
2011	368	4 034	9,1	10 543	25 093	19 246	42,0	54,8
2012	382	4 060	9,4	10 770	25 903	19 903	41,6	54,1
2013	383	4 098	9,3	10 962	25 903	19 903	42,3	55,1
2014	386	4 314	8,9	11 065	26 357	20 216	42,0	54,7
2015	395	4 596	8,6	11 331	27 156	20 777	41,7	54,5
2016	399	4 768	8,4	11 439	28 250	21 526	40,5	53,1
2017	414	5 045	8,2	11 826	30 156	22 832	39,2	51,8
2018	434	5 329	8,1	12 391	32 510	24 463	38,1	50,7

Pozn.: včetně výdajů na důchody ozbrojených složek;

částky mezd a důchodů jsou zvýšeny o státní vyrovnávací příspěvek v dobách kdy náležel.

¹⁾ Měsíční průměr roční výplaty důchodu vypláceného samostatně (bez pozůstalostního).

²⁾ Jako průměrná hrubá mzda je uveden všeobecný vyměřovací základ (§ 17 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.) stanovený nařízením vlády.

³⁾ Průměrná čistá mzda je průměrná hrubá mzda snížená o této mzdě odpovídající daň z příjmu a o pojistné zdravotního a soc. pojištění.

2. Nemocenské pojištění

System nemocenského pojištění je určen pro výdělečně činné osoby, které při ztrátě příjmu v případech dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci, úrazu, karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství nebo péče o dítě zabezpečuje peněžitými dávkami nemocenského pojištění.

Od 1. ledna 2009 je nemocenské pojištění upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Jde o komplexní úpravu nemocenského pojištění, která zahrnuje jak okruh osob účastných nemocenského pojištění, jejich nároky z tohoto pojištění a stanovení výše poskytovaných dávek, posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění, tak organizační uspořádání nemocenského pojištění, jakož i řízení v tomto pojištění. Nemocenské pojištění pro „civilní sféru“ (všechny pojištěnce s výjimkou příslušníků ozbrojených sil, bezpečnostních sborů, osob ve vazbě a odsouzených) provádí pouze okresní správa sociálního zabezpečení, nikoliv již zaměstnavatelé.

Nemocenského pojištění jsou účastni zaměstnanci, včetně příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, a osoby samostatně výdělečně činné. Zaměstnanci jsou nemocenského pojištění účastni povinně, na rozdíl od OSVČ, jejichž účast na nemocenském pojištění je od roku 1994 dobrovolná.

Povinná účast na nemocenském pojištění vzniká u zaměstnance (s výjimkou zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce), pokud splňuje podmínky dané zákonem o nemocenském pojištění: výkon práce na území České republiky a minimální výše sjednaného příjmu (jedná se o tzv. rozhodný příjem, jehož hranice je od roku 2012 stanovena na 2 500 Kč). U zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce vzniká povinná účast na nemocenském pojištění, pokud vykonává práci na území ČR a v kalendářním měsíci, v němž dohoda o provedení práce trvá, dosáhl započitatelného příjmu v částce vyšší než 10 000 Kč. Účast OSVČ na nemocenském pojištění vzniká na základě přihlášky k nemocenskému pojištění a zaplacením pojistného na nemocenské pojištění.

Od roku 2014 jsou nově definovány pojmy „zaměstnání“ a „zaměstnanci“, platí výjimka pro neuvolněně zastupitele územních samosprávných celků a jsou určeny zvláštní podmínky účasti na nemocenském pojištění při výkonu tzv. zaměstnání malého rozsahu.

Z nemocenského pojištění se poskytuje 6 druhů peněžitých dávek:

nemocenské – zaměstnanec nebo OSVČ, který je uznán ošetřujícím lékařem dočasně práce neschopným (případně při nařízené karanténě) má nárok na nemocenské od 15. kalendářního dne trvání jeho dočasné pracovní neschopnosti do konce dočasné pracovní neschopnosti, maximálně však 380 kalendářních dnů.

Po dobu prvních 14 kalendářních dnů je zaměstnanec zabezpečen náhradou mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel podle zákoníku práce. Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti od 4. pracovního dne (při karanténě od prvního pracovního dne).

ošetřovné – je vypláceno zaměstnanci z důvodu ošetřování nemocného člena domácnosti nebo péče o zdravé dítě mladší 10 let (protože školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno, dítěti byla nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla). Podpůrčí doba u ošetřovného činí nejdéle 9 kalendářních dnů. U osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku, činí podpůrčí doba nejdéle 16 kalendářních dnů.

peněžitá pomoc v mateřství – od roku 2011 je vyplácena ode dne, který určí sama pojištěnka, a to v období od počátku osmého do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu (případně ode dne převzetí dítěte do péče). Podpůrčí doba činí 28 týdnů (v případě porodu dvou nebo více dětí, činí podpůrčí doba 37 týdnů).

Zákon umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě, přičemž každý z nich má při této péči o dítě nárok na výplatu peněžité pomoci v mateřství po dobu a za podmínek stanovených zákonem o nemocenském pojištění.

vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství – pobírají zaměstnankyně, které musely být z důvodu těhotenství (mateřství nebo kojení) převedeny na jinou práci, kde dosahují nižšího výdělku. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se vyplácí za kalendářní dny od data převedení na jinou práci do doby nástupu na peněžitou pomoc v mateřství.

otcovská poporodní péče (otcovská) – nárok na dávku má otec dítěte, který o dítě pečuje (nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu), pokud nastoupil na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte; za otce dítěte je považován ten, kdo je v matrice zapsán jako otec; podpůrní doba činí maximálně 1 týden.

dlouhodobé ošetřovné – dávka náleží osobě, která dlouhodobě pečuje o osobu, u níž došlo k závažnému zhoršení zdravotního stavu, který vyžadoval alespoň 7 denní hospitalizaci v nemocnici, a v den propuštění bylo potvrzeno, že potřeba celodenní péče bude trvat nejméně dalších 30 dnů; výplata dávky nenáleží po dobu, kdy byla ošetřovaná osoba znovu hospitalizována; podpůrní doba činí maximálně 90 kalendářních dnů.

Výše dávek nemocenského pojištění je odvozena od úrovně příjmů zaměstnance v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost). Výpočet výše dávky je následně proveden na základě denního průměru těchto příjmů (tzv. denní vyměřovací základ), který je stanoveným způsobem limitován pomocí určených redukčních hranic.

Výše **nemocenského** činí 60 % denního vyměřovacího základu od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti.

Výše **ošetřovného** činí 60 % denního vyměřovacího základu.

Výše **peněžitě pomoci v mateřství** činí 70 % denního vyměřovacího základu.

Výše **vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství** je stanovena rozdílem mezi denním vyměřovacím základem ke dni převedení na jinou práci a průměrem jejich započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení.

Výše **otcovské** činí 70 % denního vyměřovacího základu.

Výše **dlouhodobého ošetřovného** činí 60 % denního vyměřovacího základu.

Osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnanci, pokud si platí nemocenské pojištění, mají nárok při splnění dalších zákonných podmínek jen na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství.

Nemocenské pojištění v roce 2018

Příjmy z pojistného na nemocenské pojištění v roce 2018 meziročně vzrostly o 10 % a přesáhly tak hodnotu 34 mld. Kč. Zvýšily se také (o 20 %) výdaje na dávky nemocenského pojištění, dosáhly téměř 34 mld. Kč. Tento meziroční nárůst je mimo jiné ovlivněn rostoucím počtem zaměstnaných osob a rostoucí úrovní mezd. Rozdíl mezi příjmy a výdaji byl v roce 2018 nejmenší za posledních 16 let a činil 635 mil. Kč.

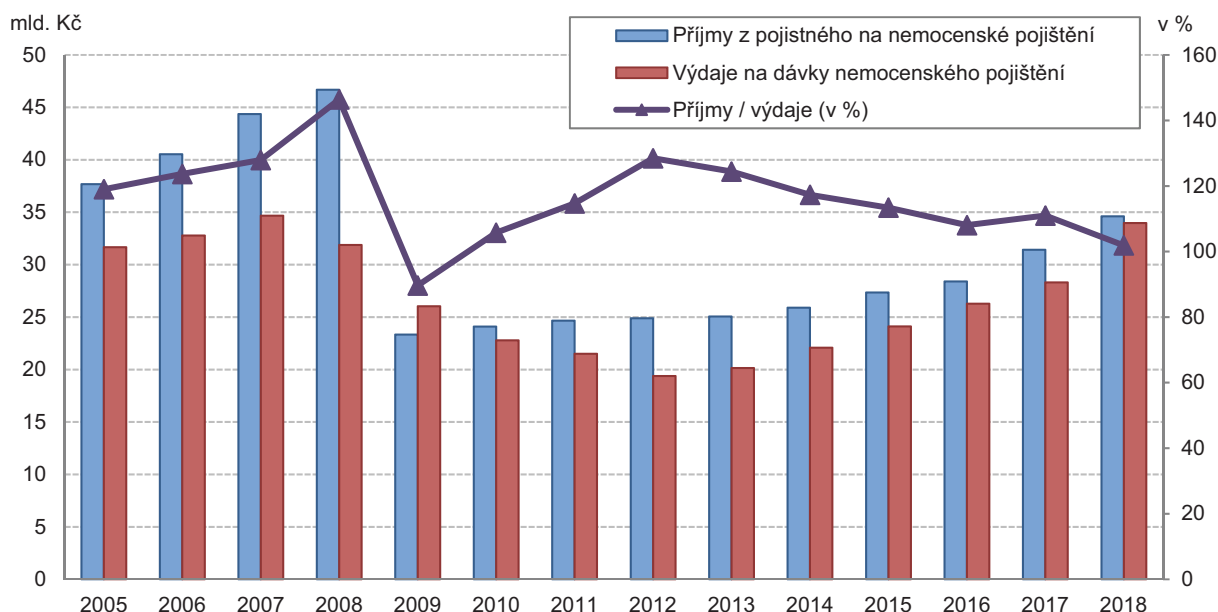
K nejdramatičtějším změnám v úrovni příjmů a výdajů na nemocenské pojištění došlo v roce 2009, kdy původní předpisy nahradil nový zákon o nemocenském pojištění č. 187/2006 Sb. Tento zákon znatelně snížil výši dávek nemocenského pojištění a stanovil, že po dobu prvních 14 dnů pracovní neschopnosti je zaměstnanec zabezpečen náhradou mzdy, kterou mu poskytuje zaměstnavatel. Z toho důvodu byla zaměstnavatelům od roku 2009 snížena sazba pojistného na nemocenské pojištění (ke snížení sazby došlo také i u OSVČ), což vedlo ke snížení příjmu z pojistného. Poskytování náhrady mzdy zaměstnavatelem bylo přijetím úsporných opatření v letech 2011 až 2013 dočasně prodlouženo z prvních 14 na 21 dnů pracovní neschopnosti. Od roku 2014 je nemocenské opět vypláceno od 15. dne dočasné pracovní neschopnosti.

Se změnami celkových výdajů na nemocenské pojištění docházelo také ke změně struktury těchto výdajů podle jednotlivých druhů dávek. Nejvýraznější změnou byl pokles výdajů na nemocenské, což vedlo ke snížení jeho podílu na celkových výdajích nemocenského pojištění, a tím zvýšení podílů ostatních dávek. Výdaje na peněžitou pomoc v mateřství (a s odstupem několika let i výdaje na ošetřovné) jsou ovlivňovány také vývojem počtu živě narozených dětí. Výdaje na ošetřovné v roce 2015 poprvé přesáhly úroveň jedné miliardy a v roce 2018 dosahovaly již 1,6 mld. (5 % celkových výdajů na nemocenské pojištění). Nově zavedenou dávkou otcovské poporodní péče využilo v roce 2018 více než 43 tisíc osob.

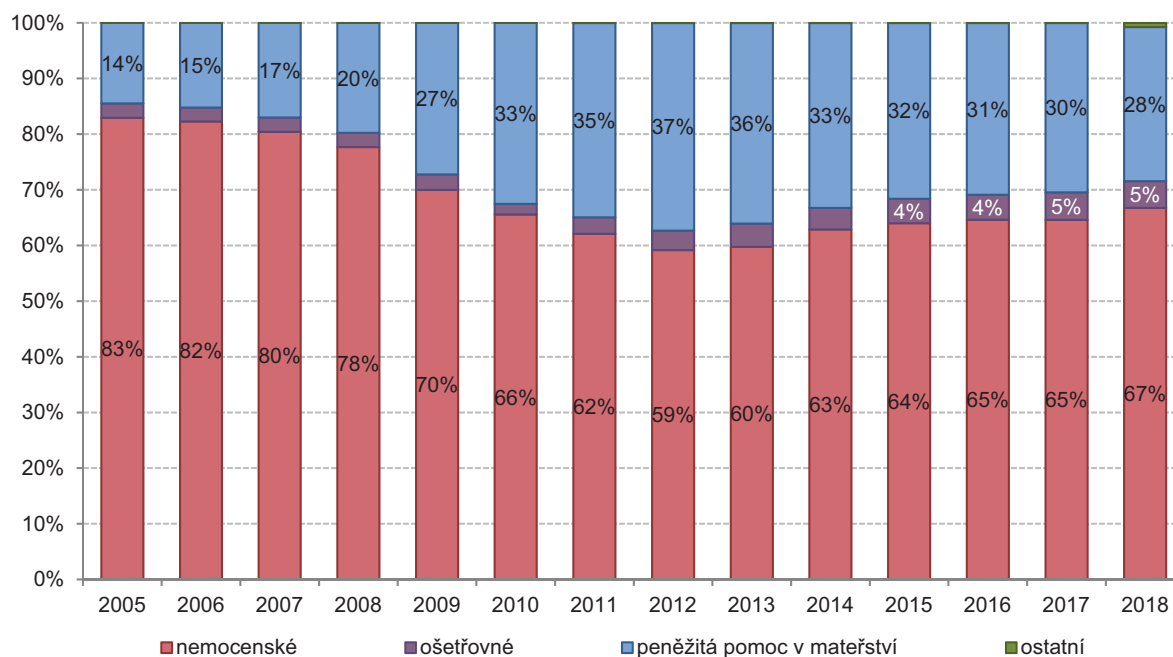

Graf 2.1 Příjmy a výdaje v systému nemocenského pojištění

Zdroj dat: ČSSZ

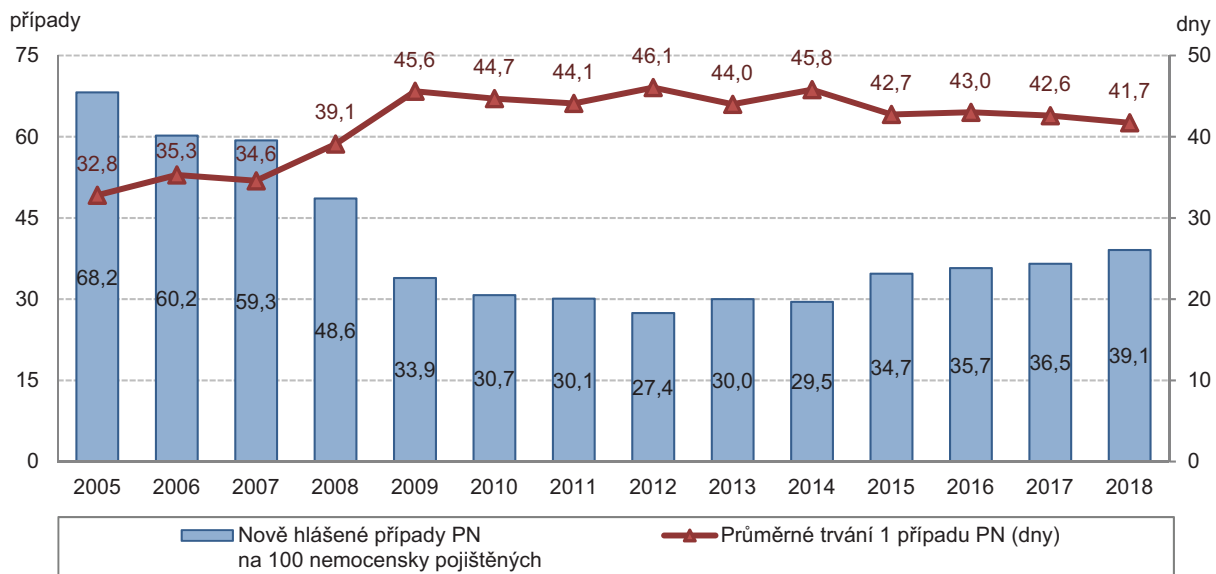
Graf 2.2 Struktura výdajů na nemocenské pojištění podle druhu dávek

Zdroj dat: ČSSZ

Legislativní úpravy vyplácení nemocenského se nejvíce projevují ve snížení četnosti krátkodobých pracovních neschopností pro méně závažné nemoci (běžná nachlazení, záněty horních cest dýchacích). Vzhledem k tomu, že za první tři dny pracovní neschopnosti nenáleží náhrada mzdy, mnoho osob s lehčím onemocněním raději nemoc „přechodí“, využije dovolenou, případně zaměstnavatelem poskytované indispoziční volno či možnost práce z domova. To se odrazilo ve snížení celkového počtu případů pracovní neschopnosti a prodloužení průměrného trvání jedné pracovní neschopnosti, nicméně v posledních letech dochází k mírnému nárůstu počtu nově hlášených případů pracovní neschopnosti a zkrácení průměrné doby trvání jedné pracovní neschopnosti.

Graf 2.3 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

Zdroj dat: ČSSZ

Další informace o nemocenském pojištění jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <http://www.mpsv.cz/cs/7> nebo na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/>

2-1. Příjmy a výdaje nemocenského pojištění (2000–2018)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

mil. Kč

Rok	Příjmy z pojistného ¹⁾	Výdaje celkem	podle druhu dávek						Rozdíl mezi příjmy a výdaji	Podíl výdajů na nemoc. pojištění ke státnímu rozpočtu (v %)
			nemocenské	ošetřovné	peněžitá pomoc v mateřství	vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	otcovská poporodní péče ²⁾	dlouhodobé ošetřovné ³⁾		
2000	27 285	27 205	23 653	785	2 759	8	-	-	80	4,30
2001	29 653	29 585	25 574	957	3 047	7	-	-	68	4,26
2002	31 563	32 609	28 222	893	3 487	7	-	-	-1 046	4,34
2003	33 316	34 307	29 523	1 004	3 774	6	-	-	-991	4,24
2004	35 738	29 563	24 704	730	4 123	5	-	-	6 175	3,43
2005	37 679	31 660	26 258	819	4 579	5	-	-	6 019	3,43
2006	40 535	32 773	26 963	825	4 981	4	-	-	7 762	3,21
2007	44 354	34 671	27 881	893	5 893	4	-	-	9 683	3,17
2008	46 677	31 882	24 769	811	6 297	4	-	-	14 795	2,94
2009	23 338	26 033	18 215	729	7 084	5	-	-	-2 695	2,23
2010	24 103	22 789	14 944	432	7 410	4	-	-	1 314	1,97
2011	24 669	21 505	13 354	640	7 506	6	-	-	3 163	1,86
2012	24 894	19 377	11 465	682	7 224	7	-	-	5 517	1,68
2013	25 059	20 143	12 036	843	7 258	7	-	-	4 916	1,72
2014	25 894	22 077	13 881	854	7 334	7	-	-	3 818	1,82
2015	27 342	24 110	15 428	1 062	7 611	9	-	-	3 232	1,86
2016	28 400	26 284	16 985	1 180	8 110	9	-	-	2 117	2,15
2017	31 428	28 316	18 290	1 402	8 616	8	-	-	3 113	2,21
2018	34 609	33 974	22 677	1 632	9 403	8	221	32	635	2,43

¹⁾ včetně pokut, penále, přírůžek k pojistnému a ostatních závazků a pohledávek²⁾ dávka zavedena od 1. 2. 2018³⁾ dávka zavedena od 1. 6. 2018

2-2. Průměrný měsíční počet výplat dávek nemocenského pojištění podle druhů dávek (2010–2018)

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení

v tis.

Rok	podle druhu dávek								
	nemocenské		ošetřovné		peněžitá pomoc v mateřství		otcovská poporodní péče ¹⁾	dlouhodobé ošetřovné ²⁾	
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	celkem	z toho ženy
2010	168,3	89,4	17,7	13,9	55,9	55,6	-	-	-
2011	140,4	75,4	24,6	19,4	47,3	46,6	-	-	-
2012	127,9	70,1	25,2	19,7	45,4	45,2	-	-	-
2013	133,6	73,1	30,2	23,4	44,7	44,5	-	-	-
2014	158,4	87,5	30,0	23,1	44,7	44,4	-	-	-
2015	175,1	97,1	36,1	27,6	45,5	45,1	-	-	-
2016	183,9	102,1	38,6	29,4	47,6	47,3	-	-	-
2017	189,5	105,2	43,3	32,9	48,6	48,2	-	-	-
2018	196,2	108,9	46,5	35,6	49,9	49,4	3,9	0,5	0,4

¹⁾ dávka zavedena od 1. 2. 2018²⁾ dávka zavedena od 1. 6. 2018

2-3. Výdaje na dávky nemocenského pojištění podle krajů v roce 2018

Pramen: Česká správa sociálního zabezpečení, ČSÚ

mil. Kč

ČR, kraje	Výdaje na dávky nemocenských o pojištění celkem	v tom dávky					
		nemocenské	ošetřovné	peněžitá pomoc v mateřství	vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	otcovská poporodní péče	dlouhodobé ošetřovné
absolutně v mil. Kč							
Česká republika	33 973,7	22 676,6	1 632,1	9 403,4	8,5	221,4	31,6
Hl. m. Praha	7 721,0	4 100,3	327,5	3 234,0	1,3	53,7	4,4
Středočeský	3 273,4	2 234,5	177,7	834,6	1,3	22,8	2,7
Jihočeský	1 814,7	1 296,6	94,7	409,1	0,2	11,5	2,6
Plzeňský	1 809,8	1 278,9	98,8	419,8	0,4	10,5	1,5
Karlovarský	589,2	425,7	34,3	126,5	0,1	2,2	0,4
Ústecký	2 049,5	1 506,9	104,4	427,7	0,7	8,5	1,4
Liberecký	1 199,3	841,1	66,5	282,8	0,5	7,5	0,9
Královéhradecký	1 455,4	1 029,3	84,7	329,2	0,2	10,2	1,7
Pardubický	1 520,5	1 037,1	75,4	395,5	0,1	10,7	1,6
Vysočina	1 399,4	1 021,0	61,9	303,5	0,3	10,0	2,7
Jihomoravský	3 706,3	2 405,8	158,4	1 110,0	1,1	27,0	4,1
Olomoucký	1 684,3	1 224,6	82,1	365,4	0,4	10,3	1,4
Zlínský	1 820,8	1 343,6	86,6	374,8	0,3	12,4	3,1
Moravskoslezský	3 930,0	2 931,2	179,2	790,6	1,5	24,3	3,2
v Kč na 1 nemocensky pojištěného							
Česká republika	7 178	4 791	345	1 987	2	47	7
Hl. m. Praha	6 092	3 235	258	2 552	1	42	3
Středočeský	7 285	4 973	395	1 857	3	51	6
Jihočeský	7 793	5 568	407	1 757	1	49	11
Plzeňský	7 942	5 612	434	1 842	2	46	6
Karlovarský	6 799	4 912	395	1 460	2	26	4
Ústecký	7 228	5 314	368	1 508	2	30	5
Liberecký	7 704	5 403	427	1 816	3	48	6
Královéhradecký	7 256	5 131	422	1 641	1	51	9
Pardubický	7 468	5 094	370	1 943	1	53	8
Vysočina	7 809	5 697	346	1 693	2	56	15
Jihomoravský	7 368	4 782	315	2 206	2	54	8
Olomoucký	7 045	5 123	343	1 529	2	43	6
Zlínský	8 090	5 969	385	1 665	1	55	14
Moravskoslezský	8 210	6 124	374	1 652	3	51	7

2-4. Relace průměrného denního nemocenského a průměrné denní mzdy (1985–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Průměrná mzda ¹⁾ (v Kč)		Průměrné denní nemocenské ³⁾ (v Kč)	Relace prům. denního nemocenského k prům. denní mzdě (v %)
	měsíční	denní ²⁾		
1985	2 920	96	64	66,7
1989	3 170	104	69	66,3
1990	3 286	108	72	66,7
1991	3 792	125	77	61,6
1992	4 644	152	90	59,2
1993	5 817	191	106	55,5
1994	6 896	227	136	59,9
1995	8 172	269	146	54,3
1996	9 676	317	173	54,6
1997	10 696	352	150	42,5
1998	11 693	384	152	39,5
1999	12 655	416	158	38,1
2000	13 490	442	209	47,3
2001	14 640	481	226	47,0
2002	15 711	517	248	47,9
2003	16 769	551	262	47,5
2004	17 882	586	254	43,3
2005	18 809	618	260	42,1
2006	20 050	659	273	41,4
2007	21 527	708	285	40,2
2008	23 280	763	290	38,0
2009	24 091	792	361	45,6
2010	24 526	806	344	42,7
2011	25 093	825	353	42,8
2012	25 903	849	333	39,2
2013	25 903	852	335	39,3
2014	26 357	867	326	37,6
2015	27 156	893	336	37,6
2016	28 250	926	350	37,8
2017	30 156	991	370	37,3
2018	32 510	1069	446	41,7

¹⁾ Průměrná mzda = všeobecný vyměřovací základ stanovený příslušným nařízením vlády

²⁾ Průměrná denní mzda se vypočte jako podíl průměrné hrubé měsíční mzdy a průměrného počtu dní v měsíci.

³⁾ Do roku 1996 uveden podíl výdajů na nemocenské a počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti podle údajů ČSÚ, přičemž pro období 1985 - 1992 údaje přepočteny z pracovních dnů na kalendářní.
Od roku 1997 uváděn podíl výdajů na nemocenské a počtu proplacených dnů podle údajů ČSSZ.

2-5. Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz (2000–2018)

Pramen: Český statistický úřad

Rok	Průměrný počet nemocensky pojištěných ¹⁾	Nově hlášené případy pracovní neschopnosti	Nově hlášené případy na 100 nemocensky pojištěných	Kalendářní dny pracovní neschopnosti	Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (dny)	Průměrné procento pracovní neschopnosti
2000	4 517 546	3 812 185	84,4	106 730 462	28,0	6,46
2001	4 483 455	3 863 031	86,2	110 431 135	28,6	6,75
2002	4 466 699	3 589 680	80,4	110 410 839	30,8	6,77
2003	4 435 434	3 621 995	81,7	110 306 289	30,5	6,81
2004	4 389 251	2 705 662	61,6	99 346 161	34,8	5,86
2005	4 442 703	3 029 448	68,2	99 346 161	32,8	6,13
2006	4 497 033	2 706 725	60,2	95 428 077	35,3	5,81
2007	4 597 021	2 726 634	59,3	94 274 008	34,6	5,62
2008	4 572 443	2 221 739	48,6	86 756 565	39,1	5,20
2009	4 253 139	1 441 516	33,9	64 955 994	45,6	4,18
2010	4 310 960	1 324 926	30,7	59 208 352	44,7	3,76
2011	4 211 549	1 268 761	30,1	55 924 016	44,1	3,60
2012	4 471 889	1 226 869	27,4	56 492 864	46,1	3,45
2013	4 440 326	1 331 477	30,0	58 586 690	44,0	3,62
2014	4 464 057	1 314 790	29,5	60 234 943	45,8	3,70
2015	4 507 012	1 563 458	34,7	66 817 403	42,7	4,06
2016	4 571 305	1 633 347	35,7	70 251 956	43,0	4,20
2017	4 671 825	1 707 513	36,5	72 677 477	42,6	4,26
2018	4 732 737	1 849 455	39,1	77 157 655	41,7	4,47

2-6. Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle krajů v roce 2018

Pramen: Český statistický úřad

ČR, kraje	Průměrný počet nemocensky pojištěných	Nové hlášené případy pracovní neschopnosti	Nově hlášené případy na 100 nemocensky pojištěných	Kalendářní dny pracovní neschopnosti	Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (dny)	Průměrné procento pracovní neschopnosti
Česká republika	4 732 737	1 849 455	39,1	77 157 655	41,72	4,5
Hl. m. Praha	1 267 483	404 429	31,9	15 628 259	38,64	3,4
Středočeský	449 357	189 182	42,1	7 501 010	39,65	4,6
Jihočeský	232 871	100 873	43,3	4 407 632	43,69	5,2
Plzeňský	227 868	104 953	46,1	4 028 068	38,38	4,8
Karlovarský	86 663	38 697	44,7	1 519 102	39,26	4,8
Ústecký	283 555	121 214	42,8	5 095 572	42,04	4,9
Liberecký	155 680	74 864	48,1	2 821 607	37,69	5,0
Královéhradecký	200 589	88 256	44,0	3 424 967	38,81	4,7
Pardubický	203 592	85 187	41,8	3 484 018	40,90	4,7
Vysočina	179 213	75 610	42,2	3 341 020	44,19	5,1
Jihomoravský	503 050	190 316	37,8	8 112 200	42,62	4,4
Olomoucký	239 055	89 716	37,5	4 098 416	45,68	4,7
Zlínský	225 082	88 027	39,1	4 331 370	49,21	5,3
Moravskoslezský	478 679	198 131	41,4	9 364 414	47,26	5,4

2-7. Ukončené případy pracovní neschopnosti podle příčin v roce 2018

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Kapitoly MKN-10	Ukončené případy PN na 100 000 pojištěnců	Kalendářní dny PN (tis.)	Průměrné trvání 1 případu PN (kalendářní dny)	Průměrný denní stav práce neschopných na 100 000 pojištěnců
Celkem	37 312	70 334	39,8	3 638
I. Některé infekční a parazitární nemoci	1 303	1 082	17,5	63
II. Novotvary	559	3 258	123,1	151
III. Nemoci krve, krvevorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	39	160	87,3	6
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	168	571	71,8	30
V. Poruchy duševní a poruchy chování	951	3 841	85,3	150
VI. Nemoci nervové soustavy	550	2 133	81,9	100
VII. Nemoci oka a očních adnex	246	401	34,5	25
VIII. Nemoci ucha a bradavkového výběžku	190	253	28,1	13
IX. Nemoci oběhové soustavy	1 008	3 793	79,5	277
X. Nemoci dýchací soustavy	14 889	10 743	15,2	553
XI. Nemoci trávicí soustavy	2 517	3 503	29,4	222
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva	591	938	33,5	60
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	6 886	21 050	64,6	1 138
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy	1 446	2 269	33,2	64
XV. Těhotenství, porod a šestinedělí	732	3 555	102,5	x
XVII. Vrozené vady, deformace a chromozomální abnormality	12	40	69,1	2
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde	605	994	34,7	48
XIX. Poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin	4 040	9 923	51,9	711
XXI. Faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotnickými službami	579	1 825	66,6	22

2-8. Ukončené případy pracovní neschopnosti podle pohlaví a věkových skupin v roce 2018

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Věková skupina	Ukončené případy PN na 100 000 pojištěnců			Kalendářní dny PN			Průměrné trvání 1 případu PN (dny)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Celkem	37 312	34 967	39 708	70 334	31 754	38 579	39,8	38,0	41,5
-19	107 764	113 505	101 500	385	184	200	17,8	15,5	20,6
20–24	77 051	79 361	74 427	3 981	1 826	2 155	22,8	19,1	27,3
25–29	45 062	43 794	46 519	5 983	2 415	3 567	28,1	21,8	34,9
30–34	36 647	33 948	40 164	6 094	2 540	3 554	32,5	25,9	39,8
35–39	31 993	29 810	34 333	6 940	2 994	3 945	34,9	31,2	38,3
40–44	31 266	27 648	34 675	9 109	3 836	5 273	37,9	37,2	38,4
45–49	32 995	28 236	37 219	9 191	3 699	5 491	43,4	43,4	43,4
50–54	36 431	31 642	40 562	10 234	4 267	5 967	48,7	50,5	47,5
55–59	39 006	34 584	42 889	10 689	4 665	6 025	56,9	59,9	54,8
60–64	34 914	37 756	31 113	6 737	4 725	2 012	68,5	77,6	53,6
65+	17 202	18 158	16 141	991	602	389	44,0	48,1	38,9

2-9. Smrtelné pracovní úrazy a nemoci z povolání (2005–2018)

Pramen: Státní úřad inspekce práce a Státní zdravotní ústav

Rok	Smrtelné pracovní úrazy			Nově hlášené nemoci z povolání			Ohrožení nemocí z povolání		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
2005	163	150	13	1 340	765	575	60	52	8
2006	152	148	4	1 150	662	488	66	46	20
2007	188	177	11	1 228	706	522	63	47	16
2008	174	166	8	1 327	719	608	76	48	28
2009	105	97	8	1 245	696	549	68	43	25
2010	121	112	9	1 236	691	545	56	44	12
2011	125	117	8	1 210	711	499	56	35	21
2012	113	111	2	1 042	646	396	57	41	16
2013	113	106	7	983	603	380	59	40	19
2014	116	115	1	1 214	666	548	36	25	11
2015	132	121	11	1 035	606	429	57	33	24
2016	104	101	3	1 242	654	588	55	24	31
2017	95	91	4	1 278	657	621	92	46	46
2018	123	117	6	1 222	626	596	60	37	23

3. Dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

Systém **státní sociální podpory** (upraven zákonem č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů) zabezpečuje adresnou pomoc rodinám s nezaopatřenými dětmi ve stanovených sociálních situacích, na jejichž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Jedná se o různé obtížné životní situace, jako je například nedostatečný příjem, péče o novorozené nebo malé dítě, neúplnost rodiny apod. Systém rovněž finančně přispívá rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy k úhradě nákladů na bydlení. Podle tohoto zákona se poskytují následující dávky:

Přídavek na dítě – Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem nepřesáhne 2,4násobek částky životního minima rodiny v předchozím kalendářním roce. Za příjem se považuje i rodičovský příspěvek. Přídavek je vyplácen ve třech výších podle věku nezaopatřeného dítěte (ve věku 0–6 let: 500 Kč, 6–15 let: 610 Kč, 15–26 let: 700 Kč).

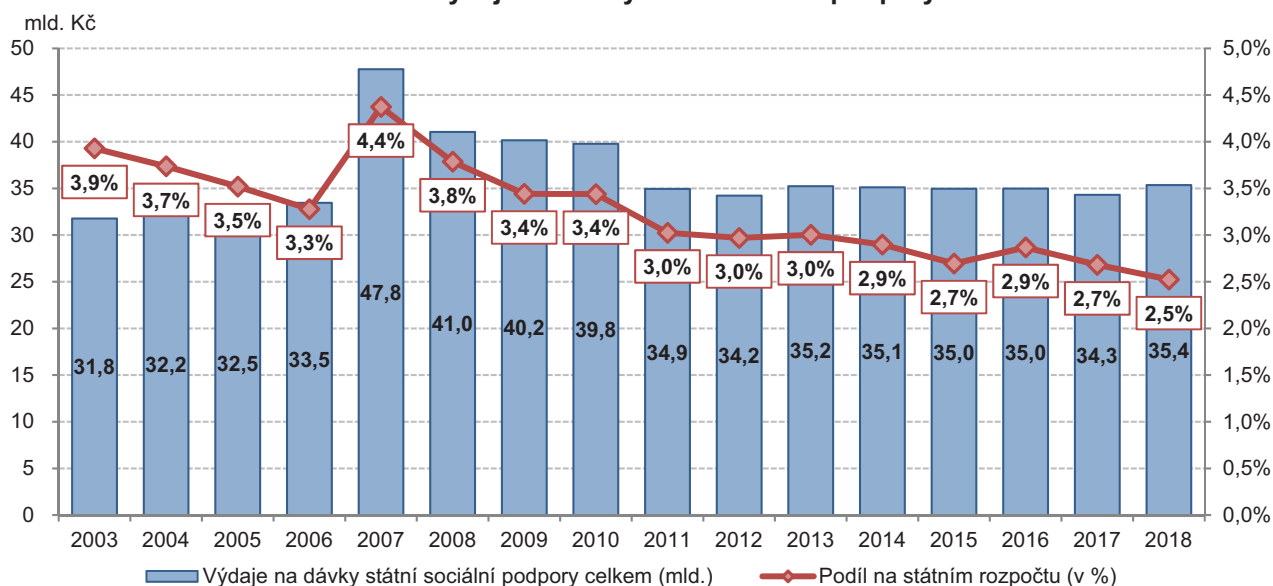
Příspěvek na bydlení – Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu, pokud 30 % (v Praze 35 %) rozhodného příjmu v rodině nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady na bydlení stanovené zákonem. Přitom nárok na dávku nezávisí na tom, zda jde o byt nájemní, družstevní nebo v osobním vlastnictví, či o bydlení v rodinném domě. Splňuje-li podmínky nároku na příspěvek na bydlení více osob, náleží příspěvek na bydlení jen jednou.

Rodičovský příspěvek – Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, a to až do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte. Příjem rodiče není sledován. Podmínka osobní celodenní péče se považuje za splněnou i v případech, kdy rodič zajistí péči o dítě jinou zletilou osobou v době, kdy je výdělečně činný nebo studuje.

Porodné – Nárok na porodné má pouze rodina, jejíž příjem v předchozím kalendářním čtvrtletí nepřesáhl 2,7násobek životního minima. Porodné je stanoveno pevnou částkou a činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě a 10 000 Kč na druhé živě narozené dítě.

Pohřebné – Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území České republiky. Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou, a to ve výši 5 000 Kč. Příjem rodiny se netestuje.

Graf 3.1 Výdaje na dávky státní sociální podpory

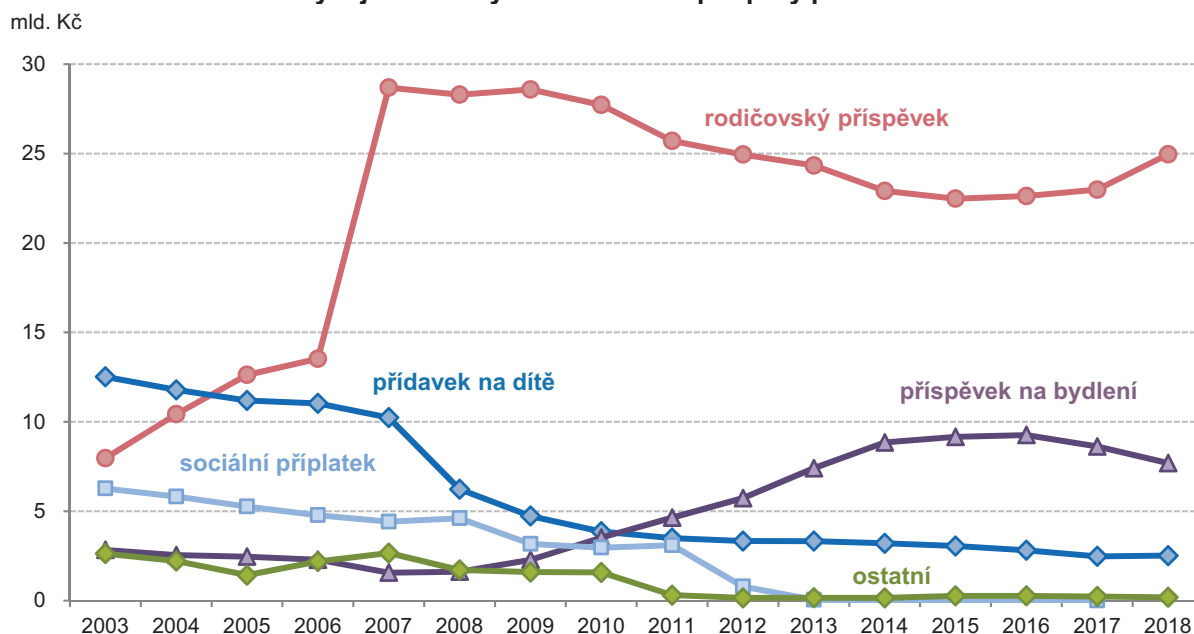

Zdroj dat: ČSSZ, ČSÚ, MF, státní závěrečný účet

Dávky státní sociální podpory v roce 2018

Od roku 2008 došlo k podstatným změnám v konstrukci většiny dávek státní sociální podpory a péčovské péče. Prostřednictvím další legislativní úpravy účinné od počátku roku 2011 došlo ke zkrácení termínu pro volbu varianty čerpání u rodičovského příspěvku, u sociálního příplatku byl omezen nárok na tuto dávku, a to pouze na rodiny se zdravotně postiženým členem, porodné se nově začalo vyplácet pouze na prvorozené dítě za podmínky, že příjem v rodině za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo, nepřevyšil 2,4násobek životního minima rodiny. K dalším významným změnám v systému dávek státní sociální podpory došlo v rámci sociální reformy od roku 2012, kdy byl zrušen sociální příplatek a nově upraven nárok na rodičovský příspěvek. Rodiče nyní mohou nově pružně volit délku jeho pobírání i výši podle aktuální sociální situace rodiny.

Graf 3.2 Výdaje na dávky státní sociální podpory podle druhů dávek

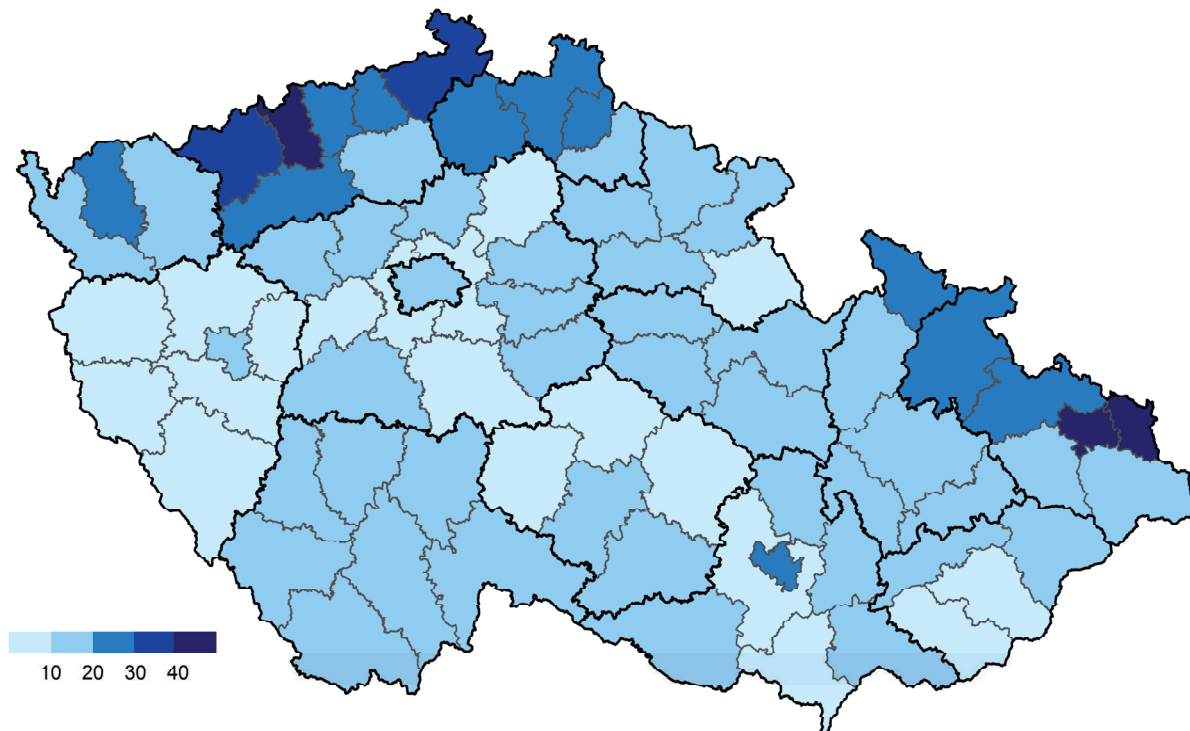
Zdroj dat: MPSV

Výdaje na dávky státní sociální podpory se od roku 2011 pohybují okolo hodnoty 35 mld. Kč. V tomto období se mírně snížily pouze v roce 2012 a 2017. V roce 2018 bylo vydáno na dávky státní sociální podpory celkem 35,4 mld. Kč, což představovalo 2,5 % státního rozpočtu. Výdaje na rodičovský příspěvek tvořily 71 % výdajů na dávky státní sociální podpory.

Nejvyšší částky na dávky státní sociální podpory v přepočtu na jednoho obyvatele byly vydány v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, kde dosáhly téměř 4 000 Kč na jednoho obyvatele. To bylo dáno zejména hodnotou výdajů na příspěvek na bydlení, který zde byl v přepočtu na počet obyvatel v těchto krajích nejvyšší v celé České republice. V hlavním městě Praze, která také dosahuje nadprůměrných celkových výdajů na jednoho obyvatele, není tato situace daná hodnotou výdajů na příspěvek na bydlení, ale vyšší výdajů na rodičovský příspěvek. Výše rodičovského příspěvku je částečně ovlivněna výší příjmů, které jsou v Praze obecně vyšší než v ostatních krajích.

Nejvíce příjemců příspěvků na bydlení, v přepočtu na počet obyvatel daného okresu, bylo v prosinci roku 2018 v okrese Karviná, Ostrava-město a Most. Počet příjemců příspěvků na bydlení zde přesahoval 40 osob na 1000 obyvatel daného okresu.

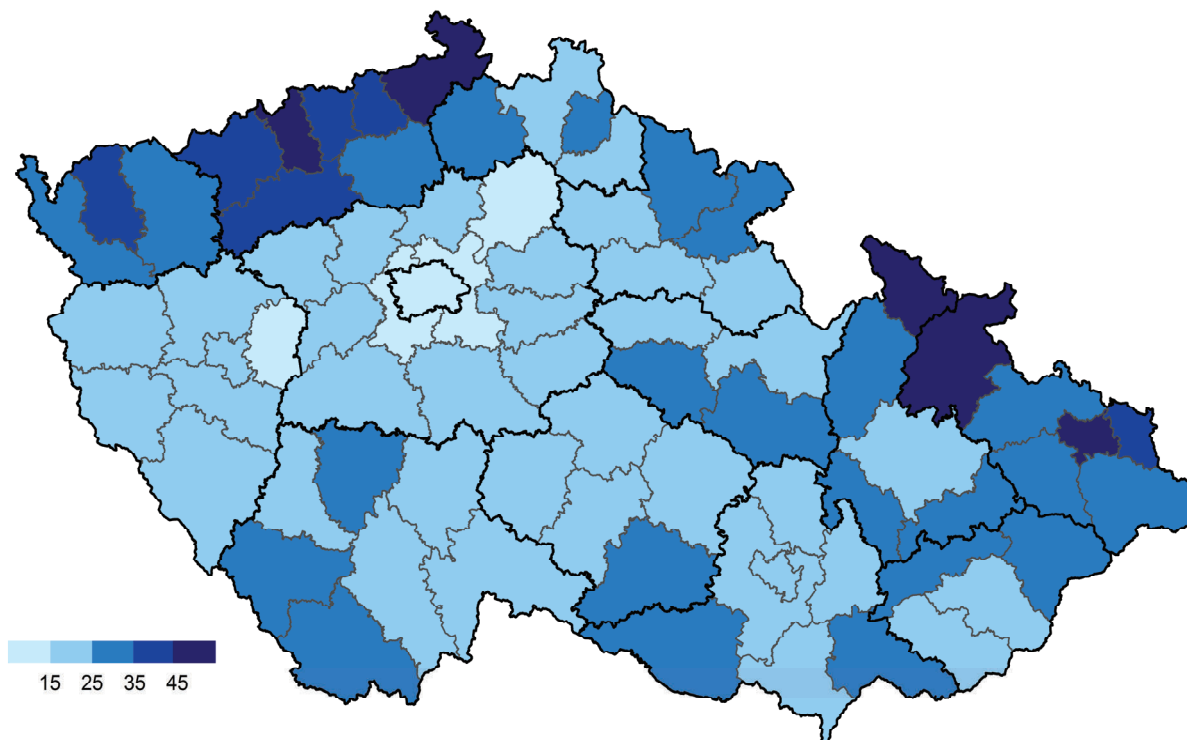
Obrázek 3.1 Počet příjemců příspěvku na bydlení za prosinec 2018 na 1000 obyvatel daného okresu

Zdroj dat: MPSV

V roce 2018 bylo vyplaceno 8,9 mil. dávek státní sociální podpory, což je o 1,1 mil. dávek méně než v předchozím roce. Pokles byl dán zejména nižším počtem vyplacených přídatků na děti (o 890 tisíc). Ze všech vyplacených dávek státní sociální podpory představovaly rodičovské příspěvky 38 %, přídatky na děti 37 % a příspěvky na bydlení 25 %. Porodné bylo vyplaceno v 15,5 tisících a pohřebné ve 2,5 tisících případů.

Obrázek 3.2 Počet příjemců přídatku na dítě za prosinec 2018 na 1000 obyvatel daného okresu

Zdroj dat: MPSV

Meziročně stabilní, na úrovni 1,8 %, zůstává podíl mužů mezi příjemci rodičovského příspěvku. V rámci krajů je nejvyšší zastoupení mužů mezi příjemci rodičovského příspěvku v hlavním městě Praze (2,8 %), nejnižší naopak ve Zlínském kraji a v Kraji Vysočina (1,2 %, resp. 1,3 %). Mezi příjemci rodičovského příspěvku s trvalým pobytem mimo Českou republiku bylo zastoupení mužů výrazně vyšší, 11,1 % v roce 2018. Dva a půl krát častěji jsou zastoupeni muži mezi příjemci rodičovského příspěvku staršími 35 let než mezi těmi do 34 let.

Dávky pěstounské péče v roce 2018

Dávky **pěstounské péče**, které spadaly do konce roku 2012 mezi dávky státní sociální podpory (upraveny zákonem č.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře), jsou od roku 2013 obsaženy v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Pěstounská péče je dítěti poskytována osobou v evidenci (osobou vedenou v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu), nebo osobou pečující (zejména pěstoun, nikoli však na přechodnou dobu, nebo poručník). Od roku 2013 také došlo ke zvýšení částek odměny pěstouna a příspěvku na úhradu potřeb dítěte a byl zaveden příspěvek při ukončení pěstounské péče a rozšířen nárok na příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla. V současné době se poskytují tyto dávky pěstounské péče:

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte – Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče (do péče osoby pečující či osoby v evidenci). Nárok je zachován i po dosažení zletilosti dítěte, jde-li o nezaopatřené dítě, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující. Přídavek je vyplácen ve čtyřech výších podle věku nezaopatřeného dítěte. Je-li dítě osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, jsou výše příspěvku ve vazbě na věk a stupeň závislosti.

Odměna pěstouna – Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující a osoba v evidenci. Osobou pečující nebo osobou v evidenci mohou být oba manželé nebo dva poručníci, odměna pěstouna však náleží pouze jednomu z nich. Výše odměny pěstouna je stanovena podle počtu dětí, o které je pečováno, podle toho, zda je dítě osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, či zda se jedná o osobu vedenou v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Odměna pěstouna je považována za příjem ze závislé činnosti, podléhá tedy zdanění a pojistným odvodům.

Příspěvek při převzetí dítěte – Příspěvek při převzetí dítěte se vyplácí osobě pečující, která převzala dítě do pěstounské péče, a je vyplácen jednorázově. Přídavek je vyplácen ve třech výších podle věku dítěte. Příspěvek nenáleží osobě v evidenci při svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla – Na příspěvek má nárok osoba pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, pokud zakoupila osobní motorové vozidlo nebo zajistila jeho nezbytnou celkovou opravu. Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Příspěvek nenáleží osobě v evidenci při svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Příspěvek při ukončení pěstounské péče – Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči (nehledě na to, zda v péči osoby pečující, nebo osoby v evidenci), a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Příspěvek je vyplácen jednorázově ve výši 25 000 Kč a každé osobě náleží jen jednou.

Výdaje na dávky pěstounské péče se výrazně zvýšily od roku 2013, kdy došlo ke změnám v právní úpravě těchto dávek. Výdaje na odměny pěstounům, které dříve představovaly necelou polovinu celkových výdajů na dávky pěstounské péče, v současné době tvoří 66 % celkových výdajů. Celkové výdaje na dávky pěstounské péče dosáhly v roce 2018 hodnoty 3,8 miliard, po meziročním nárůstu o 29 %. K tomuto nárůstu došlo zejména vzhledem k navýšení částky odměny pěstouna od ledna 2018. Výdaje na odměny pěstounů tak vzrostly o 712 mil. Kč, tedy o 39 %. Výdaje na příspěvek na úhradu potřeb dítěte představovaly 1,2 mld. Kč. U těchto příspěvků došlo rovněž od ledna 2018 k navýšení částek, ne ale tak výraznému jako u odměny pěstouna. Příspěvek při převzetí dítěte a při ukončení pěstounské péče spolu s příspěvkem na zakoupení

motorového vozidla tvořily 2 % celkových výdajů na dávky pěstounské péče, celkem 58 mil. Kč. Počet dětí v náhradní rodinné péči (zahrnuje pěstounskou péči, osobní péči poručníka, péči jiné fyzické osoby) dosahoval na konci roku 2018 19,6 tisíc dětí, výdaje na dávky pěstounské péče v přepočtu na jedno dítě v náhradní rodinné péči představovaly necelých 194 tisíc Kč.

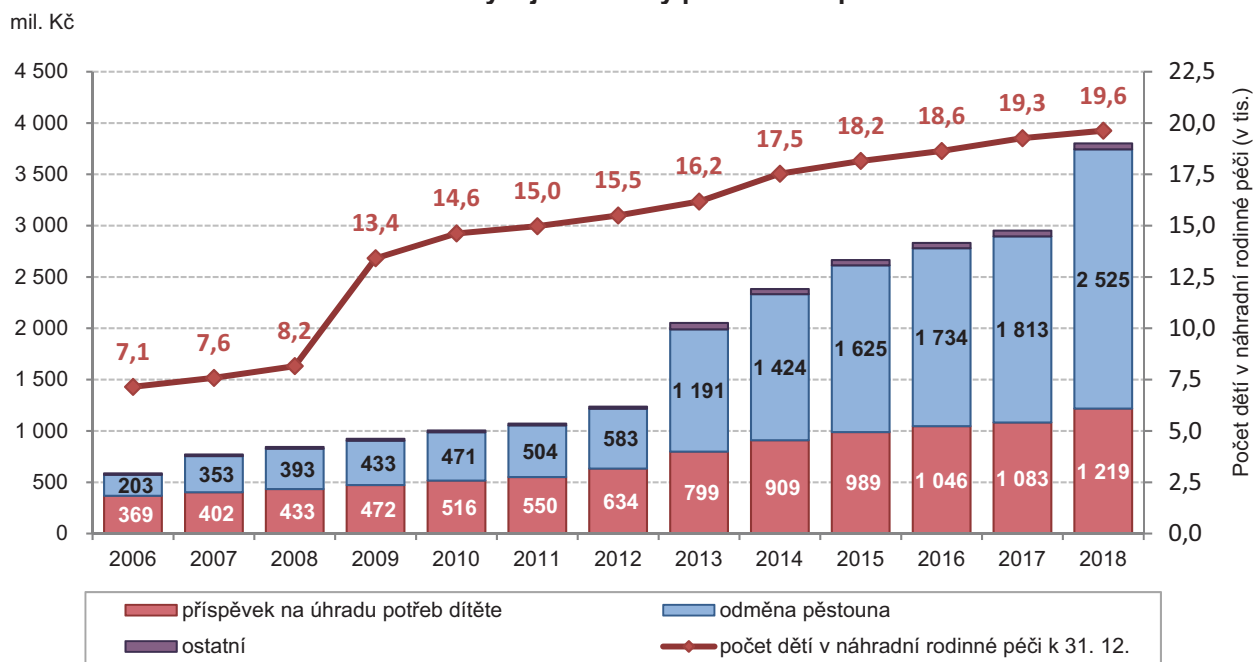
Tab. 3.1 Výše příspěvků pěstounské péče v roce 2018

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte*		
Věk dítěte	Do 6 let	4 950 Kč
	6–12 let	6 105 Kč
	12–18 let	6 985 Kč
	18–26 let	7 260 Kč

* Je-li dítě osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, je výše příspěvku vyšší.

Odměna pěstouna	
Péče o 1 dítě	12 000 Kč
Péče o 2 děti	18 000 Kč
Péče alespoň o 3 děti	30 000 Kč
Péče alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci (ve stupni II, III nebo IV)	
Osoba v evidenci, i v případě, že nepečuje o žádné dítě	20 000 Kč

Graf 3.3 Výdaje na dávky pěstounské péče

Pozn.: náhradní rodinná péče zahrnuje pěstounskou péči, osobní péči poručníka a péči jiné fyzické osoby

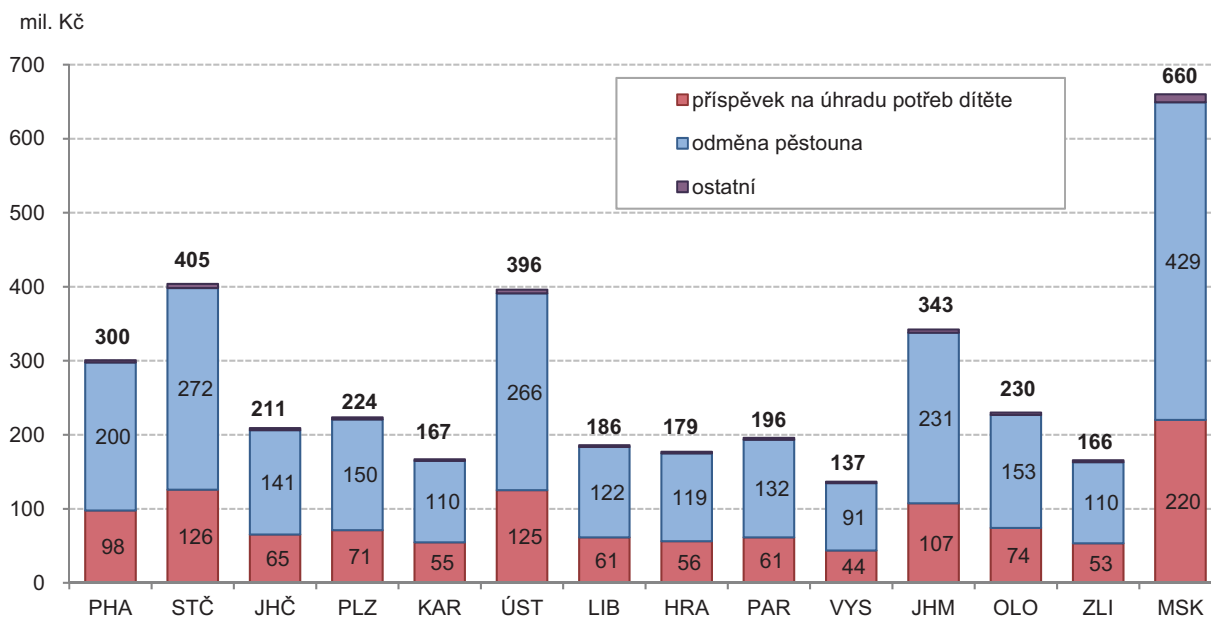
Zdroj dat: MPSV

Výrazně nejvyšší výdaje na dávky pěstounské péče byly již tradičně v Moravskoslezském kraji. Sociální odbory v tomto kraji evidují 17 % ze všech dětí v náhradní rodinné péči v republice (celkem 3,4 tisíce dětí), druhé nejvyšší zastoupení dětí v náhradní rodinné péči je v Ústeckém kraji, 14 % (2,8 tisíce dětí). Relativní zastoupení dětí v náhradní rodinné péči (počet dětí v náhradní rodinné péči na 1000 obyvatel daného kraje) bylo v roce 2018 nejvyšší v Ústeckém a Karlovarském kraji.

Graf 3.4 Výdaje na dávky pěstounské péče podle krajů v roce 2018

Zdroj dat: MPSV

Další informace o dávkách státní sociální podpory jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <https://www.mpsv.cz/web/cz/statni-socialni-podpora>

3-1. Výdaje na dávky státní sociální podpory (2002–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Výdaje na dávky státní sociální podpory celkem ¹⁾	podle druhu dávek							
		přídavek na dítě	sociální příplatek	příspěvek na bydlení	příspěvek na dopravu ²⁾	rodičovský příspěvek	porodné	pohřebné	ostatní ³⁾
absolutně v mil. Kč									
2002	33 306	13 353	6 271	3 028	1 298	8 022	791	529	14
2003	31 771	12 519	5 822	2 835	1 267	7 964	807	549	8
2004	32 241	11 790	5 262	2 548	856	10 425	832	525	3
2005	32 487	11 195	4 779	2 459	-3	12 627	895	533	2
2006	33 456	11 033	4 418	2 287	-1	13 526	1 591	513	89
2007	47 761	10 236	4 607	1 565	-	28 690	2 097	509	57
2008	41 039	6 232	3 174	1 619	-	28 294	1 647	71	2
2009	40 160	4 736	2 962	2 280	-	28 586	1 579	17	-
2010	39 786	3 862	3 100	3 521	-	27 722	1 565	16	-
2011	34 941	3 498	786	4 641	-	25 709	292	15	-
2012	34 220	3 332	48	5 732	-	24 950	144	15	-
2013	35 230	3 329	-2	7 404	-	24 338	148	14	-
2014	35 117	3 206	-1	8 843	-	22 913	143	13	-
2015	34 966	3 057	-1	9 161	-	22 480	256	14	-
2016	34 973	2 817	-	9 261	-	22 625	256	13	-
2017	34 316	2 479	-	8 622	-	22 984	218	13	-
2018	35 356	2 520	-	7 689	-	24 959	175	13	-
v Kč na 1 obyvatele									
2002	3 265	1 309	615	297	127	786	78	52	1
2003	3 114	1 227	571	278	124	781	79	54	1
2004	3 159	1 155	516	250	84	1 021	82	51	0
2005	3 174	1 094	467	240	0	1 234	87	52	0
2006	3 259	1 075	430	223	0	1 317	155	50	9
2007	4 627	992	446	152	-	2 779	203	49	6
2008	3 935	598	304	155	-	2 713	158	7	0
2009	3 828	451	282	217	-	2 725	151	2	-
2010	3 783	367	295	335	-	2 636	149	2	-
2011	3 329	333	75	442	-	2 449	28	1	-
2012	3 256	317	5	545	-	2 374	14	1	-
2013	3 352	317	0	704	-	2 316	14	1	-
2014	3 337	305	0	840	-	2 177	14	1	-
2015	3 317	290	0	869	-	2 132	24	1	-
2016	3 310	267	-	877	-	2 141	24	1	-
2017	3 241	234	-	814	-	2 170	21	1	-
2018	3 327	237	-	724	-	2 349	17	1	-

¹⁾ celkové výdaje zahrnují doplatky, přeplatky a vratky, nezahrnují převody na depozitní účet, vratky zaniklých dávek, převody přeplatků z minulých let na příjmový účet státního rozpočtu

²⁾ příspěvek na dopravu náležel do 30. června 2004 (v roce 2005 a 2006 se jedná o vratky)

³⁾ zahrnuje příspěvek na teplo (náležel do 30. 6. 2000), příspěvek na nájemné (do 31. 12. 2000), zaopatřovací příspěvek (do 31. 12. 2004), příspěvek na péči o dítě v zařízení (od 1. října 2005 do 31. května 2006) a příspěvek na školní pomůcky (od 1. června 2006 do 31. prosince 2007)

3-2. Průměrný měsíční počet vyplácených dávek státní sociální podpory (2002–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tisíce

Rok	Dávky státní sociální podpory celkem	podle druhu dávek							
		přídavek na dítě	sociální příplatek	příspěvek na bydlení	příspěvek na dopravu ¹⁾	rodičovský příspěvek	porodné	pohřebné	ostatní ²⁾
2002	3 472	2 028	448	343	371	264	8	9	1
2003	3 335	1 965	413	324	353	262	8	9	1
2004	3 095	1 894	373	295	238	278	8	9	0
2005	2 719	1 812	332	265	0	293	8	9	0
2006	2 633	1 767	299	236	-	308	9	9	5
2007	2 400	1 677	242	117	-	340	10	9	5
2008	1 517	893	167	87	-	359	10	1	0
2009	1 253	635	148	96	-	364	10	0	-
2010	1 151	531	150	121	-	339	10	0	-
2011	984	486	27	143	-	326	2	0	-
2012	937	464	1	163	-	308	1	0	-
2013	955	464	-	194	-	296	1	0	-
2014	944	445	-	220	-	279	1	0	-
2015	928	424	-	224	-	277	2	0	-
2016	889	391	-	221	-	275	2	0	-
2017	831	343	-	207	-	279	2	0	-
2018	738	269	-	185	-	282	1	0	-

¹⁾ příspěvek na dopravu náležel do 30. června 2004 (v roce 2005 a 2006 se jedná o vratky)²⁾ zahrnuje zaopatřovací příspěvek (do 31. 12. 2004), příspěvek na péči o dítě v zařízení (od 1. října 2005 do 31. května 2006) a příspěvek na školní pomůcky (od 1. června 2006 do 31. prosince 2007)

3-3. Výdaje¹⁾ na dávky státní sociální podpory podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Dávky státní sociální podpory celkem	podle druhu dávek				
		přídavek na dítě	příspěvek na bydlení	rodičovský příspěvek	porodné	pohřebné
absolutně v mil. Kč						
Česká republika	35 356,0	2 520,1	7 689,2	24 958,8	175,4	12,5
Hl. m. Praha	4 554,5	122,4	1 103,1	3 312,3	15,5	1,1
Středočeský	4 125,9	244,3	486,4	3 374,5	19,3	1,5
Jihočeský	1 928,3	148,6	315,3	1 453,0	10,6	0,8
Plzeňský	1 605,2	96,3	209,3	1 291,1	7,9	0,7
Karlovarský	926,9	85,9	250,9	583,9	5,8	0,4
Ústecký	3 215,9	305,7	1 097,6	1 792,7	19,0	0,9
Liberecký	1 548,2	118,0	382,7	1 039,2	7,7	0,6
Královéhradecký	1 666,4	131,4	304,9	1 220,3	9,0	0,7
Pardubický	1 559,0	120,4	244,8	1 184,7	8,4	0,7
Kraj Vysočina	1 453,2	115,8	170,5	1 158,7	7,7	0,5
Jihomoravský	3 996,6	270,4	827,2	2 878,3	19,3	1,4
Olomoucký	2 023,3	173,7	408,2	1 429,4	11,2	0,8
Zlínský	1 656,2	133,6	224,9	1 288,7	8,1	0,8
Moravskoslezský	4 722,3	424,0	1 658,8	2 612,9	24,7	1,8
Ostatní	374,2	29,7	4,4	338,8	1,1	0,1
v Kč na 1 obyvatele						
Česká republika	3 327	237	724	2 349	17	1
Hl. m. Praha	3 500	94	848	2 546	12	1
Středočeský	3 032	179	357	2 479	14	1
Jihočeský	3 009	232	492	2 267	17	1
Plzeňský	2 755	165	359	2 216	14	1
Karlovarský	3 139	291	850	1 977	20	1
Ústecký	3 919	373	1 338	2 185	23	1
Liberecký	3 506	267	867	2 353	17	1
Královéhradecký	3 026	239	554	2 216	16	1
Pardubický	3 003	232	471	2 282	16	1
Vysočina	2 855	228	335	2 276	15	1
Jihomoravský	3 373	228	698	2 430	16	1
Olomoucký	3 199	275	645	2 260	18	1
Zlínský	2 841	229	386	2 211	14	1
Moravskoslezský	3 921	352	1 377	2 170	21	1

¹⁾ včetně doplatků, přeplatků a vrátek

3-4. Počet vyplacených dávek státní sociální podpory podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Dávky státní sociální podpory celkem	podle druhu dávek				
		přídavek na dítě	příspěvek na bydlení	rodičovský příspěvek	porodné	pohřebné
Česká republika	8 866 019	3 241 443	2 221 881	3 384 632	15 551	2 512
Hl. m. Praha	821 378	160 255	243 629	415 914	1 358	222
Středočeský	916 377	313 558	144 840	455 972	1 707	300
Jihočeský	490 401	187 654	99 295	202 340	954	158
Plzeňský	361 540	122 652	62 349	175 709	699	131
Karlovarský	273 254	113 939	74 929	83 801	509	76
Ústecký	967 484	411 579	298 721	255 338	1 663	183
Liberecký	405 537	151 468	110 716	142 564	678	111
Královéhradecký	429 228	165 688	92 814	169 787	803	136
Pardubický	392 660	150 338	77 982	163 454	752	134
Vysočina	359 823	141 479	60 035	157 505	697	107
Jihomoravský	963 414	342 637	230 423	388 363	1 711	280
Olomoucký	543 811	221 062	126 022	195 572	998	157
Zlínský	421 124	162 322	81 652	176 259	738	153
Moravskoslezský	1 438 221	556 269	516 399	363 011	2 189	353
Ostatní	81 767	40 543	2 075	39 043	95	11

3-5. Příjemci příspěvku na bydlení podle vztahu k bytu a krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Průměrný měsíční počet příjemců příspěvku na bydlení				
	celkem	podle vztahu k bytu			
		nájemce	člen družstva	vlastník	manžel vlastníka
Česká republika	182 824	135 824	10 181	36 641	178
Hl. m. Praha	20 075	18 230	471	1 368	6
Středočeský	11 914	7 690	356	3 853	15
Jihočeský	8 169	5 898	340	1 923	8
Plzeňský	5 118	3 814	73	1 225	6
Karlovarský	6 141	4 401	137	1 596	7
Ústecký	24 537	18 518	2 259	3 739	21
Liberecký	9 069	7 187	429	1 444	9
Královéhradecký	7 622	5 540	241	1 830	11
Pardubický	6 398	4 339	224	1 823	12
Vysočina	4 936	2 828	207	1 892	9
Jihomoravský	18 991	13 223	560	5 187	21
Olomoucký	10 372	7 006	542	2 812	12
Zlínský	6 705	3 720	328	2 645	12
Moravskoslezský	42 602	33 282	4 006	5 285	29
Ostatní	175	148	8	19	0

3-6. Příjemci rodičovského příspěvku podle pohlaví, věku a krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Průměrný měsíční počet příjemců rodičovského příspěvku podle pohlaví a věku							
	ženy				muži			
	celkem	podle věkových skupin			celkem	podle věkových skupin		
		do 24 let	25-34 let	35 a více let		do 24 let	25-34 let	35 a více let
absolutně								
Česká republika	276 664	25 615	160 905	90 144	5 112	273	1 972	2 867
Hl. m. Praha	33 584	1 359	17 487	14 738	976	22	366	588
Středočeský	37 392	3 010	21 137	13 245	589	33	193	363
Jihočeský	16 574	1 551	9 860	5 163	271	11	97	163
Plzeňský	14 417	1 350	8 650	4 417	212	9	92	111
Karlovarský	6 804	1 046	3 835	1 923	155	7	57	91
Ústecký	20 772	3 596	11 573	5 603	435	34	168	233
Liberecký	11 708	1 297	6 752	3 659	166	7	74	85
Královéhradecký	13 920	1 356	8 152	4 412	215	11	87	117
Pardubický	13 436	1 229	8 089	4 118	185	10	67	108
Vysočina	12 964	1 126	8 135	3 703	166	10	60	96
Jihomoravský	31 921	2 284	18 963	10 674	462	25	157	280
Olomoucký	16 039	1 511	9 540	4 988	251	14	96	141
Zlínský	14 517	1 041	8 785	4 691	179	9	65	105
Moravskoslezský	29 747	3 533	18 127	8 087	492	40	184	268
Ostatní	2 869	326	1 820	723	358	31	209	118
% podíl pohlaví v dané věkové skupině								
Česká republika	98,2	98,9	98,8	96,9	1,8	1,1	1,2	3,1
Hl. m. Praha	97,2	98,4	97,9	96,2	2,8	1,6	2,1	3,8
Středočeský	98,4	98,9	99,1	97,3	1,6	1,1	0,9	2,7
Jihočeský	98,4	99,3	99,0	96,9	1,6	0,7	1,0	3,1
Plzeňský	98,6	99,3	98,9	97,5	1,4	0,7	1,1	2,5
Karlovarský	97,8	99,3	98,5	95,5	2,2	0,7	1,5	4,5
Ústecký	97,9	99,1	98,6	96,0	2,1	0,9	1,4	4,0
Liberecký	98,6	99,5	98,9	97,7	1,4	0,5	1,1	2,3
Královéhradecký	98,5	99,2	98,9	97,4	1,5	0,8	1,1	2,6
Pardubický	98,6	99,2	99,2	97,4	1,4	0,8	0,8	2,6
Vysočina	98,7	99,1	99,3	97,5	1,3	0,9	0,7	2,5
Jihomoravský	98,6	98,9	99,2	97,4	1,4	1,1	0,8	2,6
Olomoucký	98,5	99,1	99,0	97,3	1,5	0,9	1,0	2,7
Zlínský	98,8	99,1	99,3	97,8	1,2	0,9	0,7	2,2
Moravskoslezský	98,4	98,9	99,0	96,8	1,6	1,1	1,0	3,2
Ostatní	88,9	91,3	89,7	86,0	11,1	8,7	10,3	14,0

3-7. Výdaje na dávky pěstounské péče (2005–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Výdaje na dávky pěstounské péče celkem ¹⁾	podle druhu dávek				
		příspěvek na úhradu potřeb dítěte	odměna pěstouna	příspěvek při převzetí dítěte	příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla	příspěvek při ukončení pěstounské péče
absolutně v mil. Kč						
2005	467	343	112	9	3	-
2006	585	369	203	10	4	-
2007	771	402	353	10	5	-
2008	844	433	393	14	4	-
2009	922	472	433	15	3	-
2010	1 005	516	471	14	4	-
2011	1 073	550	504	14	4	-
2012	1 236	634	583	15	4	-
2013	2 052	799	1 191	20	29	13
2014	2 383	909	1 424	22	12	16
2015	2 665	989	1 625	20	12	19
2016	2 832	1 046	1 734	19	12	21
2017	2 950	1 083	1 813	19	13	23
2018	3 802	1 219	2 525	17	18	22
v Kč na 1 dítě v náhradní rodinné péči ²⁾						
2005	67 642	49 681	16 222	1 304	435	-
2006	81 830	51 616	28 396	1 399	560	-
2007	101 675	53 013	46 551	1 319	659	-
2008	103 444	53 070	48 168	1 716	490	-
2009	68 739	35 190	32 282	1 118	224	-
2010	68 751	35 299	32 221	958	274	-
2011	71 648	36 725	33 654	935	267	-
2012	79 752	40 909	37 618	968	258	-
2013	126 870	49 400	73 637	1 237	1 793	804
2014	135 938	51 854	81 232	1 226	685	913
2015	146 824	54 487	89 527	1 102	661	1 047
2016	151 964	56 128	93 046	1 020	644	1 127
2017	153 151	56 225	94 123	986	675	1 194
2018	193 706	62 086	128 671	881	938	1 126

¹⁾ celkové výdaje zahrnují doplatky, přeplatky a vratky, nezahrnují převody na depozitní účet, vratky zaniklých dávek, převody přeplatků z minulých let na příjmový účet státního rozpočtu a odvedené pojistné za zaměstnavatele z odměny pěstouna

²⁾ pěstounská péče, osobní péče poručníka, péče jiné fyzické osoby

3-8. Průměrný měsíční počet vyplacených dávek pěstounské péče (2002–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tisíce

Rok	Dávky pěstounské péče celkem	podle druhu dávek		
		příspěvek na úhradu potřeb dítěte	odměna pěstouna	ostatní ¹⁾
2002	12	7	5	0,1
2003	12	7	5	0,1
2004	12	7	5	0,1
2005	13	7	6	0,1
2006	14	8	6	0,1
2007	14	8	6	0,1
2008	16	9	7	0,1
2009	17	9	8	0,1
2010	18	10	8	0,1
2011	19	10	9	0,1
2012	20	11	9	0,1
2013	22	12	10	0,2
2014	25	14	11	0,3
2015	27	15	12	0,3
2016	28	16	12	0,3
2017	30	17	13	0,3
2018	30	17	13	0,3

¹⁾ zahrnuje příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče (zaveden od roku 2013)

3-9. Výdaje na dávky pěstounské péče podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Dávky pěstounské péče celkem	podle druhu dávek				
		příspěvek na úhradu potřeb dítěte	odměna pěstouna	příspěvek při převzetí dítěte	příspěvek při ukončení pěstounské péče	příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla
absolutně v tis. Kč						
Česká republika	3 801 669	1 218 485	2 525 345	17 305	22 100	18 434
Hl. m. Praha	300 453	97 748	199 980	1 215	1 125	385
Středočeský	404 546	125 921	272 408	2 009	2 300	1 908
Jihočeský	210 620	65 415	140 910	1 047	1 150	2 098
Plzeňský	223 824	71 188	149 544	955	1 325	812
Karlovarský	167 494	54 644	110 125	858	1 050	817
Ústecký	396 436	125 118	266 024	1 782	2 200	1 312
Liberecký	186 380	61 472	122 139	772	1 375	622
Královéhradecký	178 537	56 178	118 707	803	1 275	1 574
Pardubický	195 797	61 431	131 953	966	750	697
Vysočina	137 196	43 661	90 993	578	975	989
Jihomoravský	342 675	107 396	230 610	1 315	1 950	1 404
Olomoucký	229 935	74 256	152 572	804	1 500	803
Zlínský	166 101	53 386	109 663	940	1 225	887
Moravskoslezský	660 471	220 199	428 993	3 253	3 900	4 126
Ostatní	1 204	472	724	8	-	-
v Kč na 1 dítě v náhradní rodinné péči ¹⁾						
Česká republika	193 706	62 085	128 673	882	1 126	939
Hl. m. Praha	220 597	71 768	146 828	892	826	283
Středočeský	196 191	61 067	132 109	974	1 115	925
Jihočeský	203 105	63 081	135 882	1 010	1 109	2 023
Plzeňský	187 929	59 772	125 562	802	1 113	682
Karlovarský	181 664	59 267	119 441	931	1 139	886
Ústecký	142 654	45 023	95 727	641	792	472
Liberecký	197 228	65 050	129 248	817	1 455	658
Královéhradecký	188 928	59 448	125 616	850	1 349	1 666
Pardubický	219 258	68 792	147 764	1 082	840	781
Vysočina	217 082	69 084	143 976	915	1 543	1 565
Jihomoravský	198 537	62 222	133 610	762	1 130	813
Olomoucký	214 492	69 269	142 325	750	1 399	749
Zlínský	234 606	75 404	154 891	1 328	1 730	1 253
Moravskoslezský	197 038	65 692	127 981	970	1 163	1 231

¹⁾ pěstounská péče, osobní péče poručníka, péče jiné fyzické osoby

3-10. Počet vyplácených dávek pěstounské péče podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Dávky pěstounské péče celkem	podle druhu dávek					Počet dětí v náhradní rodinné péči ¹⁾ k 31. 12. 2018
		příspěvek na úhradu potřeb dítěte	odměna pěstouna	příspěvek při převzetí dítěte	příspěvek při ukončení pěstounské péče	příspěvek na zakoupení motorového vozidla	
Česká republika	363 322	204 155	156 036	1 973	888	270	19 626
Hl. m. Praha	29 717	16 293	13 234	139	46	5	1 362
Středočeský	38 830	21 200	17 287	228	92	23	2 062
Jihočeský	19 792	11 070	8 528	121	46	27	1 037
Plzeňský	21 465	11 963	9 328	108	54	12	1 191
Karlovarský	16 213	9 086	6 976	98	42	11	922
Ústecký	38 193	21 297	16 586	201	88	21	2 779
Liberecký	17 807	10 128	7 524	89	57	9	945
Královéhradecký	16 679	9 386	7 130	92	51	20	945
Pardubický	17 956	10 109	7 696	108	30	13	893
Vysočina	12 937	7 255	5 564	64	39	15	632
Jihomoravský	31 902	17 959	13 688	152	78	25	1 726
Olomoucký	22 332	12 521	9 640	96	60	15	1 072
Zlínský	15 680	8 851	6 660	108	49	12	708
Moravskoslezský	63 680	36 949	26 145	368	156	62	3 352
Ostatní	139	88	50	1	-	-	-

¹⁾ pěstounská péče, osobní péče poručníka, péče jiné fyzické osoby

4. Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči

Systém pomoci v hmotné nouzi zavedený v roce 2007 zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi zcela nově upravil podmínky poskytování pomoci fyzickým osobám při zajištění základních životních potřeb (situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní výživy, bydlením a mimořádnými událostmi). Hlavním smyslem systému pomoci v hmotné nouzi je motivace k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojování základních životních potřeb a zabránění sociálnímu vyloučení.

Hmotná nouze představuje stav, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit (vlastní prací, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo využitím majetku) a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

V rámci systému **pomoci v hmotné nouzi** rozlišujeme tyto dávky:

Příspěvek na živobytí – pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu. Nárok na příspěvek vzniká, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Ta je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností, zejména možnost zvýšení příjmu vlastní prací, řádným uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo jiným využitím majetku. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima.

Doplatek na bydlení – řeší nedostatek příjmů k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc – je poskytována osobám s nízkými příjmy, které se ocitnou v situacích, které je nutné bezodkladně řešit: hrozba vážné újmy na zdraví, postižení vážnou mimořádnou událostí (živelná pohroma, ekologická havárie apod.), hrozba sociálního vyloučení (např. při návratu z vězeňského nebo ústavního zařízení), nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje nebo k nákupu či opravě předmětů dlouhodobé potřeby, popřípadě k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením napomáhají řešit nepříznivou životní situaci těchto osob poskytnutím prostředků na jejich potřeby související s bydlením, dopravou a zajištěním rehabilitačních a kompenzačních pomůcek. Do konce roku 2011 byly podmínky, za kterých se tyto dávky poskytují, upraveny vyhláškou MPSV č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Od roku 2012 se jedná o zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, který dosavadní typově široké spektrum dávek nahradil dvěma novými dávkami:

Příspěvek na mobilitu – opakující se dávka určená osobám, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace a opakovaně se v kalendářním měsíci dopravují nebo jsou dopravovány. Výše dávky v roce 2018 byla 550 Kč měsíčně.

Příspěvek na zvláštní pomůcku – jednorázová dávka určená na pořízení zvláštní pomůcky umožňující těžce zdravotně postižené osobě sebeobsahu nebo realizaci pracovního uplatnění, přípravu na budoucí povolání, získávání informací, vzdělávání anebo styk s okolím.

Příspěvek na péči byl nově zaveden zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (účinný od ledna 2007). Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která je z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu závislá na pomoci jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Stupeň závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb (mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví,

osobní aktivity a péče o domácnost), které osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat, a potřeby každodenní pomoci jiné fyzické osoby.

Osoba může z příspěvku na péči na základě vlastní svobodné volby hradit profesionální sociální službu nebo jej použít k pokrytí nezbytných nákladů při zajištění péče v rodině.

V srpnu 2016 došlo poprvé od zavedení příspěvku na péči k jeho zvýšení, o 10 %. Tabulka 4.1 zobrazuje aktuální výši příspěvku.

Tab. 4.1 Výše příspěvku na péči

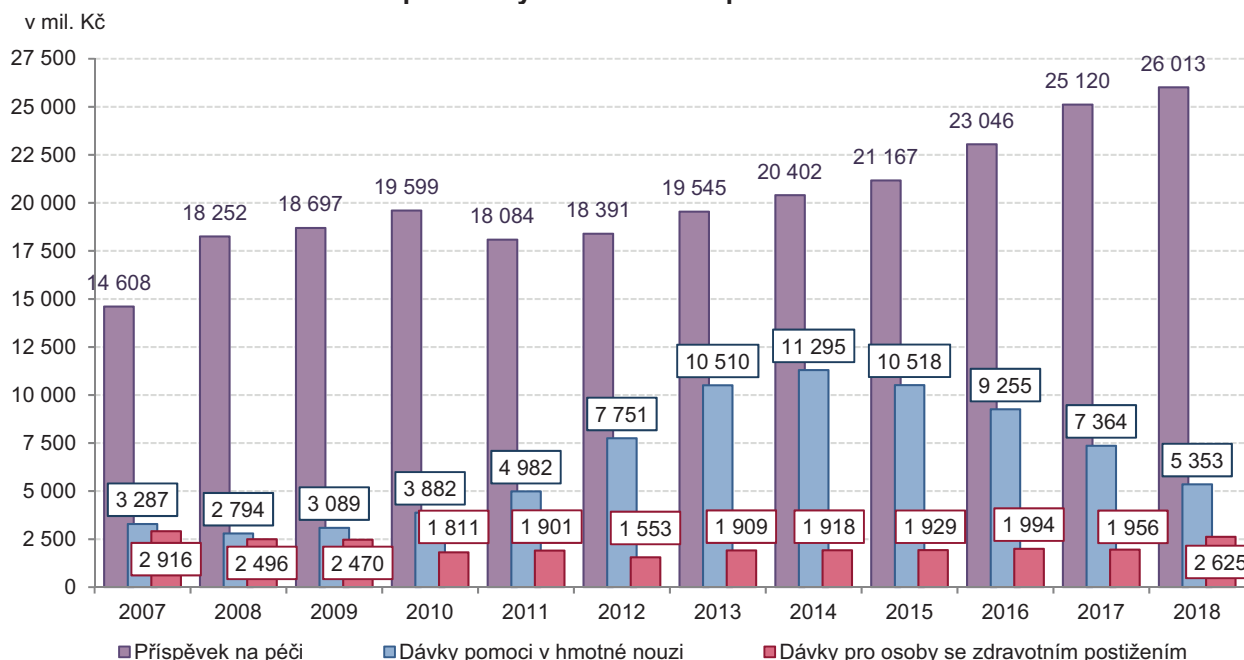
Výše příspěvku na péči	Stupeň závislosti			
	I.	II.	III.	IV.
Osoby do 18 let	3 300 Kč	6 600 Kč	9 900 Kč	13 200 Kč
Osoby starší 18 let	880 Kč	4 400 Kč	8 800 Kč	13 200 Kč

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči v roce 2018

Z výše uváděných systémů sociálního zabezpečení osob nacházejících se v obtížné situaci je nejnákladnější příspěvek na péči, který zároveň pobírá největší počet osob. Rostoucí úroveň výdajů na příspěvek na péči je dána jednak jeho zvýšením a zejména stoupajícími počty osob ve starších věkových skupinách, kde pravděpodobnost zhoršeného zdravotního stavu a potřeby pomoci jiné fyzické osoby strmě narůstá. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi čtvrtým rokem klesaly a snížily se pod úroveň z roku 2012 na 5,4 mld. Kč. Výše výdajů na dávky pro osoby se zdravotním postižením vzrostla v roce 2018 na 2,6 mld. Kč.

Graf 4.1 Výdaje na příspěvek na péči, dávky pomoci v hmotné nouzi a pro osoby se zdravotním postižením

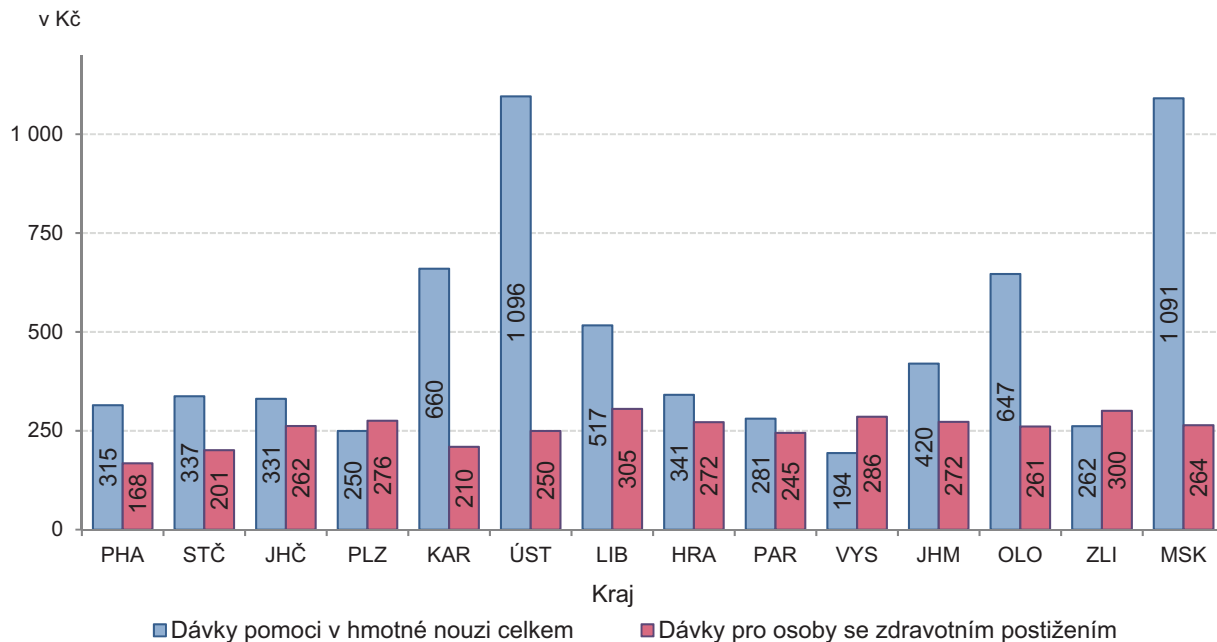

Zdroj dat: MPSV

Při porovnání výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc) v přepočtu na jednoho obyvatele jsou zřejmé výrazné mezikrajské rozdíly, které souvisejí s celkovou socioekonomickou situací jednotlivých krajů. Na každého obyvatele Ústeckého kraje připadaly v roce 2018 dávky pomoci v hmotné nouzi v hodnotě 1 096 Kč. Ústecký kraj byl následován krajem

Moravskoslezským s výší dávek pomoci v hmotné nouzi na jednoho obyvatele 1 091 Kč. Nejnižší výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi byly v přepočtu na jednoho obyvatele v Kraji Vysočina (194 Kč), Plzeňském kraji (250 Kč) a Zlínském kraji (262 Kč). U výdajů na dávky pro osoby se zdravotním postižením nejsou rozdíly tak markantní. Lehce vyšší průměrné výdaje na tyto dávky v přepočtu na jednoho obyvatele jsou evidovány v Libereckém a ve Zlínském kraji, nejnižší v hlavním městě Praze, Karlovarském a Středočeském kraji.

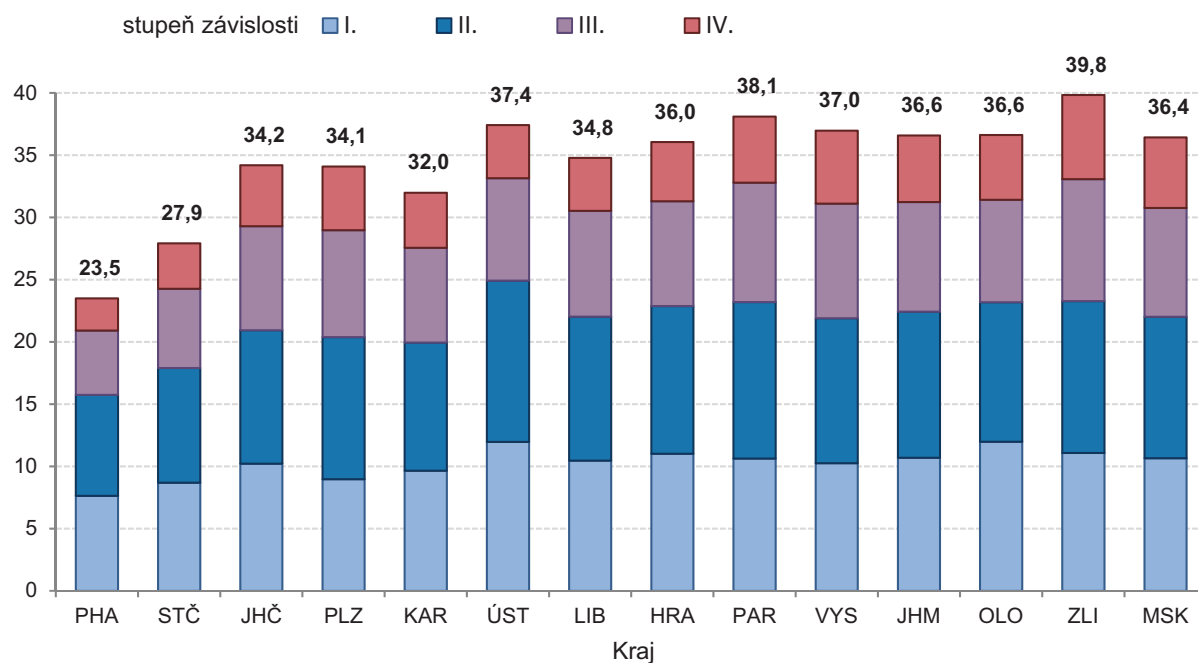
Graf 4.2 Dávky pomoci v hmotné nouzi a pro osoby se zdravotním postižením

Zdroj dat: MPSV

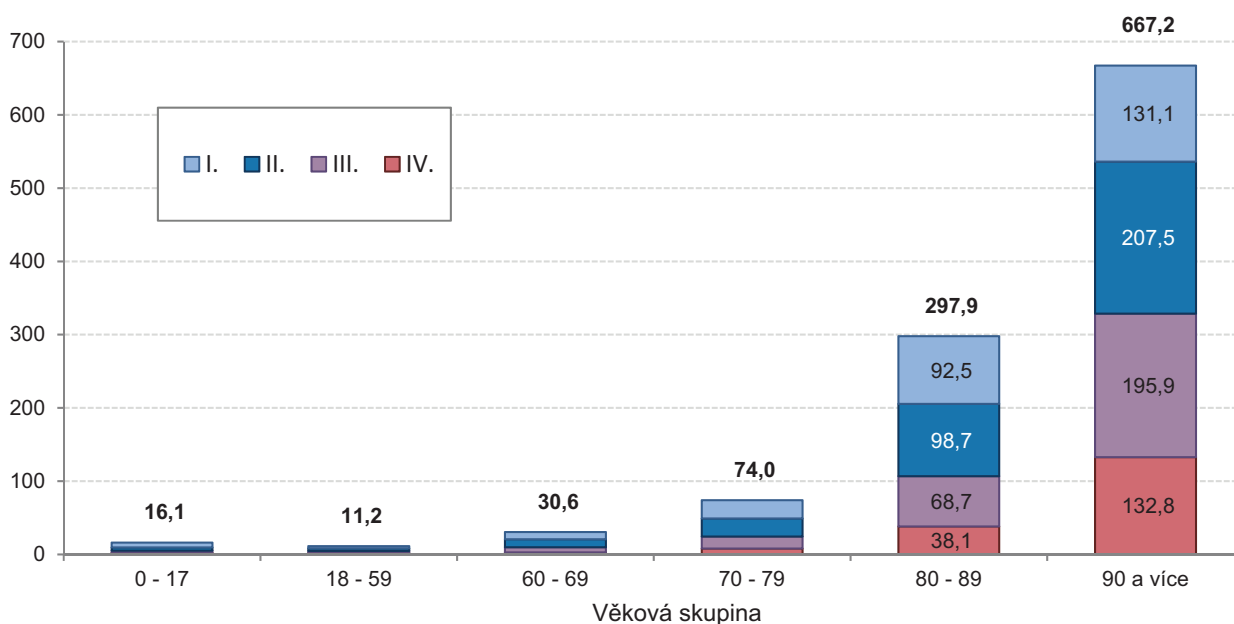
V České republice bylo v roce 2018 vypláceno průměrně 358 tisíc příspěvků na péči měsíčně. Nejvyšší průměrný měsíční počet vyplacených dávek byl u příspěvků na péči pro II. stupeň závislosti (116 tisíc), dále pro závislost I. stupně (107 tisíc). Nižší je průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na péči pro III. stupeň závislosti (85 tisíc) a nejméně jich je pro závislost ve IV. stupni (50 tisíc). Krajem s největším průměrným měsíčním počtem vyplacených příspěvků na péči v přepočtu na obyvatele byl v roce 2018 Zlínský kraj (39,8 dávek na 1000 obyvatel), naopak nejméně příspěvků na péči v přepočtu na obyvatele bylo vypláceno v hlavním městě Praze (23,5 dávek). Velký vliv na počty příspěvků na péči má pochopitelně věková struktura obyvatel, jak je patrné i z grafu 4.4. Podíl osob s příspěvkem na péči ve vyšších věkových skupinách strmě narůstá. Ve věkové skupině 80–89 let pobírá příspěvek na péči téměř třetina obyvatel, ve věku nad 90 let dvě třetiny obyvatel. S rostoucím věkem se také snižuje zastoupení příspěvků na péči pro I. a II. stupeň závislosti, zatímco zastoupení příspěvků na péči pro III. a IV. stupeň závislosti se zvyšuje.

Graf 4.3 Příspěvek na péči - průměrný měsíční počet dávek na 1000 obyvatel podle stupně závislosti a kraje v roce 2018

Zdroj dat: MPSV

Graf 4.4 Příspěvek na péči - průměrný měsíční počet dávek na 1000 obyvatel podle stupně závislosti a věku v roce 2018

Zdroj dat: MPSV

Další informace o dávkách pomoci v hmotné nouzi, dávkách pro osoby se zdravotním postižením a o příspěvku na péči jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi> (pomoc v hmotné nouzi) <https://www.mpsv.cz/web/cz/zdravotni-postizeni#dsp> (dávký pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči)

4-1. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na péči (2007–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo financí

mil. Kč

Rok	Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi celkem	podle druhu dávek			Příspěvek na péči
		příspěvek na živobytí	doplatek na bydlení	mimořádná okamžitá pomoc	
2007	3 287	2 593	524	170	14 608
2008	2 794	2 176	473	146	18 252
2009	3 089	2 328	512	249	18 697
2010	3 882	2 863	686	334	19 599
2011	4 982	3 820	850	312	18 084
2012	7 751	5 910	1 673	168	18 391
2013	10 510	7 464	2 814	232	19 545
2014	11 295	7 900	3 249	146	20 402
2015	10 518	7 240	3 136	142	21 167
2016	9 255	6 221	2 917	117	23 046
2017	7 364	4 850	2 423	91	25 120
2018	5 353	3 395	1 894	64	26 013

4-2. Průměrný měsíční počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a příspěvků na péči (2007–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo financí

tisíce

Rok	Dávky pomoci v hmotné nouzi celkem	podle druhu dávek			Příspěvek na péči
		příspěvek na živobytí	doplatek na bydlení	mimořádná okamžitá pomoc	
2007	102,4	71,7	25,2	5,5	259,9
2008	91,8	65,8	20,8	5,2	308,6
2009	100,3	72,9	19,5	7,9	308,3
2010	123,8	91,4	23,2	9,2	314,2
2011	139,0	102,7	26,3	10,0	307,4
2012	165,3	116,4	43,2	5,7	309,4
2013	222,1	150,4	65,1	6,6	321,3
2014	241,4	162,6	73,2	5,6	332,0
2015	224,8	148,7	70,7	5,4	337,0
2016	195,2	126,9	64,2	4,1	346,1
2017	157,9	101,3	53,3	3,3	353,0
2018	122,1	79,0	40,8	2,3	360,9

Poznámka: počet vyplacených dávek v daném roce, nehledě na to, kdy byly přiznány

4-3. Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na péči podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

mil. Kč

ČR, kraje	Dávky pomoci v hmotné nouzi celkem	podle druhu dávek			Příspěvek na péči
		příspěvek na živobytí	doplatek na bydlení	mimořádná okamžitá pomoc	
Česká republika	5 353	3 395	1 894	64	26 013
Hl. m. Praha	409	206	197	6	2 139
Středočeský	459	269	186	4	2 684
Jihočeský	212	134	75	3	1 597
Plzeňský	145	92	51	3	1 501
Karlovarský	195	137	56	1	683
Ústecký	899	646	248	6	2 101
Liberecký	228	147	79	3	1 091
Královéhradecký	188	127	58	3	1 419
Pardubický	146	107	37	2	1 476
Vysočina	99	66	31	1	1 422
Jihomoravský	497	321	168	8	3 231
Olomoucký	409	247	150	12	1 627
Zlínský	152	98	51	3	1 785
Moravskoslezský	1 314	799	506	9	3 257

4-4. Průměrný měsíční počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a příspěvků na péči podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje	Dávky pomoci v hmotné nouzi celkem	podle druhu dávek			Příspěvek na péči
		příspěvek na živobytí	doplatek na bydlení	mimořádná okamžitá pomoc	
Česká republika	122 102	78 952	40 881	2 269	360 726
Hl. m. Praha	7 989	5 139	2 713	137	31 436
Středočeský	9 374	6 075	3 161	138	38 212
Jihočeský	4 973	3 266	1 616	91	21 990
Plzeňský	3 333	2 231	997	105	19 925
Karlovarský	4 759	3 248	1 450	61	9 513
Ústecký	20 376	13 654	6 495	227	30 901
Liberecký	5 345	3 508	1 754	83	15 421
Královéhradecký	4 225	2 861	1 271	93	19 900
Pardubický	3 463	2 476	919	68	19 835
Vysočina	2 361	1 582	746	33	18 975
Jihomoravský	11 457	7 329	3 793	335	43 919
Olomoucký	9 161	5 745	3 016	400	23 223
Zlínský	4 124	2 593	1 407	124	23 385
Moravskoslezský	31 162	19 245	11 543	374	44 091

Poznámka: počet vyplacených dávek, které byly přiznány za leden až prosinec 2018

4-5. Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na péči podle stupně závislosti a věku osoby v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tisíce

Věková skupina	Příspěvky na péči celkem	stupeň závislosti			
		I.	II.	III.	IV.
0 - 17	31,5	12,7	8,7	5,5	4,6
18 - 59	66,5	17,1	21,1	16,9	11,4
60 - 69	41,9	13,6	14,9	9,4	4,0
70 - 79	70,4	23,6	23,5	15,7	7,6
80 - 89	110,2	34,2	36,5	25,4	14,1
90 a více	40,2	7,9	12,5	11,8	8,0
celkem	360,7	109,1	117,2	84,7	49,7

4-6. Příspěvek na péči podle pohlaví, stupně závislosti a krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje	Průměrný měsíční počet vyplacených dávek (tis.)	stupeň závislosti			
		I.	II.	III.	IV.
Muži					
Česká republika	138,0	38,8	45,5	34,5	19,2
Hl. m. Praha	11,3	3,3	3,9	2,8	1,3
Středočeský	14,8	4,4	4,9	3,5	1,9
Jihočeský	8,2	2,4	2,6	2,1	1,2
Plzeňský	7,9	2,0	2,7	2,1	1,2
Karlovarský	3,8	1,1	1,3	0,9	0,5
Ústecký	12,8	3,8	4,5	3,0	1,5
Liberecký	6,0	1,6	2,0	1,6	0,8
Královéhradecký	7,6	2,2	2,6	1,8	1,0
Pardubický	7,8	2,1	2,6	2,0	1,1
Vysočina	7,3	1,8	2,3	2,0	1,1
Jihomoravský	16,3	4,4	5,3	4,1	2,4
Olomoucký	8,9	2,8	2,8	2,1	1,3
Zlínský	8,6	2,3	2,6	2,2	1,5
Moravskoslezský	16,8	4,7	5,4	4,2	2,5
Ženy					
Česká republika	219,9	68,4	70,7	50,2	30,7
Hl. m. Praha	19,2	6,6	6,6	4,0	2,1
Středočeský	23,2	7,5	7,6	5,1	3,0
Jihočeský	13,7	4,2	4,3	3,3	2,0
Plzeňský	12,0	3,3	4,0	2,9	1,8
Karlovarský	5,7	1,8	1,8	1,3	0,8
Ústecký	17,9	6,0	6,1	3,8	2,0
Liberecký	9,3	3,0	3,1	2,2	1,1
Královéhradecký	12,3	3,9	4,0	2,8	1,6
Pardubický	12,0	3,4	4,0	2,9	1,6
Vysočina	11,6	3,4	3,6	2,7	1,9
Jihomoravský	27,1	8,2	8,6	6,3	4,0
Olomoucký	14,3	4,8	4,3	3,1	2,0
Zlínský	14,6	4,2	4,5	3,5	2,5
Moravskoslezský	27,1	8,2	8,3	6,3	4,3

4-7. Výdaje na dávky pro osoby se zdravotním postižením (2007–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

mil. Kč

Rok	Dávky pro osoby se zdravotním postižením celkem	Výdaje na dávky podle zákona č. 329/2011 Sb.	v tom		Výdaje na dávky podle vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb.
			příspěvek na mobilitu	příspěvek na zvláštní pomůcku	
2007	2 916	x	x	x	2 916
2008	2 496	x	x	x	2 496
2009	2 470	x	x	x	2 470
2010	1 811	x	x	x	1 811
2011	1 901	x	x	x	1 901
2012	1 553	1 384	1 008	376	169
2013	1 909	1 904	1 116	788	5
2014	1 918	1 917	1 111	805	1
2015	1 929	1 929	1 146	783	0
2016	1 994	1 994	1 167	827	-
2017	1 956	1 956	1 202	754	-
2018	2 625	2 625	1 648	977	-

Pozn.: meziroční pokles výdajů v roce 2008 byl způsoben zrušením příspěvku na zvýšené náklady a v roce 2010 byl ovlivněn snížením částky příspěvku na provoz motorového vozidla.

4-8. Průměrný měsíční počet vyplacených dávek pro osoby se zdravotním postižením (2012–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tisíce

Rok	Průměrný měsíční počet vyplacených dávek podle zákona č. 329/2011 Sb.	v tom	
		příspěvek na mobilitu	příspěvek na zvláštní pomůcku
2012	210,1	209,8	0,3
2013	234,3	233,7	0,6
2014	232,8	232,2	0,6
2015	240,2	239,6	0,6
2016	244,3	243,7	0,6
2017	251,6	251,1	0,5
2018	257,9	257,3	0,6

4-9. Výdaje na dávky pro osoby se zdravotním postižením podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

v tis. Kč

ČR, kraje	Výdaje na dávky podle zákona č. 329/2011 Sb.	v tom	
		příspěvek na mobilitu	příspěvek na zvláštní pomůcku
Česká republika	2 624 464	1 647 598	976 866
Hl. m. Praha	218 430	143 995	74 435
Středočeský	273 172	181 322	91 850
Jihočeský	167 841	109 833	58 008
Plzeňský	160 537	102 014	58 523
Karlovarský	61 875	39 337	22 538
Ústecký	204 870	134 740	70 130
Liberecký	134 806	89 737	45 069
Královéhradecký	149 700	95 410	54 290
Pardubický	126 928	85 373	41 555
Vysočina	145 342	95 192	50 150
Jihomoravský	322 816	202 586	120 230
Olomoucký	165 047	93 959	71 088
Zlínský	175 147	112 472	62 675
Moravskoslezský	317 956	161 630	156 326

4-10. Počet dávek pro osoby se zdravotním postižením podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje	příspěvek na mobilitu ¹⁾ (průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků)	příspěvek na zvláštní pomůcku (celkový roční počet vyplacených příspěvků)
Česká republika	257 260	7 161
Hl. m. Praha	22 602	645
Středočeský	28 334	656
Jihočeský	17 141	403
Plzeňský	15 883	453
Karlovarský	6 154	178
Ústecký	21 087	491
Liberecký	13 994	327
Královéhradecký	14 861	393
Pardubický	13 315	337
Vysočina	14 824	348
Jihomoravský	31 638	873
Olomoucký	14 661	498
Zlínský	17 535	440
Moravskoslezský	25 231	1 119

¹⁾ včetně zpětně vyplacených dávek

4-11. Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle krajů k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje	Držitelé průkazů		z toho průkazy					
			TP		ZTP		ZTP/P	
	celkem	z toho do 18 let	celkem	z toho do 18 let	celkem	z toho do 18 let	celkem	z toho do 18 let
Česká republika	356 967	15 818	30 523	730	231 344	4 767	95 100	10 321
Hl. m. Praha	35 681	1 284	4 901	74	22 081	356	8 699	854
Středočeský	38 756	1 895	3 123	75	24 919	530	10 714	1 290
Jihočeský	22 572	867	1 708	45	15 706	279	5 158	543
Plzeňský	21 581	988	1 482	58	14 531	342	5 568	588
Karlovarský	8 484	478	808	27	4 871	123	2 805	328
Ústecký	30 884	1 745	2 781	95	18 859	492	9 244	1 158
Liberecký	18 763	824	1 266	35	12 902	215	4 595	574
Královéhradecký	20 018	909	1 218	35	13 627	327	5 173	547
Pardubický	17 977	854	1 575	34	11 451	269	4 951	551
Vysočina	18 818	666	1 124	16	13 373	199	4 321	451
Jihomoravský	42 887	1 825	4 125	89	28 178	616	10 584	1 120
Olomoucký	20 584	894	1 886	32	13 234	278	5 464	584
Zlínský	23 907	949	1 312	31	16 619	280	5 976	638
Moravskoslezský	36 055	1 640	3 214	84	20 993	461	11 848	1 095

Pozn.: TP=těžké postižení, ZTP=zvlášť těžké postižení, ZTP/P=zvlášť těžké postižení s průvodcem

5. Terénní a ambulantní sociální služby

Hlavním smyslem sociálních služeb je zajištění pomoci při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoci při zabezpečení chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie a pomoc při prosazování práv a zájmů. Z hlediska uživatelů sociálních služeb se zejména jedná o rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti, návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu, dále rozvoj schopností a umožnění vést samostatný život, snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem života uživatele.

Zásadní změny v oblasti sociálních služeb přinesl zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů účinný od 1. ledna 2007. Jeho cílem je zajištění pomoci osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím nově definovaného spektra sociálních služeb. Pomocí se rozumí takové činnosti, které jsou nezbytné pro sociální začlenění osob a důstojné podmínky života odpovídající úrovni rozvoje společnosti. Obsah základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb stanoví příslušný prováděcí předpis.

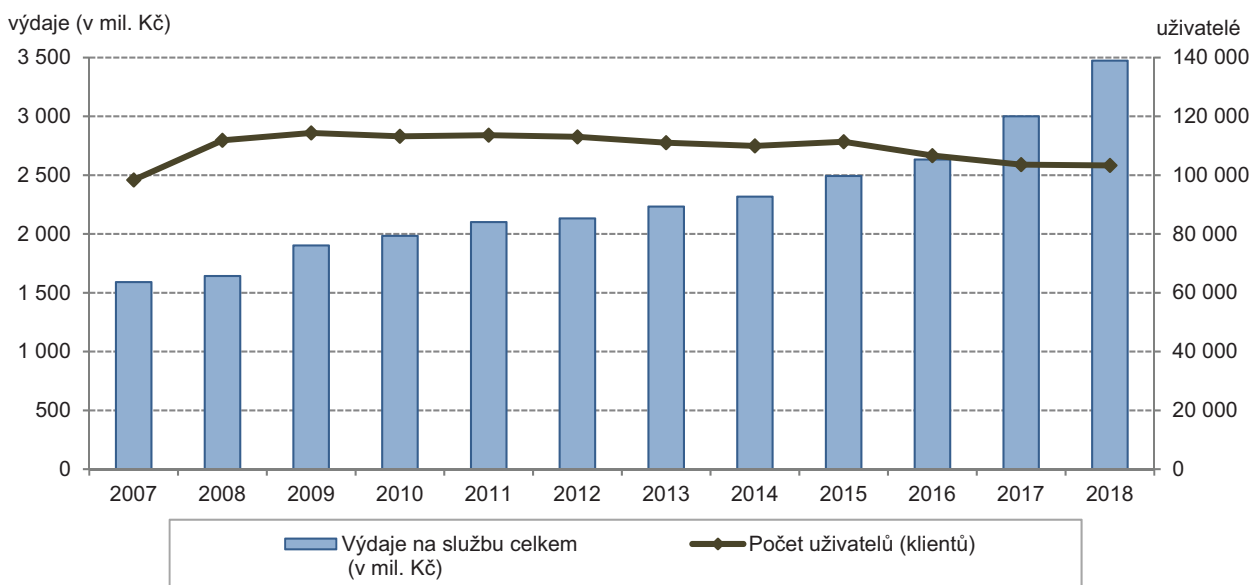
Na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách byl také nově zřízen **registr poskytovatelů sociálních služeb** (dostupný na <http://registr.mpsv.cz/socreg>), který je základním předpokladem k získání přehledu o rozsahu a charakteru sítě sociálních služeb. Pro poskytovatele je zařazení do registru podmínkou k poskytování sociálních služeb a jedním z předpokladů pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů.

V zákoně je rovněž uvedeno, že sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní. Tato kapitola se zabývá vybranými druhy ambulantních a terénních sociálních služeb.

Terénní a ambulantní sociální služby v roce 2018

Z hlediska výdajů i počtu klientů je nejvýznamnější terénní sociální službou pečovatelská služba. Vývoj údajů za pečovatelskou službu byl poznamenán platností zákona o sociálních službách, který od roku 2007 nově definoval jednotlivé druhy služeb. Někteří dosavadní poskytovatelé pečovatelské služby si tedy mohli své služby zaregistrovat jako jiný (příbuzný) druh sociální služby. Plná časová srovnatelnost údajů za veškeré sociální služby je tedy možná až od roku 2007.

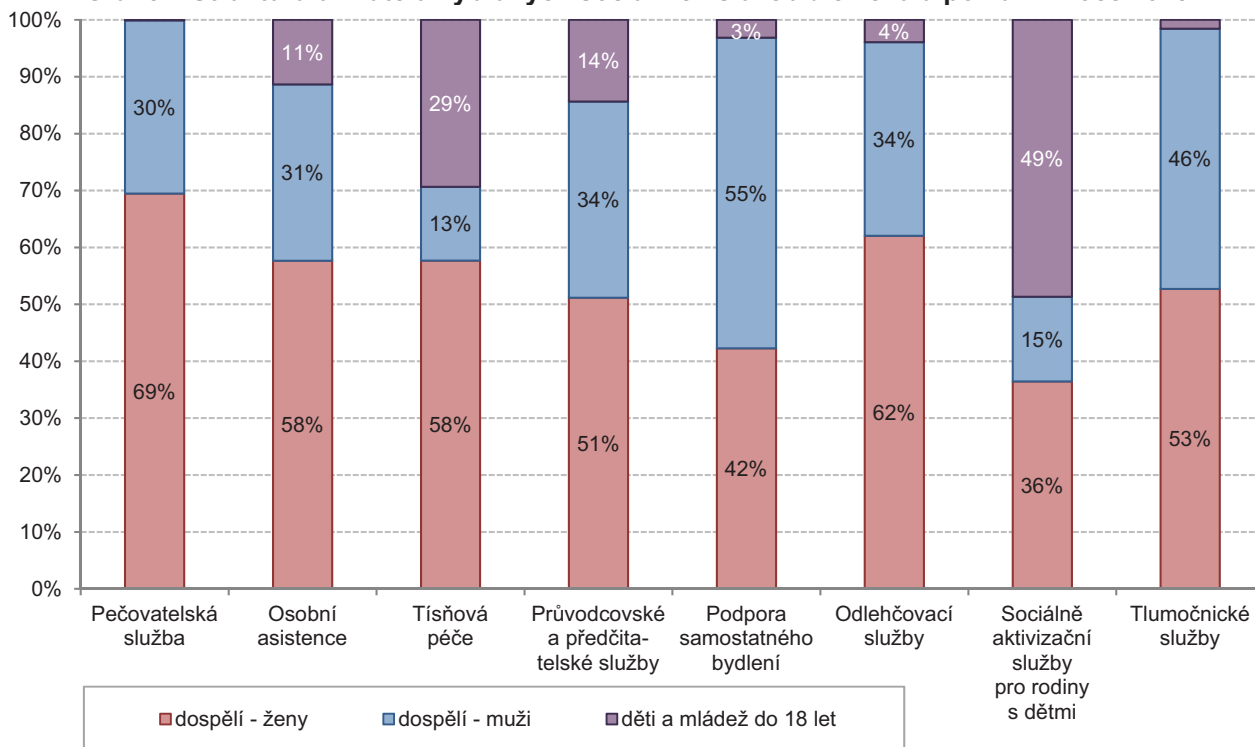
Graf 5.1 Pečovatelská služba

Zdroj dat: MPSV

Výdaje na pečovatelskou službu v roce 2018 dosáhly hodnoty 3,5 mld. Kč, meziročně se zvýšily o 474 mil. Kč. Průměrná roční úhrada od jednoho klienta mírně vzrostla, ze 7 652 Kč na 7 739 Kč. Výši úhrady za jednotlivé úkony stanoví poskytovatel služby, přičemž maximální výše úhrady je dána ustanoveními prováděcího právního předpisu. Počet klientů pečovatelské služby se od roku 2017 téměř nezměnil. V roce 2018 bylo zaznamenáno celkem 103 312 uživatelů pečovatelské služby.

Graf 5.2 Struktura uživatelů vybraných sociálních služeb dle věku a pohlaví v roce 2018

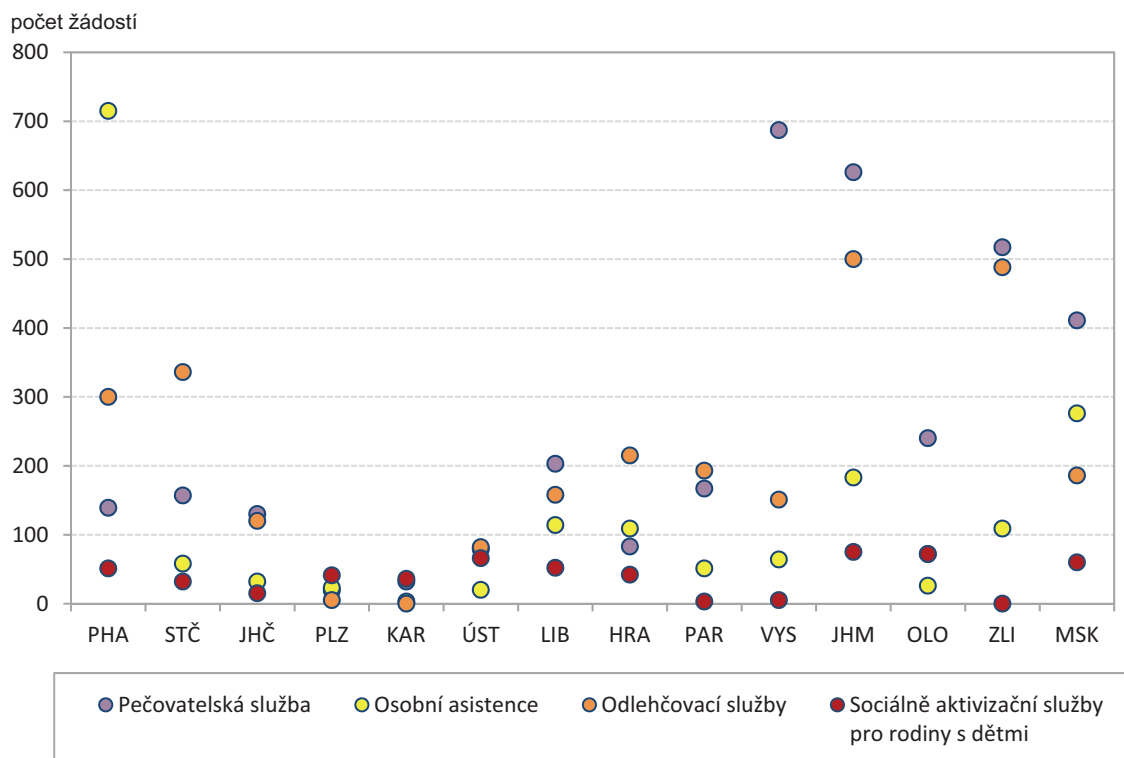
Zdroj dat: MPSV

Struktura uživatelů podle věku a pohlaví se u jednotlivých druhů sociálních služeb výrazně liší. Nejvyšší podíl dětí a mládeže do 18 let je mezi klienty sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, služeb tísňové péče, osobní asistence a průvodcovských a předčitatelských služeb. Výraznou převahu žen nad muži je možné pozorovat u sociálních služeb zaměřených z velké části na seniory (mezi nimiž právě výrazně převládají ženy), jako jsou pečovatelská služba, odlehčovací služby a tísňová péče. Jedinou ze zde prezentovaných ambulantních a terénních sociálních služeb, kde byli více zastoupeni muži, byla v roce 2018 služba podpory samostatného bydlení.

Pečovatelská služba byla nejvíce nedostatkovou terénní sociální službou s téměř 3,5 tisíci neuspokojenými žádostmi za rok 2018. Druhou nejvíce nedostatkovou sociální službou byla v roce 2018 odlehčovací služba, u které počet neuspokojených žádostí dosahoval 2,8 tisíc. Na třetím místě byla osobní asistence s 1,8 tisíci neuspokojenými žádostmi. Rozložení neuspokojených žádostí podle typu sociální služby je rozdílné v jednotlivých krajích. Nejvíce neuspokojených žádostí o pečovatelskou službu bylo v roce 2018 na Vysočině a v Jihomoravském kraji. V Jihomoravském a Zlínském kraji byl největší nedostatek odlehčovací služby. Hlavní město Praha se vyznačovalo největším počtem neuspokojených žádostí o službu osobní asistence. Celkově nejmenší počet neuspokojených žádostí o sociální služby byl zaznamenán v Plzeňském kraji. Je důležité si uvědomit, že počet žádostí nemusí odpovídat skutečnému počtu žadatelů (osob), neboť jedna osoba může podat více žádostí najednou.

Graf 5.3 Evidovaný počet neuspokojených žádostí o vybrané sociální služby podle krajů v roce 2018

Pozn.: Jedná se o evidované počty neuspokojených žádostí v krajích podle sídla poskytovatele sociální služby nikoliv podle trvalého bydliště žadatele.

Zdroj dat: MPSV

Vybrané druhy terénních a ambulantních sociálních služeb

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba je terénní nebo ambulantní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje ve vymezeném čase v domácnosti osob a v zařízeních sociálních služeb. Služba obsahuje pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu. Bez úhrady se poskytuje rodinám, ve kterých se narodily současně tři nebo více dětí, účastníkům odboje a pozůstalým manželům (manželkám) po účastnících odboje starším 70 let.

Osobní asistence

Osobní asistence se poskytuje v přirozeném sociálním prostředí osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v předem dohodnutém rozsahu a čase. Služba obsahuje pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při prosazování práv a zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Tísňová péče

Tísňová péče je terénní distanční hlasová a elektronická komunikace s osobami, které jsou vystaveny stálému riziku ohrožení zdraví nebo života, popřípadě náhlého zhoršení zdravotního stavu. Služba se poskytuje za úhradu.

Průvodcovské a předčitatelské služby

Průvodcovské a předčitatelské služby jsou terénní nebo ambulantní služby poskytované osobám, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a napomáhá jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti. Služba obsahuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Tyto služby jsou poskytovány za úhradu.

Podpora samostatného bydlení

Podporované bydlení je terénní služba poskytovaná osobám se zdravotním postižením chronickým onemocněním, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby; služba se poskytuje v domácnosti osob. Služba obsahuje pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Odlehčovací služby

Odlehčovací služby jsou terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které jinak pečuje osoba blízká v domácnosti. Cílem služby je umožnit pečující osobě nezbytný odpočinek. Služba obsahuje pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého existují rizika ohrožení jeho vývoje, nebo je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě obtížné krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba obsahuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Tlumočnické služby

Tlumočnické služby jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované osobám s poruchami komunikace způsobenými především smyslovým postižením, které zamezuje běžné komunikaci s okolím bez pomoci jiné fyzické osoby. Služba obsahuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Tlumočnické služby jsou poskytovány bez úhrady.

Další informace z oblasti sociálních služeb jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-sluzby-1>

5-1. Výdaje na vybrané terénní a ambulantní sociální služby (2010–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tis. Kč

Rok	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
2010	1 983 648	260 609	21 143	5 862	17 799	437 793	.	5 043
2011	2 100 586	326 569	36 273	6 452	32 499	519 683	.	13 201
2012	2 132 883	364 244	34 887	6 412	33 761	517 623	.	14 331
2013	2 232 959	405 518	26 307	7 551	35 693	534 734	.	20 027
2014	2 317 002	464 484	33 087	7 186	53 334	549 152	.	24 843
2015	2 493 019	538 016	40 207	11 684	54 955	644 829	.	33 173
2016	2 632 793	598 680	38 299	10 810	67 644	709 394	.	28 140
2017	2 999 743	699 415	44 248	12 285	64 940	678 134	394 217	44 355
2018	3 474 030	880 657	58 982	13 573	75 208	813 408	447 229	46 492

5-2. Počet uživatelů (klientů) vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb (2010–2018)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
2010	113 238	5 228	1 368	819	243	8 421	.	3 719
2011	113 607	5 677	2 595	662	404	10 576	.	6 801
2012	113 041	6 554	2 392	723	578	11 201	.	7 235
2013	111 048	7 314	1 845	746	585	10 779	.	7 272
2014	109 962	7 835	2 193	537	734	10 558	.	6 869
2015	111 375	8 501	2 185	777	832	11 768	.	6 853
2016	106 673	8 979	2 076	841	938	12 632	.	4 692
2017	103 604	8 743	3 008	783	875	12 287	32 510	5 929
2018	103 312	9 716	4 089	940	1 112	12 807	29 900	6 114

5-3. Ekonomické ukazatele vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb za rok 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tis. Kč

Ukazatel	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
Výše příjmů celkem (v tis. Kč)	3 029 045	778 799	55 625	15 074	79 250	805 822	478 549	30 972
z toho z úhrad klientů (v tis. Kč)	799 576	214 288	9 517	2 169	7 872	286 249	3 673	-
z toho z úhrad klientů (v %)	26,4 %	27,5 %	17,1 %	14,4 %	9,9 %	35,5 %	0,8 %	-
Výše výdajů celkem (v tis. Kč)	3 474 030	880 657	58 982	13 573	75 208	813 408	447 229	46 492
Saldo příjmů a výdajů (v tis. Kč)	-444 985	-101 858	-3 357	1 501	4 042	-7 586	31 320	-15 520
Počet uživatelů /klientů (osoby)	103 312	9 716	4 089	940	1 112	12 807	29 900	6 114
Průměrné roční výdaje na jednoho klienta (v Kč)	33 627	90 640	14 425	14 439	67 633	63 513	14 957	7 604
Průměrný roční příjem z úhrad klientů na jednoho klienta (v Kč)	7 739	22 055	2 327	2 307	7 079	22 351	123	-

5-4. Výdaje na vybrané terénní a ambulantní sociální služby podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tis. Kč

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
Česká republika	3 474 030	880 657	58 982	13 573	75 208	813 408	447 229	46 492
Hl. m. Praha	471 897	171 013	22 292	-	9 656	173 764	21 914	8 472
Středočeský	391 535	90 681	9 841	2 040	5 054	83 717	40 617	15 543
Jihočeský	225 223	33 068	1 861	5 144	614	70 913	9 862	655
Plzeňský	204 055	63 278	1 032	1 369	2 214	19 781	29 768	1 400
Karlovarský	104 323	19 361	887	1 907	11 592	728	16 749	-
Ústecký	213 366	41 530	-	-	11 132	55 582	73 567	3 220
Liberecký	169 318	40 051	6 242	391	2 392	31 449	22 195	809
Královéhradecký	220 619	42 683	9 355	748	3 328	84 590	30 871	1 670
Pardubický	172 606	67 102	-	446	2 728	44 111	39 692	-
Vysočina	153 294	44 388	4 142	482	484	44 214	13 429	4 576
Jihomoravský	402 640	79 067	3 330	1 046	1 769	89 232	25 874	4 111
Olomoucký	247 735	38 133	-	-	4 564	22 136	36 356	432
Zlínský	184 171	43 233	-	-	1 698	41 093	45 199	1 580
Moravskoslezský	313 248	107 069	-	-	17 983	52 098	41 136	4 024

5-5. Výše příjmů celkem za vybrané terénní a ambulantní sociální služby podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

tis. Kč

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
Česká republika	3 029 045	778 799	55 625	15 074	79 250	805 822	478 549	30 972
Hl. m. Praha	443 394	154 935	19 937	1 594	5 322	195 347	18 934	8 472
Středočeský	329 588	88 688	10 182	1 936	4 750	82 916	46 917	-
Jihočeský	172 462	34 264	1 861	5 014	451	71 997	8 528	654
Plzeňský	184 481	23 820	1 031	1 369	2 214	17 853	29 768	1 397
Karlovarský	83 125	19 622	-	1 966	4 785	735	19 398	-
Ústecký	193 102	40 496	-	-	13 923	57 926	78 287	3 220
Liberecký	120 672	57 154	5 928	392	9 549	28 825	23 002	755
Královéhradecký	211 390	42 665	9 378	797	3 467	36 681	32 024	1 670
Pardubický	173 319	62 323	-	446	2 723	42 177	39 498	-
Vysočina	167 794	43 628	3 977	513	320	44 289	15 581	4 576
Jihomoravský	328 480	72 057	3 330	1 046	1 769	85 612	43 808	4 186
Olomoucký	209 088	33 661	-	-	4 564	32 767	30 003	432
Zlínský	160 522	38 743	-	-	1 742	41 831	44 406	1 585
Moravskoslezský	251 629	66 743	-	-	23 672	66 865	48 395	4 024

5-6. Počet uživatelů (klientů) vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR. kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
Česká republika	103 312	9 716	4 089	940	1 112	12 807	29 900	6 114
Hl. m. Praha	12 909	1 623	2 671	107	186	1 657	2 070	1 135
Středočeský	12 973	1 325	178	38	71	1 503	2 742	526
Jihočeský	8 151	540	67	137	13	994	840	74
Plzeňský	6 946	351	151	423	18	133	2 372	603
Karlovarský	2 931	166	53	37	95	21	1 017	-
Ústecký	5 873	667	-	-	130	571	4 112	399
Liberecký	3 755	547	174	12	137	446	810	80
Královéhradecký	6 133	636	467	27	37	978	2 342	60
Pardubický	4 715	528	-	40	36	580	1 961	-
Vysočina	4 634	417	162	38	4	685	957	1 243
Jihomoravský	13 305	912	166	81	70	2 089	2 025	659
Olomoucký	6 714	437	-	-	44	605	2 614	127
Zlínský	4 486	459	-	-	24	794	479	815
Moravskoslezský	9 787	1 108	-	-	247	1 751	5 559	393

5-7. Evidovaný počet neuspokojených žádostí o vybrané sociální služby podle krajů v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Tísňová péče	Průvodcovské a předčitatelské služby	Podpora samostatného bydlení	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Tlumočnické služby
Česká republika	3 490	1 783	-	9	111	2 806	550	1 041
Hl. m. Praha	139	715	-	-	10	300	51	530
Středočeský	157	58	-	2	9	336	32	-
Jihočeský	130	32	-	7	-	120	15	1
Plzeňský	19	23	-	-	4	5	41	-
Karlovarský	32	3	-	-	3	-	36	-
Ústecký	79	20	-	-	21	82	66	-
Liberecký	203	114	-	-	4	158	52	-
Královéhradecký	83	109	-	-	-	215	42	9
Pardubický	167	51	-	-	5	193	3	-
Vysočina	687	64	-	-	2	151	5	-
Jihomoravský	626	183	-	-	6	500	75	500
Olomoucký	240	26	-	-	1	72	72	-
Zlínský	517	109	-	-	-	488	-	-
Moravskoslezský	411	276	-	-	46	186	60	1

5-8. Pečovatelská služba v letech 2000–2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Výdaje na službu celkem (v mil. Kč)	Počet uživatelů (klientů)	Průměrná roční úhrada od jednoho uživatele služby (v Kč)
2000	1 540	113 528	1 316
2001	1 588	114 203	1 473
2002	2 255	109 034	1 796
2003	2 051	116 128	1 793
2004	2 148	109 475	1 859
2005	1 593	112 927	2 028
2006	1 637	105 088	2 156
2007	1 591	98 373	4 263
2008	1 643	111 871	4 261
2009	1 903	114 364	5 063
2010	1 984	113 238	5 248
2011	2 101	113 607	5 802
2012	2 133	113 041	6 164
2013	2 233	111 048	6 078
2014	2 317	109 962	6 484
2015	2 493	111 375	6 886
2016	2 633	106 673	7 436
2017	3 000	103 604	7 652
2018	3 474	103 312	7 739

6. Zařízení sociálních služeb

Hlavním smyslem sociálních služeb je zajištění pomoci při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoci při zabezpečení chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie a pomoc při prosazování práv a zájmů. Z hlediska uživatelů sociálních služeb se zejména jedná o rozvoj, nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti, návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu, dále rozvoj schopností a umožnění vést samostatný život, snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem života uživatele.

Zásadní změny v oblasti sociálních služeb přinesl zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů účinný od 1. ledna 2007. Jeho cílem je zajištění pomoci osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím nově definovaného spektra sociálních služeb. Pomocí se rozumí takové činnosti, které jsou nezbytné pro sociální začlenění osob a důstojné podmínky života odpovídající úrovni rozvoje společnosti. Obsah základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb stanoví příslušný prováděcí předpis.

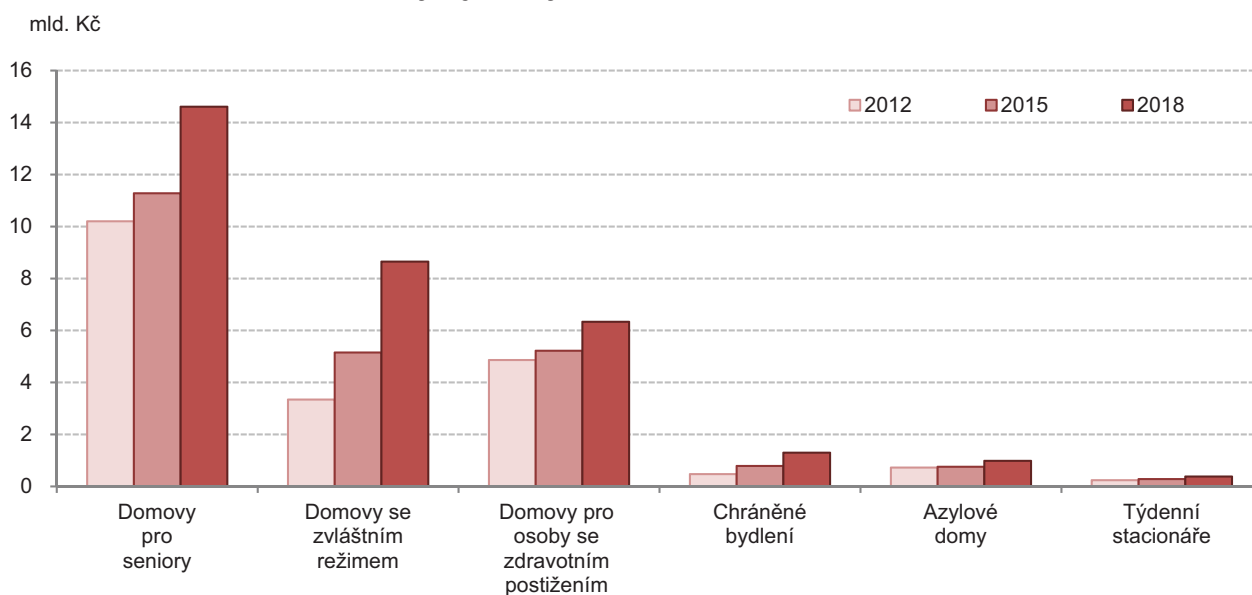
Na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách byl také nově zřízen **registr poskytovatelů sociálních služeb** (dostupný na <http://iregistr.mpsv.cz/socreg>), který je základním předpokladem k získání přehledu o rozsahu a charakteru sítě sociálních služeb. Pro poskytovatele je zařazení do registru podmínkou k poskytování sociálních služeb a jedním z předpokladů pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů.

V zákoně je rovněž uvedeno, že sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní a jsou vyjmenované druhy zařízení sociálních služeb. Tato kapitola se zabývá zejména pobytovými zařízeními sociálních služeb.

Zařízení sociálních služeb v roce 2018

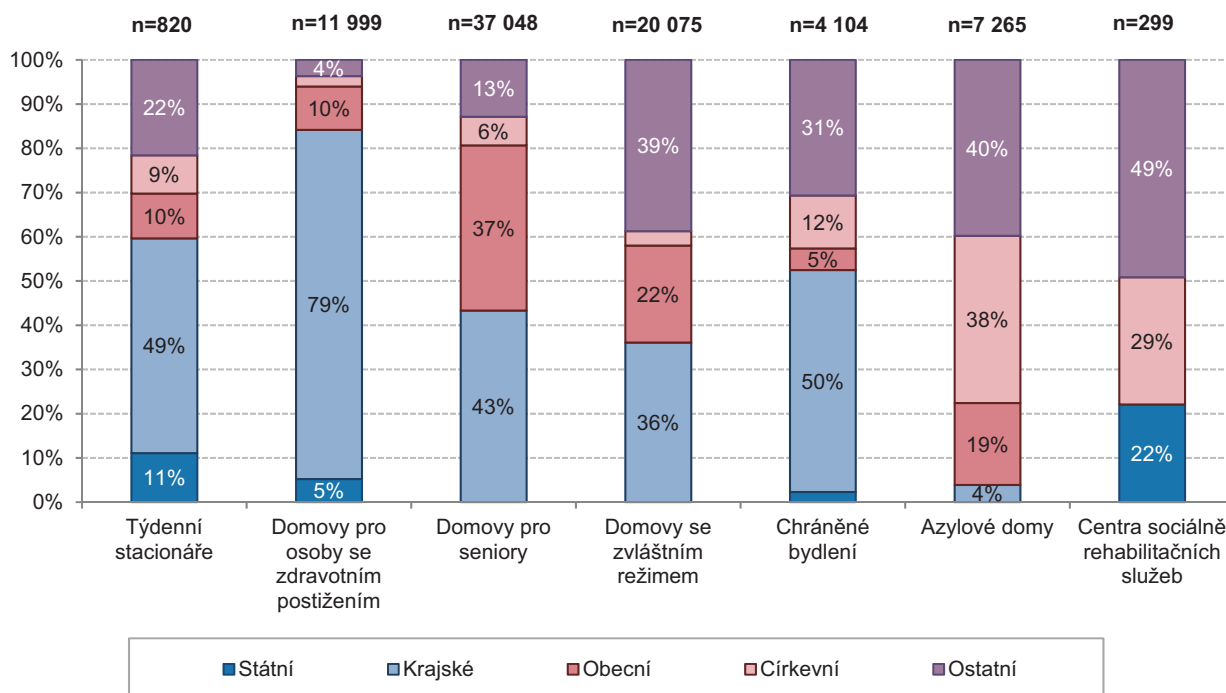
Nejvyšší částky na zařízení sociálních služeb jsou vydávány na domovy pro seniory, které jsou i nejčastějším druhem pobytových sociálních služeb a svou kapacitou představují téměř polovinu jejich lůžkového fondu. Výdaje na domovy pro seniory se každoročně zvyšují, přestože počty lůžek i klientů se příliš nemění a zůstávají na relativně stabilní úrovni. V roce 2018 přesáhly výdaje na domovy pro seniory hodnotu 14,6 mld. Kč. K pravidelnému navyšování výdajů dochází také u domovů se zvláštním režimem (výdaje v roce 2018 přes 8,6 mld. Kč), kde je ovšem evidován každoroční růst počtu zařízení, lůžek i klientů.

Graf 6.1 Výdaje na vybraná zařízení sociálních služeb

Zdroj dat: MPSV

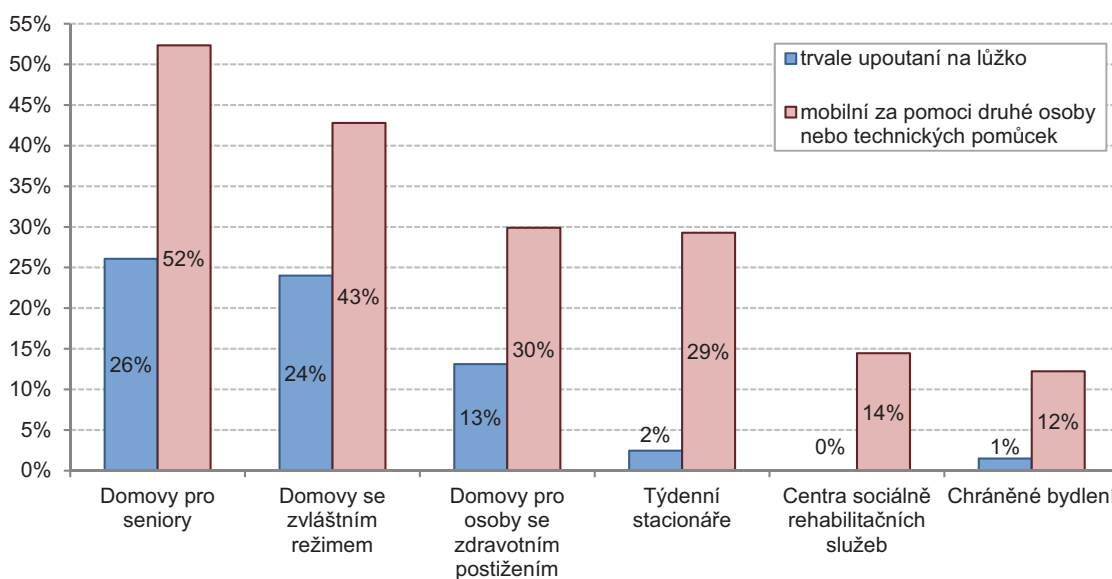
Graf 6.2 Struktura lůžek vybraných zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018

Zdroj dat: MPSV

Stát nadále určuje podmínky pro poskytování sociálních služeb, ale není jejich poskytovatelem, s výjimkou pěti specializovaných zařízení sociálních služeb, jejichž zřizovatelem je MPSV. Hlavní úlohu ve zhodnocení potřeb obyvatel a zajištění typově a územně dostupné sítě sociálních služeb mají krajské a místní samosprávy. Téměř 70 % celkové kapacity zařízení sociálních služeb zajišťují instituce, které jsou zřizovány kraji či obcemi. Ostatní zřizovatelé (nevládní neziskové organizace včetně církevních a soukromé právnické a fyzické osoby) hrají důležitou roli zvláště u některých druhů zařízení sociálních služeb, jako jsou terapeutické komunity, služby následné péče, zařízení pro krizovou pomoc a domy na půl cesty.

Graf 6.3 Podíl uživatelů pobytových zařízení sociálních služeb s vážným omezením mobility k 31. 12. 2017

Zdroj dat: MPSV

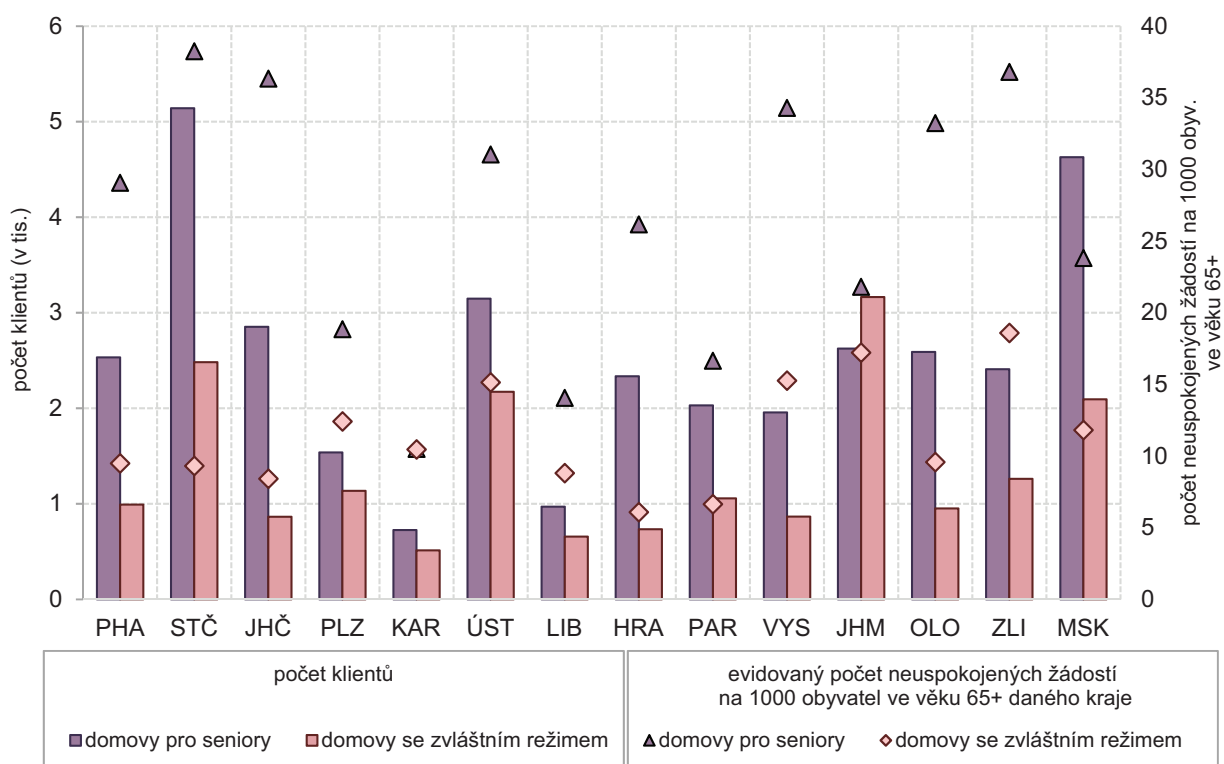

Podíl klientů pobytových zařízení sociálních služeb s omezením mobility je pochopitelně závislý na druhu a charakteru poskytované služby a věkové struktuře klientů. Nejvíce uživatelů s pohybovým omezením je vykazováno mezi klienty domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem.

Počet klientů v domovech pro seniory je ve všech krajích až na výjimku, kterou tvoří Jihomoravský kraj, vyšší než v domovech se zvláštním režimem. Ke konci roku 2018 nebylo v České republice uspokojeno 58 tisíc žádostí o umístění v domově pro seniory, což je o 2,4 tisíc žádostí méně než v roce 2017. V případě žádostí o umístění v domově se zvláštním režimem došlo k meziročnímu nárůstu o 1,9 tisíc žádostí, na konci roku 2018 bylo evidováno přes 24 tisíc neuspokojených žádostí o umístění v domově se zvláštním režimem. Nejvyšší počet neuspokojených žádostí o umístění v domově pro seniory v přepočtu na 1000 obyvatel ve věku 65 a více let v daném kraji byl evidován ve Středočeském kraji, v případě žádostí o místo v domově se zvláštním režimem šlo o Zlínský kraj. Nejnižší relativní počet neuspokojených žádostí byl v Karlovarském kraji (umístění v domově pro seniory) a v Královéhradeckém kraji (umístění v domově se zvláštním režimem). Je důležité si uvědomit, že počet žádostí neodpovídá skutečnému počtu žadatelů, neboť žadatel si zpravidla podává více žádostí o umístění na různá místa, a zároveň se nemusí jednat o žádosti v rámci jednoho kraje.

Graf 6.4 Počet klientů a počet neuspokojených žádostí v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem podle krajů k 31. 12. 2018

Zdroj dat: MPSV

Druhy zařízení sociálních služeb (dle § 34 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách)

Centra denních služeb

Centra denních služeb poskytují ambulantní služby osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Cílem služby je posílit samostatnost a soběstačnost osob v nepříznivé sociální situaci, která může vést k sociálnímu vyloučení. Služba obsahuje pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Denní stacionáře

Denní stacionáře poskytují ambulantní služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba obsahuje pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Týdenní stacionáře

Týdenní stacionáře poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba obsahuje poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení a výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Domovy pro osoby se zdravotním postižením poskytují dlouhodobé pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Služba obsahuje poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Domovy pro seniory

Domovy pro seniory poskytují dlouhodobé pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Služba obsahuje poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, aktivizační činnosti, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Domovy se zvláštním režimem

Domovy se zvláštním režimem poskytují dlouhodobé pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění, závislosti na návykových látkách, osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a další typy demencí, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob. Služba obsahuje poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, aktivizační činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Chráněné bydlení

Chráněné bydlení je pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení. Služba obsahuje poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Azylové domy

Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služba obsahuje poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Domy na půl cesty

Domy na půl cesty poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob. Služba obsahuje činnosti poskytnutí ubytování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Krizová pomoc

Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svojí nepříznivou situaci vlastními silami. Služba obsahuje poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Nízkoprahová denní centra

Nízkoprahová denní centra poskytují ambulantní služby, popřípadě terénní služby pro osoby bez přístřeší. Služba obsahuje pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. V nízkoprahových denních centrech hradí osoby úhradu za stravu ve výši stanovené poskytovatelem.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem a mládeži ohroženým sociálním vyloučením. Služba je určena dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících s jejich způsobem života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky, aby v případě zájmu mohli řešit svoji nepříznivou sociální situaci. Služba může být poskytována osobám anonymně. Služba obsahuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Noclehárny

Noclehárny poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování. Služba obsahuje pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí přenocování. Služba se poskytuje za úhradu ve výši stanovené poskytovatelem.

Terapeutické komunity

Terapeutické komunity poskytují pobytové služby i na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickým duševním onemocněním, které mají zájem o začlenění do běžného života. Služba obsahuje činnosti poskytnutí stravy, poskytnutí ubytování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Sociální poradenství

Sociální poradenství poskytuje osobám v nepříznivé sociální situaci potřebné informace přispívající k řešení jejich situace. Základní sociální poradenství je součástí všech druhů sociálních služeb. Odborné sociální poradenství zahrnuje občanské poradny, manželské a rodinné poradny, sociální práci s osobami společensky nepřizpůsobenými, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, sociálně právní poradenství pro osoby se zdravotním postižením a seniory. Služba obsahuje poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Sociálně terapeutické dílny

Sociálně terapeutické dílny jsou ambulantní služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které nejsou z tohoto důvodu umístitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce. Jejich účelem je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím pracovní terapie. Služba obsahuje činnosti pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění a podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností. Služba se poskytuje za úhradu.

Sociální rehabilitace

Jedná se o soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných činností pro samostatný život. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb. Terénní a ambulantní služba obsahuje činnosti nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Forma pobytové služby v centrech sociálně rehabilitačních služeb obsahuje poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje za úhradu.

Raná péče

Raná péče je terénní služba, popřípadě doplněná ambulantní formou služby, poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené, nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Služba je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby. Služba obsahuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Intervenční centra

Intervenční centra poskytují pomoc osobám ohroženým domácími násilím. Na základě zákonné povinnosti kontaktují osobu ohroženou, a to nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní ze společného obydlí. Služba obsahuje sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Pokud je poskytována formou pobytových služeb obsahuje poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy. Součástí služby je zajištění spolupráce mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, OSPOD, obcemi, útvary Policie ČR a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy. Služba se poskytuje bez úhrady.

Služby následné péče

Služby následné péče jsou ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstingují. Služba obsahuje sociálně terapeutické činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. Služba se poskytuje bez úhrady.

Další informace z oblasti sociálních služeb jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-sluzby-1>

6-1. Počet zařízení sociálních služeb a jejich kapacita v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Počet služeb celkem	Kapacita služby (počet lůžek)
Centra denních služeb	82	-
Denní stacionáře	264	-
Týdenní stacionáře	51	820
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	204	11 999
Domovy pro seniory	525	37 048
Domovy se zvláštním režimem	341	20 075
Chráněné bydlení	210	4 104
Azylové domy	217	7 265
Domy na půl cesty	37	407
Zařízení pro krizovou pomoc	41	48
Nízkoprahová denní centra	64	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	246	-
Noclehárny	78	-
Terapeutické komunity	15	249
Sociální poradny	519	-
Sociálně terapeutické dílny	159	-
Sociální rehabilitace	284	299
Pracoviště rané péče	48	-
Intervenční centra	18	-
Služby následné péče	44	276
Celkem ČR	3 447	82 590

6-2. Vybraná pobytová zařízení sociálních služeb (stav k 31. 12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Rok	Týdenní stacionáře	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Domovy pro seniory	Domovy se zvláštním režimem	Chráněné bydlení	Azylové domy	Domy na půl cesty
Zařízení							
2012	67	212	480	210	148	214	41
2013	65	212	491	228	161	215	34
2014	63	210	500	263	178	211	35
2015	60	212	496	276	196	215	34
2016	57	209	514	307	205	211	37
2017	57	204	519	322	207	214	36
2018	51	204	525	341	210	217	37
Lůžka							
2012	951	13 820	37 477	10 740	2 743	6 534	429
2013	897	13 423	38 091	12 048	2 956	6 661	355
2014	845	12 926	37 327	14 354	3 214	7 002	381
2015	836	12 707	37 200	15 494	3 556	7 311	376
2016	779	12 402	37 247	17 784	3 898	7 111	408
2017	868	12 231	37 037	18 853	4 014	7 199	396
2018	820	11 999	37 048	20 075	4 104	7 265	407
Klienti (uživatelé)							
2012	827	13 334	36 197	10 300	2 606	5 454	314
2013	773	12 956	36 598	11 564	2 803	5 380	283
2014	750	12 500	35 882	13 668	2 979	5 554	285
2015	735	12 206	35 944	14 783	3 280	5 485	248
2016	692	11 997	35 829	16 856	3 660	5 355	228
2017	770	11 815	35 501	17 856	3 766	5 451	259
2018	731	11 630	35 489	18 954	3 888	5 289	276
Výdaje na sociální služby (tis. Kč)							
2012	243 895	4 865 623	10 198 414	3 343 796	477 094	727 007	70 178
2013	238 867	4 852 794	10 663 548	3 744 971	544 016	663 408	56 418
2014	246 381	5 010 605	10 907 334	4 598 931	674 903	736 391	62 755
2015	284 653	5 220 070	11 278 162	5 151 772	787 403	758 826	61 260
2016	249 046	5 186 742	11 596 192	6 108 318	948 125	749 239	61 650
2017	357 291	5 748 341	12 859 207	7 322 019	1 096 813	852 799	70 406
2018	384 700	6 332 778	14 610 992	8 649 389	1 300 139	985 105	93 293

6-3. Uživatelé (klienti) zařízení sociálních služeb v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Počet uživatelů (klientů) k 31. 12. 2017	Pohyb ve sledovaném roce			Počet uživatelů (klientů) k 31. 12. 2018	z toho	
		přijetí	propuštění	zemřelí		trvale upoutaní na lůžko	mobilitní za pomoci druhé osoby nebo technických pomůcek
Týdenní stacionáře	737	188	170	24	731	18	214
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	11 787	928	415	670	11 630	1 525	3 476
Domovy pro seniory	35 542	11 643	1 534	10 162	35 489	9 252	18 578
Domovy se zvláštním režimem	17 968	8 311	1 214	6 111	18 954	4 550	8 111
Chráněné bydlení	3 771	744	497	130	3 888	58	475
Azylové domy	5 397	11 602	11 675	35	5 289	1	29
Domy na půl cesty	263	576	563	-	276	-	-
Zařízení pro krizovou pomoc	13	1 815	1 818	-	10	-	-
Terapeutické komunity	194	370	393	-	171	-	-
Centra sociálně rehabilitačních služeb	183	643	659	1	166	-	24
Služby následné péče	218	421	423	1	215	-	-
Celkem ČR	76 073	37 241	19 361	17 134	76 819	15 404	30 907

6-4. Počet uživatelů (klientů) zařízení sociálních služeb podle krajů k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	centra denních služeb	denní stacionáře	týdenní stacionáře	domov pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	azylové domy	domy na půl cesty	zařízení pro krizovou pomoc
Česká republika	3 647	6 629	731	11 630	35 489	18 954	3 888	5 289	276	10 915
Hl. m. Praha	485	831	146	418	2 533	993	216	623	35	2 204
Středočeský	218	799	151	1 487	5 141	2 483	504	395	23	841
Jihočeský	141	317	76	625	2 853	865	259	238	2	888
Plzeňský	30	193	29	1 027	1 538	1 136	350	172	4	679
Karlovarský	33	107	10	414	726	514	83	86	5	87
Ústecký	57	253	30	1 397	3 148	2 173	477	606	12	1 154
Liberecký	167	216	49	332	971	658	121	102	14	-
Královéhradecký	179	376	7	661	2 336	734	139	173	4	51
Pardubický	97	268	22	610	2 031	1 057	153	208	30	939
Vysočina	128	699	37	552	1 958	867	181	177	4	200
Jihomoravský	213	674	123	1 124	2 626	3 165	331	589	26	1 950
Olomoucký	222	472	8	970	2 590	952	339	618	9	273
Zlínský	167	392	25	819	2 409	1 262	202	308	33	153
Moravskoslezský	1 510	1 032	18	1 194	4 629	2 095	533	994	75	1 496

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	nízko- prahová denní centra	nízko- prahová zařízení pro děti a mládež	nocle- hárny	terapeutické komunity	sociální poradny	sociálně terapeu- tické dílny	sociální rehabilitace	pracoviště rané péče	intervenční centra	služby následné péče
Česká republika	22 924	40 425	42 751	171	287 457	5 084	23 946	5 790	4 571	2 496
Hl. m. Praha	4 746	2 866	29 464	-	62 827	230	4 232	1 135	488	745
Středočeský	1 341	2 660	543	32	18 082	615	1 967	524	590	347
Jihočeský	339	10 010	363	46	15 527	792	1 143	681	298	139
Plzeňský	373	1 070	413	7	18 751	178	4 196	432	93	173
Karlovarský	542	927	375	-	3 902	274	534	55	166	-
Ústecký	915	5 624	717	15	23 493	823	1 369	68	589	113
Liberecký	599	1 100	287	13	11 484	173	631	257	107	42
Královéhradecký	424	1 078	361	-	10 141	37	1 078	447	250	148
Pardubický	6 703	1 473	5 642	-	10 328	253	1 279	284	227	-
Vysočina	-	1 757	-	9	32 279	98	1 439	266	181	49
Jihomoravský	2 051	3 877	1 061	22	32 109	299	2 357	511	662	246
Olomoucký	1 478	2 284	906	14	8 307	118	1 097	456	130	30
Zlínský	645	1 117	399	-	10 826	402	881	190	264	52
Moravskoslezský	2 768	4 582	2 220	13	29 401	792	1 743	484	526	412

6-5. Počet zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Celkem	v tom:				
		Státní	Krajské	Obecní	Církevní	Ostatní
Centra denních služeb	82	-	5	16	25	36
Denní stacionáře	264	3	30	80	58	93
Týdenní stacionáře	51	1	24	7	9	10
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	204	5	141	28	13	17
Domovy pro seniory	525	-	180	167	65	113
Domovy se zvláštním režimem	341	-	121	74	22	124
Chráněné bydlení	210	3	92	13	34	68
Azylové domy	217	-	7	46	81	83
Domy na půl cesty	37	-	1	3	7	26
Zařízení pro krizovou pomoc	41	-	1	2	11	27
Nízkoprahová denní centra	64	-	-	5	33	26
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	246	-	2	18	80	146
Noclehárny	78	-	1	18	29	30
Terapeutické komunity	15	-	1	-	2	12
Sociální poradny	519	3	28	36	85	367
Sociálně terapeutické dílny	159	1	27	5	36	90
Centra sociálně rehabilitačních služeb	284	3	6	3	49	223
Pracoviště rané péče	48	1	1	2	12	32
Intervenční centra	18	-	6	-	4	8
Služby následné péče	44	1	1	1	5	36
Celkem ČR	3 447	21	675	524	660	1 567

6-6. Kapacita (počet lůžek) zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Celkem	v tom:				
		Státní	Krajské	Obecní	Církevní	Ostatní
Centra denních služeb	-	-	-	-	-	-
Denní stacionáře	-	-	-	-	-	-
Týdenní stacionáře	820	91	398	83	71	177
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	11 999	626	9 475	1 173	282	443
Domovy pro seniory	37 048	-	16 044	13 833	2 400	4 771
Domovy se zvláštním režimem	20 075	-	7 243	4 400	653	7 779
Chráněné bydlení	4 104	94	2 060	200	492	1 258
Azylové domy	7 265	-	282	1 346	2 747	2 890
Domy na půl cesty	407	-	3	20	75	309
Zařízení pro krizovou pomoc	48	-	-	1	9	38
Nízkoprahová denní centra	-	-	-	-	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-	-	-	-	-
Noclehárny	-	-	-	-	-	-
Terapeutické komunity	249	-	15	-	27	207
Sociální poradny	-	-	-	-	-	-
Sociálně terapeutické dílny	-	-	-	-	-	-
Centra sociálně rehabilitačních služeb	299	66	-	-	86	147
Pracoviště rané péče	-	-	-	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-	-	-
Služby následné péče	276	11	5	11	21	228
Celkem ČR	82 590	888	35 525	21 067	6 863	18 247

6-7. Ekonomické ukazatele vybraných zařízení sociálních služeb podle zřizovatele v roce 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Druh služby (uvedené v § 34 zákona č. 108/2006 Sb.)	Počet služeb	Kapacita služby (počet lůžek)	PŘÍJMY (v tis. Kč)			VÝDAJE (v tis. Kč)		
			Celkem	z toho		Celkem	v tom	
				z úhrad za ubytování, stravu a poskyt. péči	dotace ¹⁾		neinvestiční	investiční
státní a krajská zařízení sociálních služeb								
Domovy pro seniory	180	16 044	6 591 971	3 116 308	2 877 768	6 525 764	6 353 124	172 641
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	146	10 101	5 598 390	2 019 153	3 139 563	5 406 614	5 205 623	200 992
Domovy se zvláštním režimem	121	7 243	3 531 395	1 514 944	1 706 952	3 515 656	3 439 738	75 918
Denní a týdenní stacionáře	58	489	419 900	64 429	336 347	458 786	445 709	13 078
Ostatní	191	2 536	1 214 055	254 824	910 428	1 219 289	1 176 973	42 317
Celkem	696	36 413	17 355 711	6 969 659	8 971 058	17 126 110	16 621 165	504 945
obecní zařízení sociálních služeb								
Domovy pro seniory	167	13 833	5 416 600	2 691 251	2 242 188	5 479 304	5 371 203	108 101
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	28	1 173	587 245	221 424	317 553	582 586	575 405	7 181
Domovy se zvláštním režimem	74	4 400	2 012 917	998 219	843 150	2 034 650	1 989 753	44 897
Denní a týdenní stacionáře	87	83	304 836	48 589	242 749	273 353	269 666	3 687
Ostatní	168	1 578	395 300	51 134	287 145	398 227	387 482	10 745
Celkem	524	21 067	8 716 899	4 010 617	3 932 784	8 768 119	8 593 509	174 610
ostatní (nestátní) zařízení sociálních služeb								
Domovy pro seniory	175	7 052	2 549 435	1 433 662	697 508	2 560 536	2 476 862	83 674
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	31	824	377 239	165 243	131 731	361 062	352 586	8 476
Domovy se zvláštním režimem	141	8 182	3 022 359	1 717 859	461 350	3 069 736	3 013 861	55 875
Denní a týdenní stacionáře	169	248	613 484	109 458	394 402	607 062	592 992	14 070
Ostatní	1 711	8 804	4 354 434	446 286	2 709 045	4 333 945	4 224 011	109 934
Celkem	2 227	25 110	10 916 950	3 872 508	4 394 037	10 932 341	10 660 312	272 028

¹⁾ jedná se o dotace od státu a dotace od zřizovatele

6-8. Evidovaný počet neuspokojených žádostí v zařízeních sociálních služeb podle krajů k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	centra denních služeb	denní stacionáře	týdenní stacionáře	domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	azylové domy	domy na půl cesty	zařízení pro krizovou pomoc
Česká republika	85	361	174	2 733	57 997	24 198	1 915	7 685	120	728
Hl. m. Praha	6	38	12	136	7 183	2 345	173	894	24	444
Středočeský	3	17	33	344	9 533	2 320	125	767	1	-
Jihočeský	-	9	10	120	4 673	1 083	99	904	-	-
Plzeňský	-	3	18	317	2 208	1 455	28	125	5	-
Karlovarský	-	1	-	43	618	616	14	106	-	1
Ústecký	2	8	-	263	4 906	2 393	127	2 055	34	252
Liberecký	-	4	2	90	1 237	775	18	215	11	-
Královéhradecký	-	114	-	280	3 052	710	73	118	8	-
Pardubický	-	1	3	73	1 728	689	51	247	27	22
Vysočina	-	7	4	121	3 515	1 565	78	299	6	-
Jihomoravský	22	112	59	317	5 100	4 026	344	340	-	-
Olomoucký	-	3	1	92	4 254	1 226	222	437	-	5
Zlínský	17	10	1	138	4 364	2 205	138	388	-	-
Moravskoslezský	35	34	31	399	5 626	2 790	425	790	4	4

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	nízko- prahová denní centra	nízko- prahová zařízení pro děti a mládež	noclehárny	terapeutické komunity	sociální poradny	sociálně terapeu- tické dílny	sociální rehabilitace	raná péče	intervenční centra	služby následné péče
Česká republika	321	993	1 085	76	2 327	134	711	273	145	380
Hl. m. Praha	4	73	-	-	457	12	162	111	5	109
Středočeský	31	34	135	14	407	12	71	11	-	-
Jihočeský	5	12	52	-	22	2	17	26	-	42
Plzeňský	-	-	-	3	137	-	4	-	-	45
Karlovarský	-	1	1	-	71	-	15	-	7	-
Ústecký	33	70	130	41	428	40	4	-	-	-
Liberecký	28	43	26	15	33	-	18	45	-	8
Královéhradecký	21	151	350	-	94	-	34	5	75	-
Pardubický	1	118	164	-	33	8	34	7	10	-
Vysočina	-	33	-	3	53	-	9	-	-	28
Jihomoravský	3	106	35	-	161	8	120	34	-	41
Olomoucký	-	102	5	-	26	-	18	5	22	51
Zlínský	5	5	15	-	100	12	40	2	-	-
Moravskoslezský	190	245	172	-	305	40	165	27	26	56

7. Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany (ESSPROS)

Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany (The European System of integrated Social PROtection Statistics – ESSPROS) byl určen Eurostatem v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 ze dne 25. dubna 2007, o Evropském systému jednotné statistiky sociální ochrany (ESSPROS), jako specifický nástroj vzájemně srovnatelného statistického sledování sociální ochrany v členských státech EU. Pro využití tohoto systému v ČR byla v roce 2000 na základě dohody mezi ČSÚ a MPSV ustavena meziresortní pracovní skupina pod gescí MPSV, která řeší jeho zavádění v podmínkách ČR. ESSPROS se člení na Základní systém (ZS) odpovídající standardním informacím o příjmech a výdajích v oblasti sociální ochrany a moduly poskytující doplňkové statistické informace. Veškeré transakce, které spadají do rámce ESSPROS, by měly být účetně podchyceny. V případech, kdy není účetnictví v potřebné míře k dispozici, je možné využít údajů ze statistických a jiných administrativních zdrojů, výjimečně i odborných odhadů.

V základním systému ESSPROS je sociální ochrana definována jako souhrn intervencí ze strany veřejných nebo soukromých institucí, jejichž cílem je ulehčit domácnostem a jednotlivcům zátěž vyplývající z předem určených rizik a potřeb, pokud tak nečiní jiná souběžná reciproční nebo individuální úmluva. Seznam rizik a potřeb, které jsou považovány za funkce sociální ochrany, je stanoven následovně:

nemoc/zdravotní péče – peněžní podpora vyplácená v souvislosti s tělesnou nebo duševní nemocí, kromě invalidity; zdravotní péče zaměřená na udržení nebo zlepšení zdravotního stavu osob v systému sociální ochrany bez ohledu na původ nemoci;

invalidita – peněžní nebo naturální podpora (kromě zdravotní péče), jejímž důvodem je nemožnost tělesně nebo duševně postižených osob vykonávat ekonomickou nebo sociální činnost;

stáří – peněžní nebo naturální podpora (kromě zdravotní péče) v souvislosti se stářím;

pozůstalí – peněžní nebo naturální podpora v souvislosti se smrtí člena rodiny;

rodina/děti – peněžní nebo naturální podpora (kromě zdravotní péče) při výdajích spojených s těhotenstvím, narozením a adopcí dítěte, výchovou dětí a péčí o ostatní členy rodiny;

nezaměstnanost – peněžní nebo naturální podpora v souvislosti s nezaměstnaností;

bydlení – pomoc poskytovaná na náklady spojené s bydlením;

sociální vyloučení jinde neklasifikované – peněžní nebo naturální podpora (kromě zdravotní péče) konkrétně určená k odstranění nebo zmírnění sociálního vyloučení, pokud není poskytována v rámci některé z ostatních funkcí sociální ochrany.

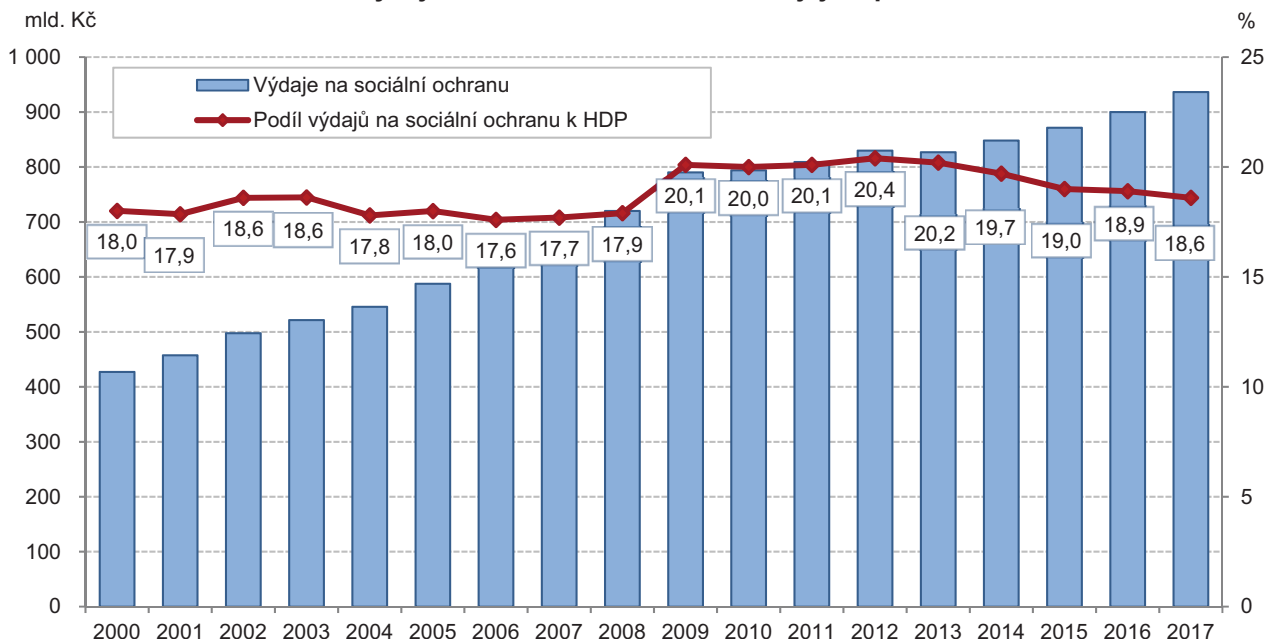
Základní systém řeší sociální ochranu poskytovanou ve formě plateb v hotovosti, náhrad a přímo poskytovaného zboží a služeb domácnostem a jednotlivcům. Metodika výpočtu výdajů na sociální ochranu podle systému ESSPROS je odlišná od metodiky používané k vyjádření výdajů na dávky sociálního zabezpečení používané v ostatních kapitolách této publikace.

Výdaje na sociální ochranu podle základního systému ESSPROS v roce 2017

Vzhledem k tomu, že do výpočtu výdajů na sociální ochranu podle systému ESSPROS jsou zahrnuty údaje z mnoha datových zdrojů, jsou informace dostupné s jednoletým zpožděním. Pro mezinárodní srovnání jsou k dispozici údaje s dvouletým odstupem.

Vývoj výdajů na sociální ochranu v České republice má dlouhodobě rostoucí tendenci. V roce 2017 dosáhly tyto výdaje hodnoty 936,4 mld. Kč, což byl oproti předchozímu roku nárůst o 36,4 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) od roku 2012, kdy dosáhl svého maxima 20,4 %, naopak mírně klesá, v roce 2017 dosahoval 18,6 %.

Graf 7.1 Výdaje na sociální ochranu v ČR a jejich podíl k HDP

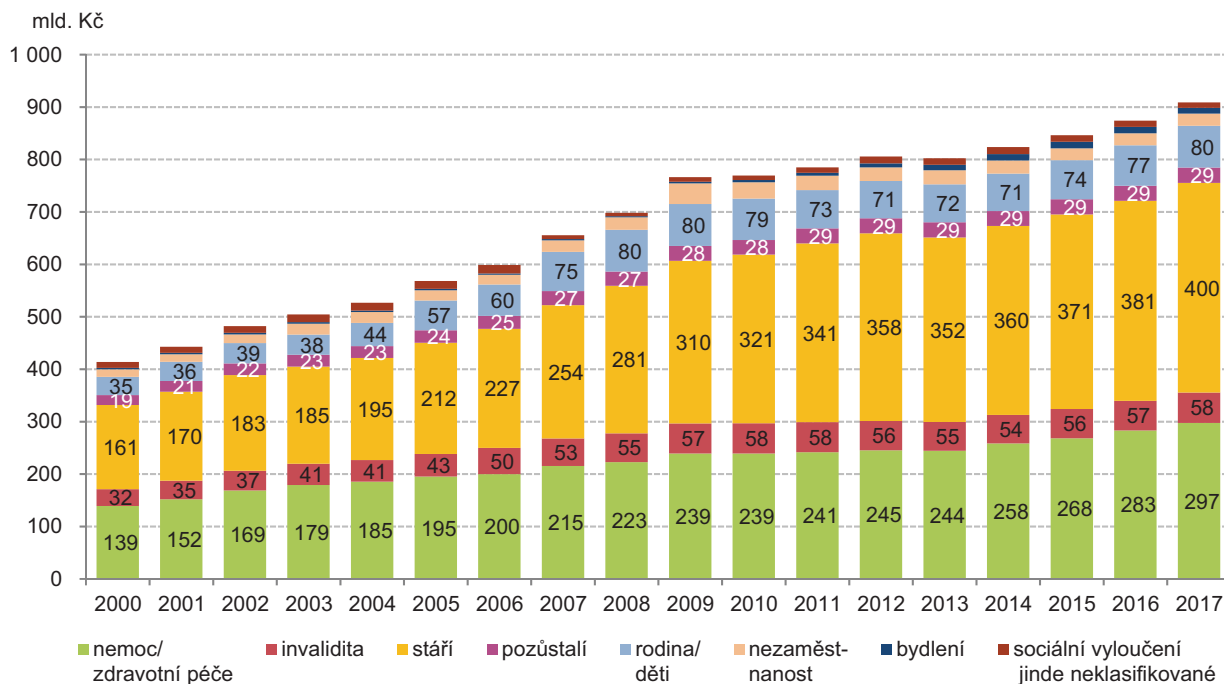

Pozn.: Výdaje na sociální ochranu včetně administrativních nákladů.

Zdroj dat: MPSV

V rámci výdajů České republiky na sociální ochranu jsou nejvyšší částky v členění základního systému ESSPROS vypláceny na funkci sociální ochrany „stáří“, která v roce 2017 tvořila 44 % výdajů (400 mld. Kč). Druhou výdajově nejvýznamnější funkcí sociální ochrany je „nemoc/zdravotní péče“, na níž bylo spotřebováno 33 % (297 mld. Kč) celkových výdajů. Řádově nižší jsou hodnoty výdajů na funkce „rodina/děti“ nebo „invalidita“, které představují 9 %, respektive 6 % výdajů na sociální ochranu.

Graf 7.2 Výdaje na sociální ochranu v ČR podle základního systému ESSPROS

Pozn.: Výdaje nezahnují administrativní náklady

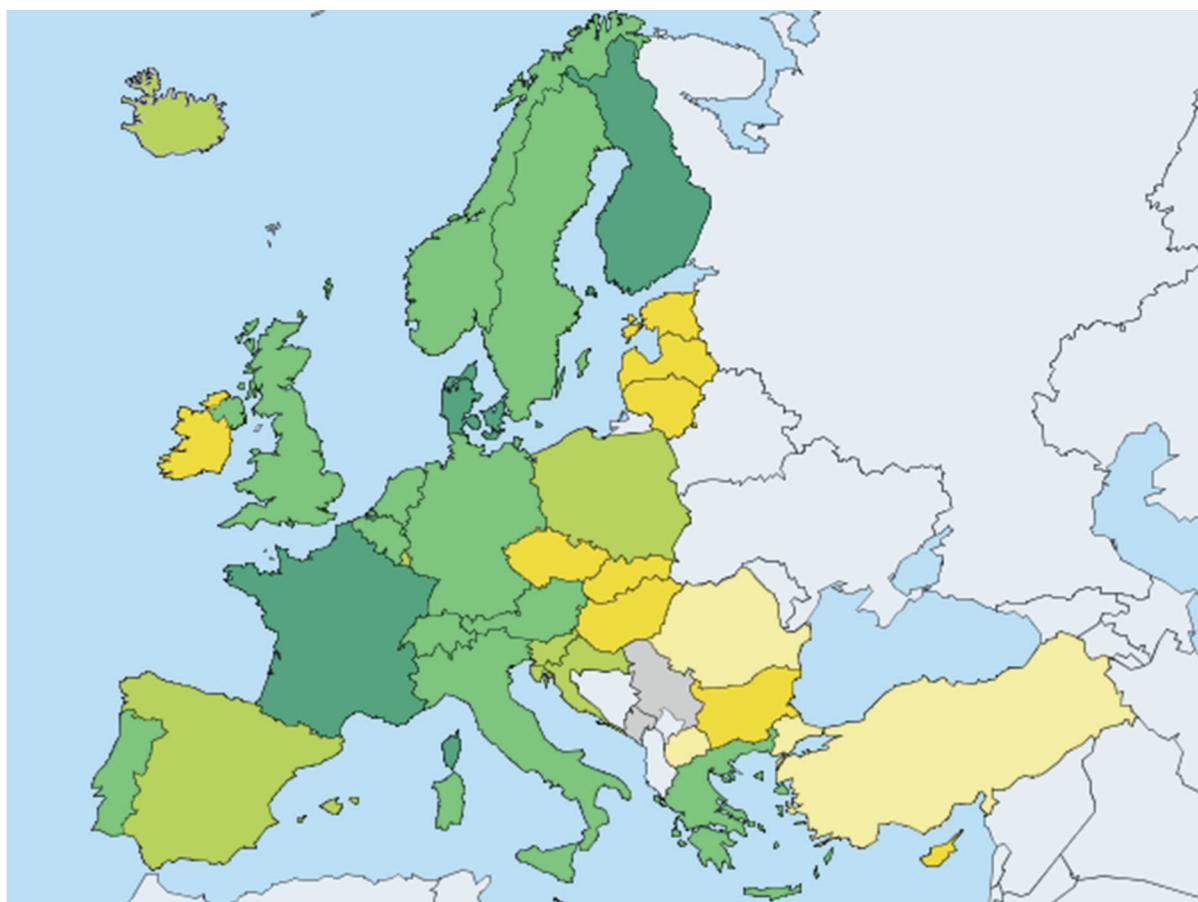
Zdroj dat: MPSV

Mezinárodní srovnání výdajů na sociální ochranu podle základního systému ESSPROS v roce 2016

Podíl výdajů na sociální ochranu z celkového objemu HDP dané země se v jednotlivých zemích Evropské Unie značně liší. Nejnižší část na HDP, méně než 15 % vydávaly v roce 2016 Turecko, Rumunsko a Makedonie. Mezi 15 až 20 % z HDP tvořily výdaje na sociální ochranu v České republice, Slovensku, Maďarsku, Bulharsku, Irsku, pobaltských státech, na Kypru a na Maltě. Island, Španělsko, Slovinsko, Chorvatsko, Polsko a Lucembursko vydávaly na sociální ochranu částky v hodnotě 20 až 25 % HDP. Výdaje na sociální ochranu odpovídající 25 až 30 % HDP byly v roce 2016 evidovány ve Švýcarsku, Německu, Rakousku, Velké Británii, Norsku, Švédsku, Řecku, Itálii, Portugalsku, Belgii a Nizozemí. V přepočtu na podíl HDP měly nejvyšší výdaje na sociální ochranu, více než 30 % HDP Finsko, Dánsko a Francie.

Mapa 7.1 Podíl výdajů na sociální ochranu k HDP ve vybraných evropských zemích (v %), 2016

Legenda

 12,9 - 15,0	 15,1 - 20,0	 20,1 - 25,0
 25,1 - 30,0	 30,1 - 34,4	 údaj není dostupný

Minimum: Turecko = 12,9

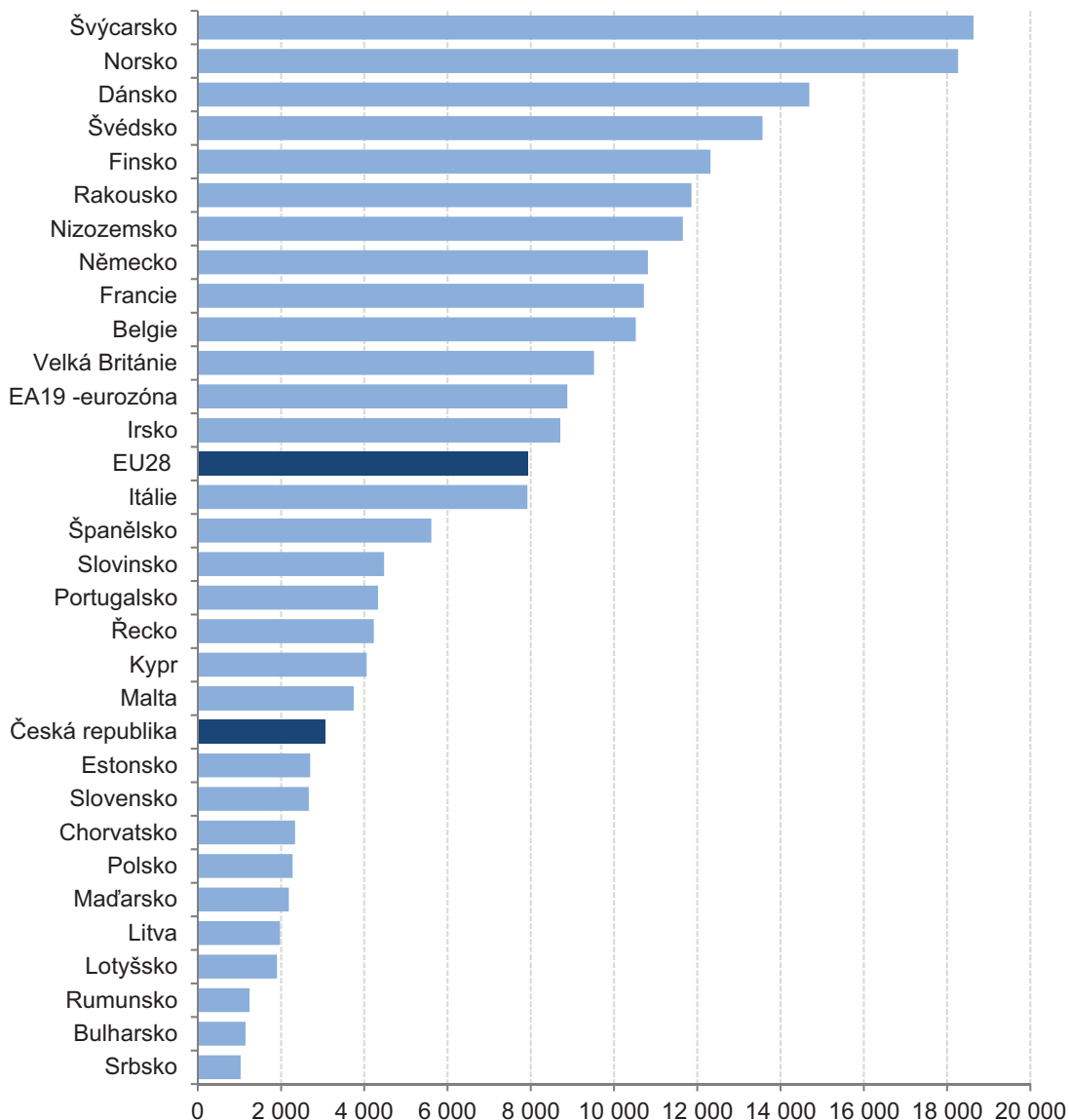
Maximum: Francie = 34,4

Poznámka: Data za Island jsou za rok 2015.

Zdroj dat: Eurostat: (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/data/main-tables>) údaje k 24. 10. 2019

V eurech na jednoho obyvatele vydává Česká republika na sociální ochranu necelých 40 % průměrných výdajů v Evropské Unii (EU 28). Podobný objem výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele jako v České republice, je na sociální ochranu vynakládán v Estonsku, Slovensku a na Maltě. Více než 1,5 násobek průměrných výdajů EU 28 vydalo v roce 2016 Rakousko, Finsko, Švédsko, Dánsko a více než dvojnásobek Norsko, Švýcarsko a Lucembursko. Naopak méně než třetinu průměrných výdajů v EU 28 vynaložilo na sociální ochranu v témže roce v přepočtu na jednoho obyvatele Srbsko, Bulharsko, Rumunsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko a Chorvatsko.

Graf 7.3 Výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích, v eurech na 1 obyvatele, 2016

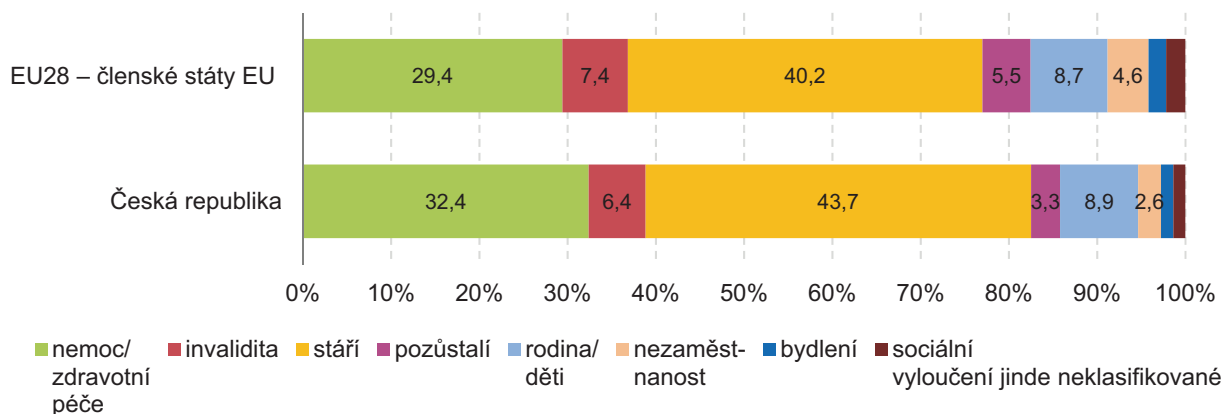

Zdroj dat: Eurostat: (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=spr_exp_sum&lang=en) údaje k 18. 10. 2019

Struktura výdajů podle funkcí sociální ochrany se v jednotlivých zemích poměrně výrazně odlišuje. Většina států vynakládá největší část celkových výdajů na sociální ochranu na funkci „stáří“. V Řecku, Rumunsku a Portugalsku tvoří výdaje na „stáří“ více než 50 %. Mezi státy, které vydají třetinu (a více) celkových výdajů na sociální ochranu na funkci „nemoc/zdravotní péče“, patří Irsko, Island, Německo, Chorvatsko, Malta a Slovinsko. Nejvyšší podíl výdajů na funkci „invalidita“ byl v roce 2016 v Norsku a na Islandu (v obou zemích 16 %) a v Dánsku (13 %), nejnižší pak na Maltě, Kypru (méně než 4 %). Na funkci „pozůstalí“ vynaložilo největší část celkových výdajů na sociální ochranu Řecko a Španělsko (10 %). Poměrně vysoký podíl výdajů (přes 12 %) na funkci „rodina/děti“ byl v roce 2016 v Lucembursku, Estonsku a Polsku, naopak nízký (méně než 5 %) v Řecku, Nizozemí a Portugalsku. Česká republika je svou strukturou výdajů podle funkcí sociální ochrany spíše průměrným evropským státem.

Zdroj dat: Eurostat:(<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

Další informace o vývoji výdajů na sociální ochranu podle evropského statistického systému ESSPROS jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) <https://www.mpsv.cz/web/cz/vyvoj-vydaju-na-socialni-ochranu-podle-evropskeho-statistickeho-systemu-esspros>

Mezinárodní srovnání výdajů na sociální ochranu v rámci zemí EU a další podrobné informace jsou k dispozici na internetových stránkách Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/data/main-tables>.

Metodika jednotných statistik sociální ochrany ESSPROS je dostupná rovněž na stránkách Eurostatu: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/methodology>.

7-1. Výdaje na sociální ochranu v ČR podle základního systému ESSPROS (1995–2017)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

mil. Kč

Rok	Výdaje na sociální ochranu celkem ¹⁾	v tom podle funkcí sociální ochrany							
		nemoc/ zdravotní péče	invalidita	stáří	pozůstali	rodina/ děti	nezaměst- nanost	bydlení	sociální vyloučení jinde neklasifi- kované
1995	247 079	91 866	18 412	86 406	12 016	29 442	5 618	43	3 277
1996	286 424	105 696	22 382	101 726	14 193	31 434	7 341	688	2 965
1997	325 646	112 736	25 817	123 576	16 308	32 589	9 395	938	4 287
1998	358 102	120 068	28 634	140 002	17 484	32 626	10 908	1 818	6 563
1999	387 163	128 129	30 661	150 247	18 204	33 904	14 444	2 458	9 116
2000	413 601	139 075	32 037	160 644	18 663	34 984	14 309	2 710	11 178
2001	442 839	151 884	35 302	169 625	20 632	36 452	14 406	2 720	11 818
2002	482 036	168 804	37 479	182 541	22 120	38 738	16 513	3 038	12 803
2003	504 382	178 920	40 685	185 229	22 589	38 477	20 836	2 904	14 742
2004	526 791	185 298	41 430	194 507	22 739	44 164	20 877	2 623	15 153
2005	568 244	195 067	43 056	212 206	23 670	56 795	19 767	2 547	15 136
2006	598 714	199 876	49 829	227 174	24 864	59 762	18 618	2 389	16 202
2007	655 341	215 487	52 512	254 174	26 741	74 809	22 060	2 205	7 353
2008	698 133	222 767	54 823	281 441	27 182	79 616	23 666	2 194	6 444
2009	766 060	239 254	57 176	310 322	28 297	80 013	39 283	2 896	8 819
2010	769 172	239 185	57 710	321 475	27 824	79 091	31 020	4 307	8 560
2011	784 724	241 461	57 509	340 972	28 575	73 093	27 291	5 589	10 234
2012	805 533	245 410	55 624	358 033	28 696	71 150	25 987	7 501	13 132
2013	802 234	244 390	54 848	352 051	28 719	72 481	26 774	10 310	12 661
2014	823 598	258 317	54 331	360 486	28 523	71 419	24 807	12 203	13 512
2015	846 261	268 119	55 834	371 288	29 003	74 210	22 714	12 409	12 684
2016	873 905	283 086	56 536	381 416	28 687	77 332	22 661	12 259	11 928
2017 ²⁾	908 817	297 457	57 961	399 707	29 419	79 669	23 135	11 131	10 338

¹⁾ celkové výdaje nezahrnují administrativní náklady²⁾ předběžné údaje

Pozn. Údaje jsou zpracovány dle metodiky Eurostatu pro Základní systém ESSPROS (Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany).

7-2. Absolutní výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v milionech eur (2008–2017)

Pramen: Eurostat

mil. EUR

Stát	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU28 - členské státy EU	3 248 337	3 388 583	3 521 568	3 597 020p	3 715 133p	3 774 922p	3 878 164p	4 056 860p	4 046 760p	.
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	2 437 806	2 597 548	2 662 012	2 706 885p	2 756 015p	2 819 266p	2 878 004p	2 952 742p	3 020 604p	.
BE - Belgie	92 667	99 425	101 948	107 535	109 573	113 134	115 845	119 077	119 264	121 224
BG - Bulharsko	5 306	5 828	6 316	6 614	6 749	7 129	7 668	7 851	8 192	8 572
CZ - Česká republika	27 986	28 979	30 421	31 912	32 030	30 897	29 910	31 027	32 326	34 522
DK - Dánsko	67 591	73 070	76 249	76 797	78 539	81 001	83 900	84 519	84 150	.
DE - Německo	669 384	720 428	737 184	742 180	759 944	787 388	815 357	852 306p	890 498p	.
EE - Estonsko	2 396	2 626	2 562	2 577	2 662	2 777	2 952	3 289	3 556	.
IE - Irsko	36 472	39 476	40 088	39 699	39 864	38 875	38 594	39 474	41 331	42 491
EL - Řecko	54 149	57 857	57 484	55 448	52 650	46 567	45 630	45 646	45 576p	44 894p
ES - Španělsko	234 130	258 475	261 067	266 227	259 840	259 736	258 682	261 400	260 909p	267 359p
FR - Francie	571 340	600 091	618 023	635 546	656 821	675 139	690 212	702 141	715 108	727 949
HR - Chorvatsko	8 780	9 236	9 375	9 223	9 296	9 159	9 301	9 561	9 753	10 058
IT - Itálie	416 088	432 715	443 500	447 965	452 523	459 702	467 086	476 209p	480 102p	486 859p
CY - Kypr	3 187	3 504	3 564	3 791	3 862	3 766	3 445	3 447	3 456	.
LV - Lotyšsko	2 898	3 114	3 206	3 046	3 120	3 285	3 373	3 582	3 734p	3 919p
LT - Litva	5 058	5 489	5 101	5 078	5 160	5 065	5 287	5 525	5 669	6 093p
LU - Lucembursko	7 842	8 493	8 899	9 247	9 850	10 564	11 025	11 327	11 471	12 233
HU - Maďarsko	23 693	21 018	21 750	21 674	20 966	20 910	20 656	21 101	21 479	22 676p
MT - Malta	1 101	1 190	1 262	1 281	1 359	1 432	1 532	1 609	1 695	1 801
NL - Nizozemsko	157 696	168 045	175 059	181 122	186 271	190 453	191 827	194 122	198 458	203 407
AT - Rakousko	78 573	82 757	85 273	86 974	90 356	93 327	96 637	100 058	103 638	105 954
PL - Polsko	68 969	62 904	69 569	69 336	71 668	75 503	77 586	81 645	86 552	91 579
PT - Portugalsko	39 851	42 966	43 828	42 709	42 007	44 377	44 104	44 434	44 712	46 173
RO - Rumunsko	19 807	20 106	21 707	21 650	20 290	20 996	21 712	22 848	24 509	26 415
SI - Slovinsko	7 773	8 406	8 668	8 884	8 800	8 808	8 830	9 072	9 247	9 572p
SK - Slovensko	10 035	11 481	11 944	12 242	12 733	13 200	13 671	13 994	14 499	14 965
FI - Finsko	47 166	51 012	53 352	55 335	58 620	61 672	63 916	66 030	67 680	67 914
SE - Švédsko	96 410	92 069	104 313	113 304	122 478	129 437	126 452	129 451	134 636	135 468p
UK - Velká Británie	491 988	477 826	519 854	539 624	597 100	580 624	622 974	716 115	624 559	616 262p
IS - Island	2 240	2 179	2 305	2 497	2 596	2 703	3 069	3 459	.	.
NO - Norsko	67 515	69 632	79 899	87 174	95 512	96 778	96 078	95 411	95 612	98 681
CH - Švýcarsko	82 653	92 972	103 591	118 225	124 883	127 492	131 655	154 631	156 038	157 128
RS - Srbsko	7 498	7 288	6 958	7 425	7 434	7 808	7 658	7 231	7 272	7 453

Pramen: Eurostat (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

Pozn. Údaje zpracovány dle metodiky Eurostatu pro Základní systém ESSPROS (Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany).

p = předběžný údaj

7-3. Výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v eurech na 1 obyvatele (2008–2017)

Pramen: Eurostat

EUR

Stát	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU28 - členské státy EU	6 481	6 741	6 990	7 144p	7 362p	7 459p	7 636p	7 965p	7 923p	.
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	7 304	7 757	7 931	8 082p	8 211p	8 371p	8 511p	8 706p	8 880p	.
BE - Belgie	8 652	9 209	9 357	9 742	9 865	10 138	10 335	10 562	10 525	10 657
BG - Bulharsko	708	783	854	900	924	981	1 061	1 094	1 149	1 211
CZ - Česká republika	2 695	2 775	2 904	3 040	3 047	2 939	2 842	2 942	3 059	3 258
DK - Dánsko	12 304	13 230	13 744	13 786	14 046	14 426	14 867	14 871	14 691	.
DE - Německo	8 152	8 796	9 015	9 245	9 449	9 764	10 068	10 434p	10 814p	.
EE - Estonsko	1 792	1 968	1 924	1 941	2 012	2 107	2 246	2 500	2 703	.
IE - Irsko	8 124	8 704	8 791	8 668	8 667	8 408	8 286	8 395	8 692	8 839
EL - Řecko	4 888	5 209	5 169	4 993	4 767	4 247	4 189	4 218	4 229p	4 174p
ES - Španělsko	5 095	5 575	5 605	5 696	5 555	5 571	5 565	5 628	5 613p	5 738p
FR - Francie	8 902	9 303	9 535	9 758	10 037	10 265	10 409	10 551	10 718	10 887
HR - Chorvatsko	2 037	2 145	2 182	2 153	2 178	2 153	2 196	2 272	2 338	2 435
IT - Itálie	7 073	7 322	7 482	7 544	7 600	7 632	7 684	7 841p	7 919p	8 042p
CY - Kypr	4 051	4 336	4 296	4 455	4 470	4 369	4 041	4 067	4 058	.
LV - Lotyšsko	1 331	1 454	1 529	1 479	1 534	1 632	1 692	1 811	1 905p	2 018p
LT - Litva	1 581	1 735	1 647	1 677	1 727	1 712	1 803	1 902	1 977	2 154p
LU - Lucembursko	16 047	17 061	17 555	17 839	18 552	19 443	19 818	19 886	19 709	20 514
HU - Maďarsko	2 360	2 097	2 175	2 174	2 113	2 114	2 094	2 144	2 189	2 317p
MT - Malta	2 690	2 884	3 045	3 077	3 235	3 362	3 524	3 614	3 722	3 849
NL - Nizozemsko	9 589	10 166	10 536	10 850	11 117	11 334	11 374	11 459	11 653	11 873
AT - Rakousko	9 442	9 919	10 196	10 364	10 718	11 006	11 308	11 577	11 862	12 044
PL - Polsko	1 809p	1 649p	1 829p	1 822	1 883	1 985	2 041	2 149	2 279	2 412
PT - Portugalsko	3 774	4 066	4 145	4 045	3 995	4 244	4 240	4 290	4 330	4 483
RO - Rumunsko	964	987	1 072	1 075	1 012	1 051	1 091	1 153	1 244	1 349
SI - Slovinsko	3 846	4 121	4 231	4 327	4 278	4 276	4 282	4 396	4 478	4 632p
SK - Slovensko	1 865	2 131	2 215	2 268	2 355	2 438	2 523	2 580	2 670	2 751
FI - Finsko	8 877	9 555	9 948	10 270	10 828	11 339	11 703	12 050	12 316	12 330
SE - Švédsko	10 457	9 901	11 123	11 991	12 866	13 482	13 042	13 210	13 568	13 469p
UK - Velká Británie	7 960	7 673	8 282	8 530	9 374	9 054	9 643	10 997	9 519	9 329p
IS - Island	7 058	6 840	7 247	7 826	8 094	8 349	9 373	10 456	.	.
NO - Norsko	14 159	14 420	16 342	17 600	19 032	19 052	18 702	18 389	18 266	18 700
CH - Švýcarsko	10 808	12 006	13 239	14 942	15 616	15 761	16 078	18 670	18 635	18 591
RS - Srbsko	1 020	995	954	1 026	1 033	1 090	1 074	1 019	1 030	1 062

Pramen: Eurostat (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

Pozn. Údaje zpracovány dle metodiky Eurostatu pro Základní systém ESSPROS (Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany).

p = předběžný údaj

7-4. Výdaje na sociální ochranu ve vybraných evropských zemích v PPS* na 1 obyvatele (2008–2017)

Pramen: Eurostat

PPS* na obyvatele

Stát	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU28 - členské státy EU	6 481	6 741	6 990	7 144p	7 362p	7 459p	7 636p	7 965p	7 923p	.
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	7 175	7 436	7 679	7 820p	8 035p	8 180p	8 395p	8 754p	8 742p	.
BE - Belgie	7 786	8 105	8 362	8 668	8 847	9 133	9 489	9 933	9 542	9 486
BG - Bulharsko	1 583	1 664	1 867	1 978	2 054	2 222	2 490	2 595	2 659	2 686
CZ - Česká republika	3 978	4 301	4 361	4 411	4 555	4 639	4 876	5 041	5 054	5 219
DK - Dánsko	8 888	9 337	9 819	9 857	10 034	10 358	10 731	11 019	10 494	.
DE - Německo	7 980	8 413	8 747	9 044	9 342	9 522	9 922	10 389p	10 543p	.
EE - Estonsko	2 606	2 914	2 913	2 887	2 978	3 015	3 213	3 628	3 808	.
IE - Irsko	6 219	6 701	7 167	7 073	7 190	6 825	6 634	6 868	6 872	6 848
EL - Řecko	5 405	5 563	5 416	5 262	5 187	4 837	5 001	5 207	5 142p	5 027p
ES - Španělsko	5 381	5 719	5 680	5 782	5 797	5 860	6 006	6 252	6 057p	6 125p
FR - Francie	8 147	8 369	8 678	8 900	9 237	9 597	9 816	10 149	10 133	10 165
HR - Chorvatsko	2 937	3 056	3 114	3 162	3 322	3 336	3 516	3 746	3 812	3 863
IT - Itálie	6 985	7 071	7 451	7 433	7 520	7 464	7 491	7 815p	7 835p	7 915p
CY - Kypr	4 546	4 715	4 544	4 651	4 655	4 589	4 395	4 593	4 519	.
LV - Lotyšsko	1 893	2 134	2 453	2 259	2 329	2 474	2 562	2 822	2 849p	2 952p
LT - Litva	2 651	2 879	2 848	2 875	2 978	2 962	3 169	3 404	3 391	3 589p
LU - Lucembursko	12 954	13 128	12 858	13 116	13 658	14 391	14 601	15 050	14 387	14 662
HU - Maďarsko	3 683	3 606	3 792	3 857	3 848	3 889	3 919	4 021	3 896	3 900p
MT - Malta	3 642	3 807	3 975	3 948	4 149	4 161	4 376	4 530	4 573	4 700
NL - Nizozemsko	9 199	9 372	9 382	9 629	9 992	10 131	10 167	10 459	10 240	10 357
AT - Rakousko	8 820	9 026	9 336	9 416	9 847	10 084	10 361	10 795	10 767	10 677
PL - Polsko	2 890p	3 105p	3 315p	3 392	3 617	3 785	3 885	4 202	4 480	4 511
PT - Portugalsko	4 547	4 773	4 879	4 745	4 831	5 234	5 276	5 448	5 309	5 365
RO - Rumunsko	1 796	2 011	2 284	2 254	2 218	2 198	2 291	2 443	2 656	2 811
SI - Slovinsko	4 796	4 831	5 019	5 170	5 226	5 209	5 256	5 508	5 438	5 601p
SK - Slovensko	2 945	3 202	3 543	3 574	3 714	3 845	3 985	4 143	4 199	4 208
FI - Finsko	7 551	7 896	8 266	8 447	8 890	9 143	9 523	10 072	10 028	9 997
SE - Švédsko	9 041	9 044	8 927	9 103	9 583	9 599	9 761	10 254	10 032	10 014p
UK - Velká Británie	6 971	7 134	7 437	7 664	7 901	7 736	7 803	8 162	7 705	7 934p
IS - Island	7 021	7 206	6 737	7 143	7 252	7 198	7 594	7 892	.	.
NO - Norsko	9 854	10 128	10 293	10 647	11 035	11 412	11 896	12 085	11 787	11 888
CH - Švýcarsko	8 790	9 122	9 043	9 243	9 722	10 158	10 509	11 181	10 977	11 121
RS - Srbsko	1 995	2 063	2 119	2 137	2 322	2 304	2 363	2 362	2 350	2 300

Pramen: Eurostat (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

Pozn. Údaje zpracovány dle metodiky Eurostatu pro Základní systém ESSPROS (Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany).

* PPS je standard kupní síly (Purchasing Power Standard), podrobněji na https://www.czso.cz/csu/czso/evropsky_srovnavaci_program

p = předběžný údaj

7-5. Podíl výdajů na sociální ochranu k HDP ve vybraných evropských zemích (2007–2017)

Pramen: Eurostat

v % HDP

Stát	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EU28 - členské státy EU	24,8	27,5	27,4	27,2p	27,6p	27,8p	27,6p	27,4p	27,1p	.
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	25,3	27,9	27,9	27,6p	28,0p	28,4p	28,3p	28,0p	27,9p	.
BE - Belgie	26,2	28,5	27,9	28,4	28,3	28,8	29,0	29,0	28,1	27,6
BG - Bulharsko	14,3	15,6	16,5	16,0	16,1	17,0	17,9	17,3	17,0	16,6
CZ - Česká republika	17,3	19,5	19,4	19,5	19,8	19,6	19,1	18,4	18,3	18,0
DK - Dánsko	28,0	31,6	31,4	31,0	30,9	31,3	31,6	31,0	29,8	.
DE - Německo	26,1	29,3	28,6	27,5	27,6	27,9	27,7	28,0p	28,2p	.
EE - Estonsko	14,5	18,6	17,4	15,5	14,8	14,7	14,7	15,9	16,4	.
IE - Irsko	19,4	23,2	23,9	23,2	22,8	21,6	19,8	15,0	15,1	14,4
EL - Řecko	22,4	24,4	25,4	26,8	27,5	25,8	25,5	25,8	25,8p	24,9p
ES - Španělsko	21,0	24,0	24,2	24,9	25,0	25,3	24,9	24,2	23,3p	22,9p
FR - Francie	28,7	31,0	31,0	30,9	31,4	31,9	32,1	31,9	32,1	31,8
HR - Chorvatsko	18,2	20,5	20,8	20,6	21,1	20,9	21,4	21,4	20,9	20,5
IT - Itálie	25,5	27,5	27,6	27,4	28,1	28,6	28,8	28,8p	28,4p	28,2p
CY - Kypr	16,8	18,8	18,5	19,2	19,8	20,8	19,6	19,4	18,7	.
LV - Lotyšsko	11,9	16,6	18,0	15,1	14,1	14,4	14,3	14,7	14,9p	14,5p
LT - Litva	15,5	20,4	18,2	16,2	15,5	14,5	14,5	14,8	14,6	14,4p
LU - Lucembursko	20,6	23,0	22,1	21,4	22,3	22,7	22,1	22,0	21,5	22,1
HU - Maďarsko	21,9	22,3	22,0	21,4	21,1	20,5	19,6	19,0	18,9	18,3p
MT - Malta	18,0	19,4	19,1	18,7	18,9	18,7	18,0	16,7	16,4	15,9
NL - Nizozemsko	24,4	26,9	27,4	27,8	28,5	28,8	28,6	28,1	28,0	27,6
AT - Rakousko	26,7	28,7	28,8	28,0	28,4	28,8	29,0	29,1	29,1	28,6
PL - Polsko	18,8p	19,8p	19,2p	18,2	18,4	19,1	18,9	19,0	20,3	19,6
PT - Portugalsko	22,3	24,5	24,4	24,2	24,9	26,1	25,5	24,7	24,0	23,7
RO - Rumunsko	13,5	16,1	17,3	16,4	15,2	14,6	14,4	14,3	14,4	14,1
SI - Slovinsko	20,5	23,2	23,9	24,1	24,4	24,3	23,5	23,3	22,9	22,3p
SK - Slovensko	15,2	17,9	17,7	17,3	17,5	17,8	18,0	17,7	17,9	17,6
FI - Finsko	24,3	28,2	28,5	28,1	29,3	30,3	31,1	31,4	31,3	30,3
SE - Švédsko	27,3	29,7	28,2	27,9	28,9	29,7	29,2	28,8	29,1	28,5p
UK - Velká Británie	24,8	27,7	28,1	28,5	28,6	28,0	27,2	27,4	26,0	26,4p
IS - Island	20,5	23,1	22,3	22,9	22,7	22,4	22,9	22,1	.	.
NO - Norsko	21,3	25,0	24,7	24,3	24,1	24,6	25,5	27,4	28,5	27,9
CH - Švýcarsko	21,9	23,8	23,5	23,5	24,0	24,6	24,6	25,2	25,8	26,1
RS - Srbsko	21,0	22,4	22,1	21,0	22,1	21,4	21,6	20,2	19,8	19,0

Pramen: Eurostat (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

Pozn. Údaje zpracovány dle metodiky Eurostatu pro Základní systém ESSPROS (Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany).

p = předběžný údaj

7-6. Podíl výdajů podle funkcí sociální ochrany ve vybraných evropských zemích v roce 2016

Pramen: Eurostat

v % celkových výdajů na sociální ochranu

	nemoc/ zdravotní péče	invalidita	stáří	pozůstalí	rodina/ děti	nezaměst- nanost	bydlení	sociální vyloučení jinde neklasifikované
EU28 - členské státy EU	29,4p	7,4p	40,2p	5,5p	8,7p	4,6p	2,0p	2,2p
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	29,3p	7,3p	39,5p	6,7p	8,2p	5,6p	1,5p	2,0p
BE - Belgie	26,6	8,6	38,3	6,6	7,5	9,1	0,8	2,5
BG - Bulharsko	27,5	7,4	44,6	5,4	10,4	3,2	0,0	1,6
CZ - Česká republika	32,4	6,4	43,7	3,3	8,9	2,6	1,4	1,4
DK - Dánsko	20,7	13,1	37,2	5,6	11,4	4,7	2,3	5,1
DE - Německo	34,9p	8,1p	32,3p	6,4p	11,4p	3,5p	1,9p	1,5p
EE - Estonsko	29,8	11,4	41,5	0,4	13,0	2,9	0,4	0,6
IE - Irsko	38,2	5,4	31,2	2,3	8,6	10,2	3,4	0,7
EL - Řecko	20,3p	5,9p	55,1p	10,2p	4,0p	3,7p	0,1p	0,8p
ES - Španělsko	26,4p	7,2p	41,4p	10,0p	5,3p	8,3p	0,4p	1,0p
FR - Francie	28,6	6,4	40,1	5,4	7,6	6,2	2,6	3,1
HR - Chorvatsko	33,5	10,9	34,2	9,1	8,6	2,4	0,1	1,4
IT - Itálie	23,1p	5,8p	48,7p	9,1p	6,2p	6,0p	0,1p	0,9p
CY - Kypř	18,6	4,2	48,7	7,5	7,1	5,5	1,9	6,6
LV - Lotyšsko	25,0p	9,1p	47,8p	1,2p	11,1p	4,7p	0,5p	0,7p
LT - Litva	31,3	9,3	42,9	2,8	7,8	3,6	0,4	1,9
LU - Lucembursko	24,6	10,8	31,7	7,8	15,4	5,8	1,6	2,3
HU - Maďarsko	27,6	6,3	44,5	5,5	11,9	1,7	1,9	0,6
MT - Malta	33,5	3,6	44,0	8,3	5,8	2,7	0,9	1,3
NL - Nizozemsko	32,9	9,4	38,6	4,0	4,0	4,7	1,7	4,7
AT - Rakousko	25,3	6,4	44,1	5,9	9,6	5,8	0,4	2,6
PL - Polsko	23,6	7,6	45,5	9,1	12,5	0,9	0,2	0,6
PT - Portugalsko	25,2	7,2	50,2	7,6	4,9	3,8	0,0	1,0
RO - Rumunsko	27,1	6,9	50,3	4,3	9,6	0,6	0,1	1,1
SI - Slovinsko	33,3	5,4	41,9	6,2	7,5	2,6	0,1	3,1
SK - Slovensko	32,5	8,8	40,1	4,9	9,0	3,0	0,2	1,5
FI - Finsko	22,7	9,9	40,7	2,6	9,9	8,3	2,4	3,5
SE - Švédsko	25,9	10,9	42,2	1,1	10,3	3,5	1,4	4,7
UK - Velká Británie	32,6	6,6	41,9	0,3	9,9	1,4	4,9	2,3
IS - Island*	36,2	16,0	26,3	2,4	11,1	2,4	2,5	3,1
NO - Norsko	29,3	16,4	35,3	0,9	11,7	2,6	0,5	3,4
CH - Švýcarsko	31,2	8,3	42,4	4,8	6,0	3,8	1,1	2,4

Pramen: Eurostat (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>) údaje k 18. 10. 2019

p = předběžný údaj

* údaje za rok 2015

Seznam zkratk

ČR - Česká republika
ČSSZ - Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ - Český statistický úřad
ESSPROS - Evropský systém jednotných statistik sociální ochrany
EU - Evropská unie
HDP - hrubý domácí produkt
MF - Ministerstvo financí
MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí
NUTS - územní statistická jednotka (stát, území, okres, kraj)
OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná
OZP - osoba se zdravotním postižením
PPS - Purchasing Power Standard (standard kupní síly)
SSP - státní sociální podpora
SÚIP - Státní úřad inspekce práce
ÚP ČR - Úřad práce České republiky
ÚZIS ČR - Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
ZS - základní systém (ESSPROS)

Zkratky krajů České republiky

PHA - hlavní město Praha	HRA - Královéhradecký kraj
STČ - Středočeský kraj	PAR - Pardubický kraj
JHČ - Jihočeský kraj	VYS - Kraj Vysočina
PLZ - Plzeňský kraj	JHM - Jihomoravský kraj
KAR - Karlovarský kraj	OLO - Olomoucký kraj
ÚST - Ústecký kraj	ZLI - Zlínský kraj
LIB - Liberecký kraj	MSK - Moravskoslezský kraj

Zkratky evropských zemí

EU28 - členské státy EU	LU - Lucembursko
EA19 - státy s měnou Euro (eurozóna)	HU - Maďarsko
BE - Belgie	MT - Malta
BG - Bulharsko	NL - Nizozemsko
CZ - Česká republika	AT - Rakousko
DK - Dánsko	PL - Polsko
DE - Německo	PT - Portugalsko
EE - Estonsko	RO - Rumunsko
IE - Irsko	SI - Slovinsko
EL - Řecko	SK - Slovensko
ES - Španělsko	FI - Finsko
FR - Francie	SE - Švédsko
HR - Chorvatsko	UK - Velká Británie
IT - Itálie	IS - Island
CY - Kypr	NO - Norsko
LV - Lotyšsko	CH - Švýcarsko
LT - Litva	RS - Srbsko

Značky použité v tabulkách publikace

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky